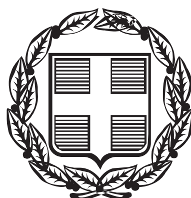

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ **Αρ. Φύλλου 2251**

19 Οκτωβρίου 2015

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. *587/2014

Λήψη απόφασης επί της γνωστοποίησης συγκέντρωσης κατ' άρθρα 5 - 10 Ν. 3959/2011 από τις εταιρίες «DAMCO ENERGY Α.Ε. Εταιρεία Ανάπτυξης Ενεργειακών Έργων – Παροχής Υπηρεσιών Συμβούλου και Εξοπλισμού» και «ΔΕΗ Α.Ε.» που αφορά στη σύσταση της επιχείρησης «ΔΕΗ SOLAR SOLUTIONS ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ».

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτιρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 20η Φεβρουαρίου 2014, ημέρα Πέμπτη και ώρα 13:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος:	Δημήτριος Κυριτσάκης
Αντιπρόεδρος:	Δημήτριος Λουκάς
Μέλη:	Βικτωρία Μερτικοπούλου,
	Λευκοθέα Ντέκα, (Εισηγήτρια)
	Φραγκίσκος Αρμάος,
	Νικόλαος Νικολαΐδης,
	Δημήτριος Δανηλάτος και
	Ιωάννης Αυγερινός.
Γραμματέας:	Παρασκευή Α. Ζαχαριά.

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της γνωστοποίησης συγκέντρωσης κατ' άρθρα 5 - 10 Ν. 3959/2011 από τις εταιρίες «DAMCO ENERGY Α.Ε. Εταιρεία Ανάπτυξης Ενεργειακών Έργων – Παροχής Υπηρεσιών Συμβούλου και Εξοπλισμού» και «ΔΕΗ Α.Ε.» που αφορά στη σύσταση της επιχείρησης «ΔΕΗ SOLAR SOLUTIONS ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ».

Στην αρχή της συζήτησης, ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στην αρμόδια Εισηγήτρια, Λευκοθέα Ντέκα, η οποία ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 1615/18.2.2014 Έκθεσή της και πρότεινε για τους λόγους που αναλυτικά αναφέρονται σ' αυτήν, την έγκριση της από 13.12.2013 (υπ' αριθ. πρωτ. 9766) γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης που αφορά στη σύσταση κοινής επιχείρησης με την επωνυμία «ΔΕΗ SOLAR SOLUTIONS ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» από τις εταιρίες «DAMCO ENERGY Α.Ε. Εταιρεία Ανάπτυξης Ενεργειακών Έργων – Παροχής Υπηρεσιών Συμβούλου και Εξοπλισμού» και «ΔΕΗ Α.Ε.», σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 παρ. 3 Ν. 3959/2011, δεδομένου ότι η εν λόγω συγκέντρωση, παρότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 του άρθρου 6 Ν. 3959/2011, δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό αυτής με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις επιμέρους αγορές στις οποίες αφορά.

Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της εισήγησης, η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη επί της ως άνω υπόθεσης με τη συμμετοχή της Εισηγήτριας αυτής, Λευκοθέας Ντέκα, η οποία δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία, και αφού έλαβε υπόψη την έκθεση της αρμόδιας Εισηγήτριας, όλα τα στοιχεία του φακέλου της ανωτέρω υπόθεσης, τις απόψεις των μελών και το ισχύον νομικό πλαίσιο,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Οι εταιρίες «DAMCO ENERGY Α.Ε. Εταιρεία Ανάπτυξης Ενεργειακών Έργων – Παροχής Υπηρεσιών Συμβούλου και Εξοπλισμού» (εφεξής και «DAMCO ENERGY») και «ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ Α.Ε.» (εφεξής και «ΔΕΗ») γνωστοποίησαν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ») στις 13.12.2013 (αριθ. πρωτ. 9766/13.12.2013), σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 5 έως 10 του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, τη δημιουργία κοινής επιχείρησης με την επωνυμία «ΔΕΗ SOLAR SOLUTIONS ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», δυνάμει της από 27.09.2013 Σύμβασης Μετόχων.

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε μία (1) επιπλέον έκδοση με τα διακριτικά: Έκδοση για το ΦΕΚ. Στη «ΔΕΗ ΑΕ» θα επιδοθεί η έκδοση για το ΦΕΚ. Από την παραπάνω έκδοση έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση των αποδεκτών αυτής, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011, (ΦΕΚ 93 Α΄/20.4.2011), όπως ισχύει, και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 54 Β΄/16.1.2013). Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α. 1. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 και 2 του Ν. 3959/2011, κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται στην ΕΑ μέσα σε τριάντα ημέρες από τη σύναψη της συμφωνίας ή τη δημοσίευση της προσφοράς ή ανταλλαγής ή την ανάληψη υποχρέωσης για την απόκτηση συμμετοχής, που εξασφαλίζει τον έλεγχο της επιχείρησης, όταν ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση κατά το άρθρο 10 του Ν. 3959/2011 ανέρχεται, στην παγκόσμια αγορά, τουλάχιστον σε εκατόν πενήντα εκατομμύρια (150.000.000) ευρώ και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, η καθεμία χωριστά, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ στην ελληνική αγορά.

Η προθεσμία των τριάντα ημερών αρχίζει από την επέλευση της πρώτης από τις πράξεις που αναφέρονται ανωτέρω.

Υποχρέωση σε γνωστοποίηση έχουν:

(α) στις συγκεντρώσεις που οδηγούν σε συγχώνευση κατά την έννοια της περίπτωσης α΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 5 ή σε απόκτηση κοινού ελέγχου κατά την έννοια της περίπτωσης β΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 5 του Ν. 3959/2011, από κοινού οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στις πράξεις αυτές και

(β) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, το πρόσωπο ή η επιχείρηση που αποκτά τον έλεγχο στο σύνολο ή σε τμήματα μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων.

Α.2. ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, συγκέντρωση επιχειρήσεων υπάρχει όταν επέρχεται μόνιμη μεταβολή του ελέγχου επί εταιρίας. Τούτο συντρέχει

(α) σε περίπτωση συγχώνευσης δύο ή περισσοτέρων προηγουμένως ανεξάρτητων επιχειρήσεων, ή

(β) σε περίπτωση απόκτησης από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση ή από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, του ελέγχου άλλης επιχείρησης (είτε στο σύνολό της είτε ως προς ένα μέρος αυτής) [ως προς τα μέσα απόκτησης ελέγχου και τα πρόσωπα που αποκτούν έλεγχο βλ. παρ. 3 και 4 του άρθρου 5 του Ν. 3959/2011].

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 5 του Ν. 3959/2011, συγκέντρωση δύναται να επέλθει και στην περίπτωση δημιουργίας νέας νομικής οντότητας με τη μορφή κοινής επιχείρησης (joint venture), εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες δύο προϋποθέσεις:

(α) άσκηση κοινού ελέγχου από τις μητρικές εταιρίες [βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση της Ε.Επ. για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του Κανονισμού (ΕΚ) 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (εφεξής «Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Ε.Επ.»), υποσ. 84] και

(β) η κοινή επιχείρηση να εκπληρώνει μόνιμα όλες τις λειτουργίες μίας αυτόνομης οικονομικής ενότητας, ήτοι να είναι λειτουργικά, και επομένως οικονομικά, αυτόνομη από επιχειρησιακή άποψη [βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Ε.Επ., παρ. 92 – 93].

Κοινός έλεγχος υφίσταται όταν δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις ή πρόσωπα έχουν τη δυνατότητα να ασκούν από κοινού αποφασιστική επιρροή σε μια άλλη επιχείρηση. Ως αποφασιστική επιρροή με την έννοια αυτή νοείται, κατά κανόνα, η εξουσία αναστολής ενεργειών που καθορίζουν την εμπορική στρατηγική συμπεριφορά μιας επιχείρησης. Ο κοινός έλεγχος χαρακτηρίζεται από τη δυνατότητα δημιουργίας αδιεξόδου, λόγω της εξουσίας ενός ή περισσοτέρων μητρικών επιχειρήσεων να απορρίπτουν τις προτεινόμενες στρατηγικές αποφάσεις. Ως εκ τούτου, οι μέτοχοι αυτοί πρέπει να καταλήξουν σε μια από κοινού συνεννόηση για τον καθορισμό της εμπορικής πολιτικής της κοινής επιχείρησης και πρέπει να συνεργασθούν [βλ. και ΓενΔικ, Τ- 282/02, Cementbouw Handel, σκ. 42, 52 και 67]. Μάλιστα, μόνο η δυνατότητα άσκησης της επιρροής αυτής και η απλή ύπαρξη των δικαιωμάτων αρνησικυρίας είναι αρκετή, χωρίς να είναι ανάγκη να αποδειχθεί ότι αυτός που αποκτά κοινό έλεγχο στην κοινή εταιρία θα ασκήσει πραγματικά την αποφασιστική του επιρροή [Ibid, σκ. 67].

Κοινός έλεγχος μπορεί να υπάρχει και στην περίπτωση που δεν υπάρχει ισότητα ψήφων ή εκπροσώπησης στα όργανα λήψης αποφάσεων μεταξύ των δύο μητρικών επιχειρήσεων ή υπάρχουν περισσότερες από δύο μητρικές επιχειρήσεις. Αυτό συμβαίνει όταν οι μειοψηφούντες μέτοχοι έχουν πρόσθετα δικαιώματα τα οποία τους επιτρέπουν να ασκούν αρνησικυρία σε αποφάσεις που έχουν ουσιώδη σημασία για την εμπορική στρατηγική συμπεριφορά της κοινής επιχείρησης [βλ. ενδεικτικά αποφάσεις Ε.Επ. M.010 - CONAGRA/IDEA, παρ. 6, και M.409 - ABB/RENAULT AUTOMATION, παρ. 6]. Αυτά τα δικαιώματα αρνησικυρίας μπορεί να προβλέπονται στο καταστατικό της κοινής επιχείρησης ή σε συμφωνία μεταξύ των επιχειρήσεων ή προσώπων που ασκούν τον κοινό έλεγχο (συμφωνίες μετόχων) ή να προκύπτουν από την ειδική πλειοψηφία που απαιτείται για τις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης ή του διοικητικού συμβουλίου, στον βαθμό που οι ιδρυτικές επιχειρήσεις εκπροσωπούνται στο εν λόγω συμβούλιο. Τα δικαιώματα αρνησικυρίας, τα οποία συνήθως συνεπάγονται κοινό έλεγχο, αφορούν σε αποφάσεις και θέματα, όπως ο προϋπολογισμός, το επιχειρηματικό σχέδιο, σημαντικές επενδύσεις ή ο διορισμός των ανώτερων διοικητικών στελεχών. Κρίσιμο είναι τα δικαιώματα αρνησικυρίας να παρέχουν επαρκείς δυνατότητες στις ιδρυτικές επιχειρήσεις, ώστε να ασκούν την εν λόγω επιρροή όσον αφορά στην στρατηγική επιχειρησιακή συμπεριφορά της κοινής επιχείρησης.

Η κοινή επιχείρηση εκπληρώνει μόνιμα όλες τις λειτουργίες μίας αυτόνομης επιχείρησης, όταν αυτή δραστηριοποιείται στην αγορά εκτελώντας τις συνήθεις λειτουργίες των επιχειρήσεων που ασκούν δραστηριότητες στην ίδια αγορά, έχει αυτοτελή διαχείριση και διαθέτει επαρκείς χρηματοοικονομικούς πόρους, προσωπικό και πάγια στοιχεία ενεργητικού, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να ασκεί την επιχειρηματική της δραστηριότητα σε μόνιμη βάση [βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Ε.Επ., παρ. 94. Βλ. επίσης ενδεικτικά αποφάσεις Ε.Επ. M.3003 – ELECTRABEL/ENERGIA ITALIANA/INTERPOWER, JV.22 – FUJITSU/SIEMENS, M.1926 - TELEFONICA/TYCO/JV, M.1913 - LUFTHANSA MENZIES/ LGS/ JV].

Αντίθετα, όταν η κοινή επιχείρηση περιορίζεται στην άσκηση επικουρικών δραστηριοτήτων σε σχέση με τις δραστηριότητες των ιδρυτικών της επιχειρήσεων ή έχει ευκαιριακό χαρακτήρα, τότε δεν πρόκειται για λειτουργικά αυτόνομη επιχειρηματική μονάδα. Το ίδιο συμβαίνει όταν η λειτουργία της κοινής επιχείρησης βασίζεται σε

σημαντικό βαθμό σε αγορές ή πωλήσεις που πραγματοποιεί με τις ιδρυτικές επιχειρήσεις, όχι μόνο κατά το χρονικό διάστημα εκκίνησης της επιχείρησης, οπότε και η συνδρομή αυτή θα ηδύνατο να θεωρηθεί δικαιολογημένη προκειμένου η κοινή επιχείρηση να κατορθώσει να διεισδύσει στη σχετική αγορά, αλλά για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα [Ibid]. Σημειώνεται ότι, κατά κανόνα, η ανεκτή χρονική διάρκεια της περιόδου εκκίνησης για μία κοινή επιχείρηση δεν δύναται να υπερβεί την τριετία, ανάλογα με τις ειδικές συνθήκες που επικρατούν στην εν λόγω αγορά [βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Ε.Επ., παρ. 94, 97 και 105]. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι εφόσον η κοινή επιχείρηση εξακολουθεί και μετά την πάροδο τριών ετών από την ίδρυσή της να ασκεί επικουρικές δραστηριότητες, τότε δεν θεωρείται ότι επιτελεί τις λειτουργίες αυτόνομης οικονομικής μονάδας κατά την έννοια των άρθρων 5 επ. του Ν. 3959/2011.

Α.3. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Κατά το άρθρο 8 παρ. 1 του Ν. 3959/2011, η ΕΑ εξετάζει τη γνωστοποιούμενη συγκέντρωση, μόλις υποβληθεί η σχετική γνωστοποίηση. Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου, αν διαπιστωθεί ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση, παρ' ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 του άρθρου 6, δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό αυτής με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις επιμέρους αγορές στις οποίες αφορά, η ΕΑ εγκρίνει τη συγκέντρωση, με απόφασή της που εκδίδεται μέσα σε ένα μήνα από τη γνωστοποίηση.

Το κριτήριο του ουσιαστικού ελέγχου συγκεντρώσεων επιχειρήσεων βάσει του Ν. 3959/2011 διαλαμβάνει το άρθρο 7 παρ. 1, σύμφωνα με το οποίο απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων, η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό τμήμα της, ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης. Για την εκτίμηση αυτή λαμβάνονται υπόψη τα κριτήρια της παρ. 2 του ίδιου άρθρου.

Συγκεκριμένα, κατά την αξιολόγηση οριζόντιων συγκεντρώσεων, ήτοι συγκεντρώσεων στις οποίες συμμετέχουν επιχειρήσεις που αποτελούν πραγματικούς ή δυνητικούς ανταγωνιστές στην ίδια σχετική αγορά, η ΕΑ εκτιμά:

(α) αν καταργούνται σημαντικές ανταγωνιστικές πιέσεις σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες ως εκ τούτου θα έχουν αυξημένη ισχύ στην αγορά, χωρίς να καταφύγουν σε συντονισμό της συμπεριφοράς τους (επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς), και

(β) αν μεταβάλλεται η φύση του ανταγωνισμού ούτως ώστε επιχειρήσεις που προηγουμένως δεν συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους, μετά τη συγκέντρωση να είναι πολύ πιθανότερο να συντονίζουν και να αυξάνουν τις τιμές ή με άλλο τρόπο να βλάπτουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό (επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς) [βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές της Ε.Επ. για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (εφεξής «Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση οριζόντιων συγκεντρώσεων»), παρ. 25].

Κατά την εκτίμηση των επιπτώσεων μη συντονισμένης συμπεριφοράς, η ΕΑ λαμβάνει υπόψη της σειρά παραγόντων [για τον εν γένει τρόπο αξιολόγησης των παραγόντων βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 13] και κυρίως: τα μερίδια αγοράς των συμμετεχόντων μερών και των ανταγωνιστών τους, τη διαμόρφωση των επιπέδων συγκέντρωσης βάσει του δείκτη HHI, το βαθμό υποκαταστασιμότητας μεταξύ των προϊόντων των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και των αντιπάλων τους, τυχόν εναλλακτικές πηγές εφοδιασμού καθώς και την αντισταθμιστική ισχύ των πελατών των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, τη δυνατότητα αποκλεισμού ανταγωνιστών από την προκύπτουσα από τη συγκέντρωση επιχείρηση, τυχόν εμπόδια εισόδου και το επίπεδο του δυνητικού ανταγωνισμού [βλ. αναλυτικά Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 24 επ., και ενδεικτικά αποφάσεις ΕΑ υπ' αριθ. 556/VII/2012 υπό ΣΤ και 553/VII/2012 υπό Ζ].

Βασικές προϋποθέσεις ανάπτυξης επιπτώσεων μη συντονισμένης συμπεριφοράς είναι κυρίως ο βαθμός συμμετρίας των μεριδίων αγοράς και του κόστους των εν λόγω επιχειρήσεων, η δυνατότητα ελέγχου των όρων συντονισμού βάσει των χαρακτηριστικών της υπό εξέταση αγοράς (ελαστικότητα ζήτησης, ομοιογένεια προϊόντων, διαφάνεια ως προς τους όρους τιμολόγησης και παροχής των σχετικών υπηρεσιών, βαθμός ωριμότητας της αγοράς, χαρακτηριστικά των πελατών κ.α.), η δυνατότητα παρακολούθησης των παρεκκλίσεων από τους όρους συντονισμού και η τυχόν ύπαρξη εφικτών και αποτελεσματικών αποτρεπτικών μηχανισμών, καθώς και η δυνατότητα αντίδρασης των τρίτων στους όρους συντονισμού [βλ. αναλυτικά Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 39 επ.].

Οι κάθετες συγκεντρώσεις, ήτοι συγκεντρώσεις στις οποίες συμμετέχουν επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικά επίπεδα της αλυσίδας εφοδιασμού [βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές της Ε.Επ. για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (εφεξής «Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση μη οριζόντιων συγκεντρώσεων»), παρ. 4], δεν συνιστούν κατά κανόνα απειλή για τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, εκτός εάν η επιχείρηση που προκύπτει από τη συγκέντρωση διαθέτει σημαντική ισχύ σε μία τουλάχιστον εκ των σχετικών αγορών [βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 11 επ. Βλ. επίσης αποφάσεις Ε.Επ. Μ.1157 - SKANSKA/SCANCEM, παρ. 69 και 78, Μ.4314 - JOHNSON/PFIZER, παρ. 122-123, Μ.5005 - GALP/EXXONMOBIL, παρ. 62, Μ.3943 - S.GOBAIN/BPB, παρ. 45 και 48, Μ.3231 -PREEM/SCANDINAVISKA, παρ. 24-25, και Μ.4723-ENI/EXXON MOBIL, παρ. 30]. Κατά την αξιολόγηση κάθετων συγκεντρώσεων, εξετάζονται ομοίως τόσο τυχόν μη συντονισμένα αποτελέσματα όσο και τυχόν συντονισμένα αποτελέσματα αυτών στις σχετικές αγορές που δραστηριοποιούνται τα μέρη.

Μη συντονισμένα αποτελέσματα ενδέχεται κυρίως να προκύψουν, όταν κάθετες συγκεντρώσεις έχουν ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό από την αγορά πραγματικών ή δυνητικών ανταγωνιστών μέσω της παρακώλυσης ή της εξάλειψης των δυνατοτήτων πρόσβασης αυτών σε προμήθειες (αποκλεισμός ανταγωνιστών από την πρόσβαση σε εισροές) ή αγορές (αποκλεισμός ανταγωνιστών από την πρόσβαση σε πελάτες) [βλ. Κατευθυ-

ντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 29 επ.]. Περαιτέρω, περιορισμός του ανταγωνισμού συνεπεία της συγκέντρωσης δύναται να διαπιστωθεί και όταν μέσω της κάθετης ολοκλήρωσης, η νέα επιχείρηση αποκτά πρόσβαση σε εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες των ανταγωνιστών της που δραστηριοποιούνται στις αγορές προηγούμενης ή επόμενης οικονομικής βαθμίδας [βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 78].

Οι προϋποθέσεις διαπίστωσης συντονισμού κατά την εξέταση κάθετων συγκεντρώσεων είναι αντίστοιχες με αυτές κατά την αξιολόγηση οριζόντιων συγκεντρώσεων: (α) συμφωνία επί των όρων συντονισμού, (β) δυνατότητα παρακολούθησης των παρεκκλίσεων, (γ) ύπαρξη αποτρεπτικών μηχανισμών και (δ) μειωμένες δυνατότητες τρίτων να αποτρέψουν το συντονισμό [βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 79 επ.].

Οι συγκεντρώσεις εταιριών ετερογενών δραστηριοτήτων, ήτοι οι συγκεντρώσεις μεταξύ επιχειρήσεων των οποίων η μεταξύ τους σχέση δεν είναι ούτε οριζόντια ούτε κάθετη, αλλά δραστηριοποιούνται σε στενά σχετιζόμενες αγορές [βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 5] δύνανται να προκαλέσουν επιπτώσεις μη συντονισμένης και συντονισμένης συμπεριφοράς [βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 91 επ.]. Επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς δύναται να προκληθούν από τον συνδυασμό προϊόντων σε συναφείς αγορές, ο οποίος ενδέχεται να παράσχει στη νέα οντότητα την ικανότητα να μεταμοχλεύσει τη δύναμη που κατέχει σε μια αγορά σε μια άλλη αγορά μέσω ρητρών συνδεδεμένης ή ομαδικής πώλησης ή άλλων πρακτικών αποκλεισμού. Συντονισμένα αποτελέσματα είναι πιθανόν να προκύψουν σε αγορές στις οποίες είναι μάλλον εύκολο να προσδιορισθούν οι όροι συντονισμού και στις οποίες ο εν λόγω συντονισμός είναι βιώσιμος, μέσω π.χ. της μείωσης του αριθμού των αποτελεσματικών ανταγωνιστών ή της θέσης αυτών σε πιο ευάλωτη θέση.

Τα κριτήρια αξιολόγησης των μεταδοτικών αποτελεσμάτων κατά τη δημιουργία κοινής επιχείρησης προσδιορίζονται από την παράγραφο 3 του άρθρου 7 του Ν. 3959/2011:

(α) η δραστηριοποίηση δύο ή περισσοτέρων μητρικών επιχειρήσεων σε αισθητό βαθμό στην ίδια αγορά με την κοινή επιχείρηση ή σε αγορά προηγούμενων ή επόμενων σταδίων από αυτή της κοινής επιχείρησης ή σε παραπλήσια αγορά στενά συνδεδεμένη με την αγορά αυτή,

(β) η δυνατότητα εξάλειψης του ανταγωνισμού σε μεγάλο μέρος των προαναφερόμενων αγορών και

(γ) αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της δημιουργίας της κοινής επιχείρησης και του συντονισμού (συντονισμός που απορρέει ευθέως από τη δημιουργία της κοινής επιχείρησης) [βλ. ενδεικτικά απόφαση Ε.Επ. JV.37, BSkyB/KIRCH PAY TV, παρ. 91].

Κατά την αξιολόγηση των ανωτέρω προϋποθέσεων διερευνάται, εάν από τη δημιουργία της κοινής επιχείρησης οι μητρικές επιχειρήσεις αποκτούν κίνητρο να συντονίσουν τη μελλοντική τους συμπεριφορά, πέραν και εκτός της κοινής επιχείρησης [βλ. ενδεικτικά απόφαση Ε.Επ. JV.48-VODAFONE/ VIVENDI/CANAL PLUS, παρ. 87], διότι π.χ. είναι άμεσες ανταγωνίστριες η μία της άλλης, κατά πόσον ο συντονισμός αυτός καθίσταται πιθανός, λόγω π.χ. τυχόν συμμετρίας των μεριδίων αγοράς και των δραστηριοτήτων των μητρικών επιχειρήσεων [βλ. ενδεικτικά αποφάσεις Ε.Επ. Μ.2851 - INTRACOM/SIEMENS/STT, παρ. 43, και JV.35 - BEISELEN,/ BAY WA/CHEMAG, παρ. 28], και εάν παρέχει στις μητρικές της κοινής επιχείρησης εταιρίες τη δυνατότητα να εξαλείψουν τον ανταγωνισμό σε μεγάλο μέρος των αγορών στις οποίες δραστηριοποιούνται. Τούτο συντρέχει εφόσον οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις έχουν, ατομικά έκαστη ή όλες μαζί, επαρκή ισχύ ώστε να καθιστούν το συντονισμό επικερδή [βλ. απόφαση Ε.Επ. JV.21- SKANDIA/STOREBRAND/POHJOLA, παρ. 37], λαμβάνοντας υπόψη τα μερίδια αγοράς, την ωριμότητα της αγοράς, την αντισταθμιστική ισχύ μεγάλων πελατών (εάν υπάρχουν) [βλ. αποφάσεις Ε.Επ. JV.42 - ASAHI GLASS / MITSUBISHI / F2 CHEMICALS, παρ. 19-23, JV.44 - HITACHI / NEC - DRAM / JV, παρ.37, Μ.2075 - NEWHOUSE/JUPITER /SCUDDER /M&G /JV, παρ.19, Μ.2712 - ELECTRABEL / TOTALFINAELF /PHOTOVOLTECH, παρ. 25-26], την ύπαρξη εμποδίων εισόδου [βλ. απόφαση Ε.Επ. JV.14 - PANAGORA/DG BANK, παρ. 32] και τη σημασία της κοινής επιχείρησης σε σχέση με την επιχειρηματική δραστηριότητα των μητρικών της. Κατά την αξιολόγηση του κινδύνου συντονισμού, σύμφωνα με τα ανωτέρω, λαμβάνεται υπόψη, μεταξύ άλλων, και το επίπεδο ροής πληροφοριών μεταξύ των μητρικών, και ειδικότερα το ενδεχόμενο χρησιμοποίησης της κοινής επιχείρησης από τις μητρικές της ως μέσου ανταλλαγής πληροφοριών [βλ. και αποφάσεις Ε.Επ. Μ.5066 - EUROGATE/APMM, παρ. 42, και Μ.4170 - LSG LUFTHANSA SERVICE HOLDING/GATE GOURMET SWITZERLAND, παρ. 53]. Τέλος, σε περίπτωση που αξιολογηθεί ότι υφίσταται κίνδυνος συντονισμού μεταξύ των μητρικών επιχειρήσεων, πρέπει να διερευνάται τυχόν εφαρμογή επ' αυτού των άρθρων 1 παρ. 1 και 3 του Ν. 3959/2011 ή/και 101 παρ. 1 και 3 ΣΛΕΕ.

Β. ΤΑ ΜΕΡΗ

Β.1. ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ Α.Ε.

Η ΔΕΗ αποτελεί τη μεγαλύτερη εταιρία παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα, δραστηριοποιείται σε όλα τα στάδια της αλυσίδας παραγωγής και διανομής στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας (εξόρυξη λιγνίτη, παραγωγή, μεταφορά, διανομή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας) και διαθέτει 63 ιδιόκτητους σταθμούς παραγωγής και επιπλέον 46 σταθμούς που ανήκουν στην κατά 100% θυγατρική της με την επωνυμία «ΔΕΗ Ανανεώσιμες Α.Ε.». Μεταφέρει ηλεκτρική ενέργεια μέσω δικτύου υψηλής τάσης, μήκους περίπου 12.178 χλμ., που ανήκει στην κατά 100% θυγατρική της εταιρία «Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας» (ΑΔΜΗΕ), και διανέμει ηλεκτρική ενέργεια μέσω ιδιόκτητου δικτύου διανομής (μέση και χαμηλή τάση), μήκους 231.200 χλμ. περίπου. Επιπλέον, η ΔΕΗ κατέχει το μεγαλύτερο μέρος της εγκατεστημένης ισχύος των σταθμών ηλεκτροπαραγωγής στην Ελλάδα, συμπεριλαμβάνοντας στο ενεργειακό της μείγμα λιγνιτικούς, υδροηλεκτρικούς και πετρελαϊκούς σταθμούς, καθώς και σταθμούς φυσικού αερίου, αλλά και μονάδες Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (εφεξής και «ΑΠΕ»). Στον τομέα των ΑΠΕ, η ΔΕΗ δραστηριοποιείται μέσω της κατά 100% θυγατρικής της «ΔΕΗ Ανανεώσιμες Α.Ε.».

Μέσω των θυγατρικών του επιχειρήσεων, ο Όμιλος

ΔΕΗ δραστηριοποιείται, μεταξύ άλλων, στους τομείς της κατασκευής και εκμετάλλευσης μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, κυρίως από ΑΠΕ (μέσω της «ΔΕΗ Ανανεώσιμες Α.Ε.»), της διαχείρισης του ελληνικού δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας (μέσω του ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε, 100% θυγατρικής της ΔΕΗ), της διαχείρισης μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας (μέσω του ΑΔΜΗΕ Α.Ε.), της παροχής υπηρεσιών διαχείρισης αστικών απορριμμάτων (μέσω της συμμετοχής της με 49% στην «WASTE SYCLO A.E.» επί της οποίας ασκεί από κοινού έλεγχο), καθώς και σε γενικές εμπορικές δραστηριότητες (μέσω της «PPC FINANCE PLC», κατά 100% θυγατρικής της ΔΕΗ).

Ο κύκλος εργασιών της ΔΕΗ στην ελληνική αγορά για το 2012, υπολογισμένος με βάση το άρθρο 10 του Ν. 3959/2011, ανέρχεται στο ποσό των πέντε δισεκατομμυρίων εννιακοσίων ογδόντα πέντε εκατομμυρίων διακοσίων χιλιάδων (€5.985.222.000) ευρώ [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 7964/03.10.2013 Συνοπτική Γνωστοποίηση (εφεξής «Συνοπτική Γνωστοποίηση»), σελ. 20]. Ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών ταυτίζεται με τον εθνικό [βλ. Συνοπτική Γνωστοποίηση, σελ. 19].

Β.2. DAMCO ENERGY Α.Ε. Εταιρία Ανάπτυξης Ενεργειακών Έργων – παροχής Υπηρεσιών Συμβούλου και Εξοπλισμού

Η DAMCO ENERGY, με έδρα στην Αττική, ιδρύθηκε το 1997, ανήκει στον Όμιλο Κοπελούζου (με συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο κατά [...]% του [...] και [...]% της [...]) και δραστηριοποιείται στον κλάδο της ενέργειας, με συμμετοχή σε έργα κατασκευής και προμήθειας εξοπλισμού σταθμών παραγωγής ενέργειας (θερμικών, υδροηλεκτρικών), ανάπτυξης ορυχείων, μονάδων συμπαραγωγής και γενικότερα ανάπτυξης και λειτουργίας έργων υποδομής [βλ. προσκομισθείσα Μελέτη KPMG (Μάιος 2013), σελ. 8]. Ειδικότερα, δραστηριοποιείται μεταξύ άλλων [βλ. άρθρο 3 Καταστατικού], είτε άμεσα είτε έμμεσα μέσω ελεγχόμενων από αυτή εταιρειών, στην κατασκευή και εκμετάλλευση μονάδων ΑΠΕ, την πώληση ή ενοικίαση ηλεκτροπαραγωγών ζευγών, την ανάπτυξη, σχεδιασμό, συμμετοχή, λειτουργία και εκμετάλλευση πάσης φύσεως τεχνικών, κατασκευαστικών, ενεργειακών ή τηλεπικοινωνιακών έργων, σε έργα πληροφορικής και μεταφορών, στην ανάπτυξη και υλοποίηση οιασδήποτε μορφής βιομηχανικής δραστηριότητας σχετικής με τον ενεργειακό τομέα, την εμπορική εκμετάλλευση καυσίμων, την παροχή εν γένει υπηρεσιών διαφήμισης, έρευνας αγοράς, κατασκευών διαφήμισης κτλ., την ανάπτυξη, παραγωγή, διοργάνωση και εκμετάλλευση πάσης φύσεως τυχερών παιχνιδιών και την ανάπτυξη, λειτουργία και διαχείριση κάθε φύσεως ακινήτων.

Ο Όμιλος Κοπελούζου [...] αποτελείται από [...] επιχειρήσεις, οι οποίες δραστηριοποιούνται κυρίως στους τομείς της παραγωγής και εμπορίας ενέργειας, της διαχείρισης αποβλήτων, της κατασκευής ενεργειακών έργων και της παροχής σχετικού εξοπλισμού, της εισαγωγής φυσικού αερίου και της κατασκευής έργων υποδομής και ακινήτων και της παροχής σχετικών υπηρεσιών [σχετικά με τους τομείς δραστηριοποίησης του Ομίλου βλ. ιστοσελίδα Ομίλου Κοπελούζου http://www.copelouzos.gr/home].

Ο κύκλος εργασιών της εταιρίας DAMCO ENERGY για τη χρήση 2012 ανερχόταν σε €[...] και €[...] σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο αντίστοιχα. Ο υπολογισμένος με βάση το άρθρο 10 του Ν. 3959/2011, κύκλος εργασιών του Ομίλου Κοπελούζου για τη χρήση 2012 ήταν €[...] και €[...] σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο αντίστοιχα. Σε κοινοτικό επίπεδο ανέρχεται στο ποσό των €[...] [βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 1158/03.02.2014 επιστολή].

Β.3. ΔΕΗ SOLAR SOLUTIONS ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Με την από 27.09.2013 Σύμβαση Μετόχων τα γνωστοποιούντα μέρη ανέλαβαν την υποχρέωση να συστήσουν, ως τα μόνα ιδρυτικά μέλη, ελληνική ανώνυμη εταιρία υπό την επωνυμία «ΔΕΗ SOLAR SOLUTIONS Α.Ε.» και να υπογράψουν, υπό την αίρεση της έγκρισης της σύμβασης αυτής από την ΕΑ, το Καταστατικό της εν λόγω κοινής επιχείρησης.

Ως λόγοι για την πραγματοποίηση της υπό κρίση πράξης αναφέρονται από τα μέρη [βλ. Συνοπτική Γνωστοποίηση, σελ. 11-12]:

(α) οι προβλέψεις της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ περί Ενεργειακής Απόδοσης και του Ν. 3855/2010 περί λήψης μέτρων για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά την τελική χρήση και την παροχή ενεργειακών υπηρεσιών,

(β) το εξαιρετικό ενδιαφέρον που παρουσιάζει από επιχειρηματική σκοπιά ο τομέας εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων σε κτίρια και

(γ) η παροχή ολοκληρωμένων και εξειδικευμένων υπηρεσιών στον εν λόγω κλάδο, μέσω της ανάπτυξης ενός επώνυμου δικτύου καταστημάτων.

Συγκεκριμένα, η υπό σύσταση κοινή επιχείρηση θα δραστηριοποιηθεί, μέσω της σταδιακής δημιουργίας ενός πανελλαδικού δικτύου καταστημάτων, κυρίως με τη μέθοδο της δικαιόχρησης αλλά και σε συνδυασμό με ιδιόκτητα καταστήματα, στη λιανική εμπορία εξοπλισμού εξοικονόμησης και παραγωγής ενέργειας από φωτοβολταϊκά (Φ/Β) συστήματα σε οικιακούς χρήστες και στην παροχή συναφών ενεργειακών υπηρεσιών [βλ. Συνοπτική Γνωστοποίηση, σελ. 5-6]. Συγκεκριμένα, βάσει του άρθρου 2.1 της Σύμβασης Μετόχων τούτη θα προβεί, κυρίως με τη μέθοδο της δικαιόχρησης, στη δημιουργία ενός πανελλαδικού δικτύου καταστημάτων με κύριες δραστηριότητες την προμήθεια, εγκατάσταση και συντήρηση οικιακών Φ/Β συστημάτων, συστημάτων κτιριακού αυτοματισμού και συστημάτων παρακολούθησης και μέτρησης της απόδοσης τεχνολογιών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, τη σύνταξη μελετών και τη διεκπεραίωση της αδειοδοτικής διαδικασίας για τις ανωτέρω τεχνολογίες και συστήματα, την παροχή λύσεων για την ασφαλιστική κάλυψη και τη χρηματοδότηση του ανωτέρω εξοπλισμού και συστημάτων, την παροχή ολοκληρωμένων λύσεων σχετικά με την προμήθεια, καθώς και την εγκατάσταση και συντήρηση τεχνολογιών και συστημάτων εξοικονόμησης και παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ σε κτίρια.

Επιπροσθέτως, μέσω του ως άνω δικτύου η κοινή θα παρέχει κάθε είδους υπηρεσίες που θα έχουν ως στόχο την εξυπηρέτηση των πελατών της ΔΕΗ, και μόνον, ως προς τις συνδιαλλαγές τους με την εν λόγω επιχείρηση. Συγκεκριμένα, βάσει του όρου 2.2 της Σύμβασης Μετόχων, η κοινή επιχείρηση θα προωθεί μέσω των καταστημάτων της τις πωλήσεις ηλεκτρικού ρεύματος της ΔΕΗ, παρέχοντας τη δυνατότητα σύναψης νέων συμβολαίων, αλλαγής των υφιστάμενων και αποπληρωμής τυχόν οφειλών, καθώς και κάθε σχετική ενημέρωση [βλ. Συνοπτική Γνωστοποίηση]. Για το σκοπό

αυτό, βάσει του προαναφερόμενου όρου, οι δικαιοδόχοι του δικτύου της κοινής θα αναλάβουν συγκεκριμένες συμβατικές υποχρεώσεις, ήτοι την τοποθέτηση εντός των καταστημάτων ειδικών ενημερωτικών stands με το λογότυπο της ΔΕΗ και την προβολή του λογότυπου της ΔΕΗ στην προθήκη εκάστου καταστήματος. Όπως διευκρινίζουν οι γνωστοποιούσες, το δίκτυο της κοινής θα λειτουργεί ανεξάρτητα, αυτοτελώς και αυτόνομα σε σχέση τόσο με το δίκτυο καταστημάτων της ΔΕΗ όσο και με τις εν γένει επιχειρήσεις των γνωστοποιουσών [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 721/22.01.2014 επιστολή (εφεξής και «Συμπληρωματικά Στοιχεία Γνωστοποίησης»)], ενώ τούτη θα επιδιώξει να προσελκύσει πελάτες για την παροχή των υπηρεσιών ολοκληρωμένων λύσεων εγκατάστασης Φ/Β σε κτίρια, ανεξάρτητα από τον πάροχο ηλεκτρικού ρεύματος που αυτοί θα έχουν.

Στο πλαίσιο της γνωστοποίησης, τα μέρη κατέθεσαν το επιχειρηματικό σχέδιο της κοινής επιχείρησης, το οποίο συντάχθηκε από την εταιρία KPMG Σύμβουλοι Α.Ε. το Μάιο του 2013 (εφεξής «Μελέτη KPMG»). Βασιζόμενο σε παραδοχές που αφορούν στα μέχρι τότε διαθέσιμα απολογιστικά στοιχεία σχετικά με τα εγκατασταθέντα οικιακά Φ/Β συστήματα την περίοδο 01.01.2012-31.03.2013, τις σχετικές προβλέψεις διείσδυσης σε βάθος διετίας (μέχρι 31.03.2015) του ΛΑΓΗΕ, την εκτίμηση σχετικά με τις επιπτώσεις των ισχυόντων από 01.06.2013 νέων μειωμένων εγγυημένων τιμών και τις νέες προοπτικές και παραμέτρους που εκπορεύονταν από το τότε υπό διαβούλευση Σχέδιο Νόμου για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), το οποίο αποτελεί από 01.11.2013 νόμο του Κράτους (ν. 4203/2013, ΦΕΚ Α' 235/01.11.2013, «Ρυθμίσεις θεμάτων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και άλλες διατάξεις»), το εν λόγω σχέδιο προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

(α) Την μεθοδική και στοχευμένη ανάπτυξη επώνυμου δικτύου καταστημάτων σε όλη την επικράτεια. [...]

(β) Την παροχή Φ/Β εξοπλισμού [...], στοχεύοντας στην πληρέστερη κάλυψη των αναγκών και οικονομικών δυνατοτήτων της αγοράς.

(γ) Την κατάλληλη διαφημιστική προβολή της νέας εταιρίας, των παρεχομένων προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και των κατά τόπους συνεργατών της.

(δ) Την συνεχή τεχνική και εν γένει υποστήριξη των συνεργατών, καθώς και την άμεση επίλυση των αναφυομένων προβλημάτων, παράμετροι που συμβάλλουν καθοριστικά στην εδραίωση της φήμης και αξιοπιστίας μίας νέας εταιρίας.

Το μέγεθος και το μερίδιο της εταιρίας κατά τα πρώτα πέντε (5) έτη λειτουργίας εκτιμάται σε:

	Έτος 1	Έτος 2	Έτος 3	Έτος 4	Έτος 5
Μέγεθος αγοράς (kW)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Πωλήσεις εταιρίας (kW)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Μερίδιο εταιρίας	[5-15]%	[15-25]%	[25-35]%	[25-35]%	[25-35]%

Πηγή: Μελέτη KPMG (2013)

Αναφορικά με τους δυνητικούς προμηθευτές της κοινής επιχείρησης, αν και το εν λόγω επιχειρηματικό σχέδιο προβλέπει τη σύναψη κεντρικών συμβάσεων προμήθειας με [...] συγκεκριμένους προμηθευτές, τις κατασκευάστριες εταιρίες [...], τα μέρη διευκρίνισαν ότι τούτες επελέγησαν κατά την κατάρτιση από την KPMG του Επιχειρηματικού Σχεδίου για λόγους αποτίμησης των αναγκαίων οικονομικών μεγεθών και διότι κατά το χρόνο εκείνο πληρούσαν το κριτήριο της καλύτερης οικονομικής προσφοράς σε συνδυασμό με την ποιότητα του εξοπλισμού [βλ. Συμπληρωματικά Στοιχεία Γνωστοποίησης]. Περαιτέρω, δήλωσαν ότι η κοινή επιχείρηση θα επιλέγει τους προμηθευτές Φ/Β στη βάση των προαναφερόμενων κριτηρίων, ήτοι της καλύτερης οικονομικής προσφοράς σε συνδυασμό με την ποιότητα του Φ/Β εξοπλισμού και των παρεχόμενων υπηρεσιών, και ότι δεν υπέχει ουδεμία υποχρέωση αγοράς και προμήθειας Φ/Β εξοπλισμού από συγκεκριμένες εταιρίες [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9766/13.12.2014 Έντυπο Πλήρους Γνωστοποίησης (εφεξής «Πλήρης Γνωστοποίηση»)].

Το μετοχικό κεφάλαιο της κοινής επιχείρησης ανέρχεται στο ποσό των δύο εκατομμυρίων ευρώ (€2.000.000,00) και διαιρείται σε είκοσι χιλιάδες (20.000) μετοχές, ονομαστικής αξίας εκατό ευρώ (€100) η κάθε μία. Η DAMCO ENERGY πρόκειται να αναλάβει [...] μετοχές αξίας €[...], που αντιστοιχούν στο [...]% του μετοχικού κεφαλαίου, και η ΔΕΗ [...] μετοχές, αξίας € [...], που αντιστοιχούν στο [...]% αυτής [βλ. άρθρο 5 Σύμβασης Μετόχων].

Η κοινή επιχείρηση θα διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο (εφεξής και «Δ.Σ.») το οποίο αποτελείται από πέντε (5) μέλη, εκ των οποίων τα [...] θα υποδεικνύονται από την DAMCO ENERGY και τα υπόλοιπα [...] από τη ΔΕΗ [βλ. άρθρο 20 παρ. 1 του Καταστατικού]. Σύμφωνα με τη Σύμβαση Μετόχων, ο Διευθύνων Σύμβουλος και ο Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. θα εκλέγονται από τα μέλη που υποδεικνύει η [...] και ο Πρόεδρος από τα μέλη που υποδεικνύει η [...] [βλ. άρθρο 5.2 Σύμβασης Μετόχων]. Η θητεία κάθε μέλους του Δ.Σ. ορίζεται πενταετής [Ibid].

Σύμφωνα με το άρθρο 25 του Καταστατικού, το Δ.Σ. βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως, όταν παρευρίσκονται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτό το ήμισυ πλέον ενός των Συμβούλων, οι αποφάσεις του θα λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, με τις εξαιρέσεις της παροχής εγγυήσεων και τριτεγγυήσεων, περίπτωση κατά την οποία απαιτείται η ομοφωνία του Δ.Σ., και των θεμάτων για τα οποία απαιτείται εξαιρετική πλειοψηφία των 4/5 των μελών κατά τα άρθρα 25 παρ. 4 του Καταστατικού και 5.7 της Σύμβασης Μετόχων, όπως η έγκριση του εκάστοτε Επιχειρηματικού Σχεδίου και η ετήσια αναθεώρησή του. Σε περίπτωση ισοψηφίας δεν υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου του Δ.Σ.

Τέλος, στο άρθρο 12 του Καταστατικού προβλέπεται ότι αμφότεροι οι μέτοχοι επιτρέπεται να διενεργούν ανταγωνιστικές της ΔΕΗ SOLAR SOLUTIONS Α.Ε. δραστηριότητες. Σε τέτοια όμως περίπτωση δεν θα επιτρέπεται η από μέρους των μετόχων χρήση πληροφοριών και στοιχείων που θα έχουν τεθεί υπόψη της

ΔΕΗ SOLAR SOLUTIONS Α.Ε. και των δικαιοδόχων χάριν επίτευξης του σκοπού της κοινής εταιρίας, όπως αυτός αποτυπώνεται στο άρθρο 2 της Σύμβασης Μετόχων [σημειώνεται ότι για τους τυχόν δευτερεύοντας περιορισμούς που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση Μετόχων και/ ή στο Καταστατικό τυγχάνουν εφαρμογής το άρθρο 8 παρ. 7 και το άρθρο 1 του Ν. 3959/2011].

Γ. Η ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΑ ΠΡΑΞΗ

Γ.1. ΕΜΠΡΟΘΕΣΜΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΗΚΟΥΣΑ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Η υπό κρίση πράξη γνωστοποιήθηκε από τα συμμετέχοντα μέρη εμπροθέσμως και παραδεκτώς στην ΕΑ σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 45 του Ν. 3959/2011. Συγκεκριμένα, η υπό κρίση πράξη γνωστοποιήθηκε από τα συμμετέχοντα μέρη αρχικά με το υπ' αριθ. πρωτ. 7694/03.10.2013 Έντυπο Συνοπτικής Γνωστοποίησης, εντός 30 ημερών από την υπογραφή της Σύμβασης Μετόχων. Κατόπιν της υπ' αριθ. πρωτ. 7958/14.10.2013 επιστολής της Υπηρεσίας περί συμπλήρωσης του Εντύπου Πλήρους Γνωστοποίησης, καθώς δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις χρήσης του Εντύπου Συνοπτικής Γνωστοποίησης [βλ. απόφαση ΕΑ υπ' αριθ. 558/VII/2013 «Καθορισμός, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 5 και 6 του Ν. 3959/2011, του ειδικότερου περιεχομένου της γνωστοποίησης συγκέντρωσης επιχειρήσεων, κατ' άρθρα 5-10 του Ν. 3959/2011»], τα συμμετέχοντα μέρη υπέβαλαν το Έντυπο Πλήρους Γνωστοποίησης στις 13.12.2013 (υπ' αριθ. πρωτ. 9766). Επιπροσθέτως, οι γνωστοποιούσες προσκόμισαν φύλλο της εφημερίδας «Ημερησία» της 22ης.01.2014, στο οποίο δημοσιεύθηκε η υπό κρίση πράξη κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 παρ. 6 του Ν. 3959/2011 και στην υπ' αριθ. 558/VII/2013 απόφαση της ΕΑ. Το κείμενο της δημοσίευσης αναρτήθηκε στις 24.01.2014 στον διαδικτυακό τόπο της ΕΑ. Τη γνωστοποίηση συνόδευε το προβλεπόμενο στο άρθρο 45 παρ. 1 του Ν. 3959/2011 παράβολο των €1.100 [Σειρά Η4584177, α/α 22151].

Η υπό κρίση γνωστοποίηση κατέστη πλήρης και προσήκουσα, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 3959/2011, την 22.01.2014 με την υπ' αριθ. πρωτ. 721 επιστολή των συμμετεχουσών, σε απάντηση της υπ' αριθ. πρωτ. 10016/23.12.2013 επιστολής παροχής πρόσθετων στοιχείων απαραίτητων για την αξιολόγηση της συγκέντρωσης, βάσει των άρθρων 38 και 8 παρ. 11 του Ν. 3959/2011, της Υπηρεσίας.

Η υπό κρίση πράξη υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση στην ΕΑ, δεδομένου ότι πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 6 του Ν. 3959/2011 και συγκεκριμένα:

(α) ο συνολικός παγκόσμιος κύκλος εργασιών των συμμετεχουσών στην συγκέντρωση εταιριών [για τον ορισμό της συμμετέχουσας επιχείρησης βλ. άρθρα 5, 6 και 10 Ν. 3959/2011] για το έτος 2012, κατά το άρθρο 10 του Ν. 3959/2011, ανήλθε συνολικά στο ποσό των €[...], ήτοι €[...] για τον Όμιλο Κοπελούζου, στον οποίο ανήκει κατά 100% η γνωστοποιούσα εταιρία DAMCO ENERGY, και €5.985.200.000 για τον Όμιλο ΔΕΗ, και

(β) σε εθνικό επίπεδο, οι κύκλοι εργασιών για εκάστη των συμμετεχουσών εταιριών ανήλθαν για το έτος 2012 για μεν τον Όμιλο Κοπελούζου στο ποσό των €[...] και για τον Όμιλο ΔΕΗ στο ποσό των €5.985.200.000 [βλ. Συνοπτική Γνωστοποίηση και υπ' αριθ. 1158/03.02.2014 επιστολή].

Η γνωστοποιηθείσα πράξη δεν έχει κοινοτική διάσταση και συνεπώς υπόκειται στην αρμοδιότητα της ΕΑ, διότι, αφενός ο κύκλος εργασιών του Ομίλου Κοπελούζου εντός της Κοινότητας δεν ξεπερνά τα 250 εκατομμύρια ευρώ (€[...]) κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 1 παρ. 2 υπό στοιχείο β του Κανονισμού 139/2004 [Κανονισμός 139/2004 του Συμβουλίου, της 20.01.2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων («Κοινοτικός Κανονισμός Συγκεντρώσεων»), ΕΕ L 024 της 29/01/2004, σελ. 1 – 22], και αφετέρου η ΔΕΗ πραγματοποιεί στην Ελλάδα το 100% του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών της (€5.985.200.000), με συνέπεια να μην πληρούνται ούτε οι προϋποθέσεις (υπό β και γ) της παραγράφου 3 του άρθρου 1 του Κοινοτικού Κανονισμού Συγκεντρώσεων.

Γ.2. ΥΠΑΓΩΓΗ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΑΣ ΠΡΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Η γνωστοποιηθείσα πράξη με βάση τα ανωτέρω συνιστά συγκέντρωση υπό την έννοια του άρθρου 5 παρ. 5 του Ν. 3959/2011, δεδομένου ότι δημιουργείται κοινή επιχείρηση υπό την επωνυμία ΔΕΗ SOLAR SOLUTIONS Α.Ε, η οποία διαθέτει πλήρη λειτουργική αυτονομία και επί της οποίας οι γνωστοποιούσες, μητρικές της κοινής εταιρίας επιχειρήσεις, θα ασκούν κοινό έλεγχο. Συγκεκριμένα:

Η εξαιρετική πλειοψηφία των 4/5 των μελών του Δ.Σ. για τη λήψη ιδιαίτερα σημαντικών αποφάσεων, που προβλέπεται στο Καταστατικό και στη Σύμβαση Μετόχων, κατά τα προεκτεθέντα, προσδίδει ένα πρόσθετο δικαίωμα στον μειοψηφούντα μέτοχο [...], το οποίο του επιτρέπει να ασκεί αρνησικυρία σε αποφάσεις που έχουν ουσιώδη σημασία για την εμπορική στρατηγική της κοινής επιχείρησης [βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση της Ε.Επ., παρ. 65], καθώς η εν λόγω πλειοψηφία δεν δύναται να επιτευχθεί, χωρίς απαραιτήτως μέρος της απαιτούμενης πλειοψηφίας να είναι και ένα μέλος του Δ.Σ. που έχει διοριστεί από τη [...], δεδομένου ότι από τα πέντε συνολικά μέλη του Δ.Σ. της κοινής, [...] διορίζονται από τον πλειοψηφούντα μέτοχο, ο δε Πρόεδρος αυτού τοποθετείται από τη [...]. Τούτο το δικαίωμα αρνησικυρίας σε συνδυασμό με τη φύση των αποφάσεων επί των οποίων δύναται να ασκηθεί συνεπάγεται κοινό έλεγχο των δύο μητρικών επί της κοινής επιχείρησης [βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση της Ε.Επ., παρ. 68].

Περαιτέρω, η κοινή επιχείρηση θα έχει πρόσβαση στην αγορά, δυνάμενη να παρέχει τις υπηρεσίες της σε τρίτους. Σύμφωνα με τη Σύμβαση Μετόχων (άρθρο 2.3), οι μητρικές εταιρίες αναγνωρίζουν ότι η κοινή αποτελεί μια ανεξάρτητη προς αυτές επιχείρηση, η οποία θα σχεδιάζει, αποφασίζει και εφαρμόζει αυτοτελώς και αυτόνομα τη δική της εμπορική και οικονομική πολιτική, εφοδιασμένη με τα κατάλληλα για το σκοπό αυτό μέσα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με δήλωση των μερών [βλ. Συνοπτική Γνωστοποίηση, σελ. 16], η κοινή επιχείρηση θα έχει ανεξάρτητη διοίκηση, αρμόδια για τις καθημερινές της λειτουργίες [βλ. και όρο 5.1 Σύμβασης Μετόχων περί διοίκησης της κοινής από «ανεξάρτητο» Δ.Σ.], ίδια περιουσιακά στοιχεία και πρόσβαση σε επαρκείς πόρους, συμπεριλαμβανομένων χρηματοδότησης, προσωπικού και κεφαλαίων, προκειμένου να εκπληρώνει τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες [βλ. όρο 6.3 Σύμβασης Μετόχων,[...]].

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τη Μελέτη KPMG [σελ. 10], η εταιρία στο τέλος του πρώτου έτους λειτουργίας της αναμένεται να απασχολεί [...] άτομα, περιλαμβανομένων Διευθύνοντος Συμβούλου, Γραμματείας, Οικονομικού Διευθυντή, Εμπορικού Διευθυντή, Λογιστηρίου, Τμήματος IT, Area Managers και Αποθήκης. Πλέον τούτου, για την εξυπηρέτηση των λειτουργικών της αναγκών πρόκειται να μισθώσει γραφειακούς και αποθηκευτικούς χώρους, καθώς και αυτοκίνητα για την κάλυψη των συνεχών μετακινήσεων των Area Managers.

Η διάρκεια της κοινής επιχείρησης ορίζεται στα πενήντα (50) έτη με δυνατότητα παράτασης ή σύντμησης [βλ. άρθρο 4 Καταστατικού].

Ως εκ τούτου, αξιολογείται ότι η κοινή επιχείρηση θα διαθέτει επαρκείς πόρους για την ανεξάρτητη λειτουργία της και τα απαραίτητα μέσα από άποψη υλικοτεχνικής υποδομής και προσωπικού για την ανεξάρτητη και πλήρη δραστηριοποίησή της στην αγορά.

Δ. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Εν προκειμένω, ως σχετικές με την υπό κρίση πράξη αγορές [για τον ορισμό βλ. απόφαση υπ' αριθ. 558/VII/2013 της ΕΑ - Έντυπο Γνωστοποίησης Συγκέντρωσης υπό 6i], ορίζονται κατ' αρχήν αγορές από τον κλάδο των Φ/Β συστημάτων και από αυτόν της ηλεκτρικής ενέργειας. Συγκεκριμένα:

Ως σχετικές με την υπό κρίση πράξη αγορές στον κλάδο των Φ/Β συστημάτων λαμβάνονται:

α) Η αγορά παροχής ολοκληρωμένων λύσεων για την εγκατάσταση Φ/Β σε στέγες κτιρίων, στην οποία θα δραστηριοποιηθεί η υπό σύσταση κοινή επιχείρηση ΔΕΗ SOLAR SOLUTIONS Α.Ε. και στην οποία δεν δραστηριοποιούνται τα γνωστοποιούντα μέρη [βλ. Συνοπτική Γνωστοποίηση]. Στην αγορά αυτή περιλαμβάνεται η προμήθεια Φ/Β συστημάτων σε επίπεδο λιανικής, η παροχή υπηρεσιών μελέτης, εγκατάστασης, συντήρησης, ασφαλιστικής και χρηματοδοτικής κάλυψης, καθώς και διεκπεραίωσης της αδειοδοτικής διαδικασίας. Οι δραστηριοποιούμενες στην εν λόγω αγορά εταιρίες δύνανται να επεκταθούν και στην εγκατάσταση Φ/Β επί εδάφους με ελάχιστο κόστος, το οποίο σχετίζεται με την απασχόληση περισσότερων και εξειδικευμένων συνεργατών, καθώς ο χρησιμοποιούμενος εξοπλισμός δεν διαφέρει πέραν των βάσεων στήριξης. Ωστόσο, λόγω της σκοπούμενης δραστηριοποίησης της κοινής επιχείρησης στην εγκατάσταση Φ/Β κτιρίων σύμφωνα με τα γνωστοποιούντα μέρη [βλ. Πλήρη Γνωστοποίηση], ως σχετική αγορά θεωρείται η ανωτέρω.

Από γεωγραφική άποψη [για τον ορισμό της σχετικής γεωγραφικής αγοράς βλ. απόφαση υπ' αριθ. 558/VII/2013 της ΕΑ - Έντυπο Γνωστοποίησης Συγκέντρωσης υπό 6.ii], η εν λόγω αγορά αξιολογείται ότι καλύπτει το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, καθώς εντός αυτής οι δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις ανταγωνίζονται μεταξύ τους υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού. Με την εν λόγω οριοθέτηση συμφωνούν και τα γνωστοποιούντα μέρη [βλ. Συνοπτική Γνωστοποίηση].

β) Η αγορά κατασκευής και προμήθειας Φ/Β εξοπλισμού σε επίπεδο χονδρικής, ως αγορά προηγούμενης οικονομικής βαθμίδας της αγοράς παροχής ολοκληρωμένων λύσεων για την εγκατάσταση Φ/Β σε στέγες κτιρίων, στην οποία δραστηριοποιούνται οι εταιρίες του Ομίλου Κοπελούζου ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. και ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. Η ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. διαθέτει μονάδα παραγωγής φετών πυριτίου (wafers), ετήσιας δυναμικότητας 40MW, και δραστηριοποιείται ως προμηθευτής της ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. σε ένα συγκεκριμένο κομμάτι παραγωγής. Η ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. παράγει κυψέλες και φέτες πυριτίου, καθώς και Φ/Β πλαίσια, με παραγωγικές μονάδες στην περιοχή της Πάτρας, ετήσιας δυναμικότητας [...] για την παραγωγή πολυκρυσταλλικών κυττάρων (cells) και [...] για την παραγωγή πολυκρυσταλλικών Φ/Β πλαισίων (panels).

Από γεωγραφική άποψη, η εν λόγω αγορά οριοθετείται κατ' αρχήν ως η ελληνική επικράτεια, δύναται όμως να θεωρηθεί και παγκόσμια λόγω αφενός του βαθμού ομοιότητας των διαφόρων εξαρτημάτων Φ/Β εξοπλισμού που διατίθενται από τους εθνικούς, ευρωπαϊκούς και παγκόσμιους προμηθευτές, ο οποίος αποδίδεται στην σχετικώς παρόμοια παραγωγική διαδικασία που χρησιμοποιείται σε παγκόσμιο επίπεδο ανάλογα με τον τύπο του εξοπλισμού, και αφετέρου του μεγάλου ποσοστού εισαγωγών που πραγματοποιούνται στην ελληνική αγορά. Κατά την εκτίμηση των μερών, η εν λόγω αγορά είναι παγκόσμια [βλ. Πλήρη Γνωστοποίηση, σελ. 15]. Σε κάθε περίπτωση, δεδομένου ότι η γνωστοποιούμενη συγκέντρωση δεν εγείρει ζητήματα ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά, το ζήτημα του γεωγραφικού εύρους αυτής μπορεί να παραμείνει ανοικτό.

Η εν λόγω αγορά είναι επηρεαζόμενη από την υπό κρίση πράξη [για τον ορισμό βλ. απόφαση υπ' αριθ. 558/VII/2013 της ΕΑ - Έντυπο Γνωστοποίησης Συγκέντρωσης υπό 6iii], διότι το αναμενόμενο μερίδιο της κοινής επιχείρησης, η οποία θα δραστηριοποιηθεί σε κατάντη σε σχέση με την υπό κρίση αγορά πιθανολογείται ότι θα ανέλθει βάσει της Μελέτης KPMG σε [25-35%] κατά το τέταρτο και πέμπτο έτος λειτουργίας της. Το μερίδιο της ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. στην εν λόγω αγορά προσεγγίζει κατά μέσο όρο το [5-15]% την περίοδο 2008-2012, ενώ το μερίδιο της ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. είναι απειροελάχιστο [βλ. κατωτέρω υπό Ε.3.1].

Ως σχετικές με την υπό κρίση πράξη αγορές στον κλάδο της ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με την ενωσιακή [βλ. απόφαση Ε.Επ. Μ.5445 - MYTILINEOS/MOTOR OIL/CORINTHOS POWER] και εθνική πρακτική [βλ. αποφάσεις ΕΑ υπ' αριθ. 339/V/2007, 389/V/2008 και 446/V/2009], λαμβάνονται:

α) η αγορά της παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας (χονδρεμπορική αγορά), η οποία ορίζεται ως η παραγωγή και προμήθεια μέσω εισαγωγών ηλεκτρικής ενέργειας με σκοπό τη μεταπώληση αυτής στις επιχειρήσεις λιανικής εμπορίας ή σε μικρότερο βαθμό απευθείας στους μεγάλους βιομηχανικούς καταναλωτές [βλ. DG-Competition report on energy sector inquiry - 10.01.2007, παρ. 397 επ. σελ. 131].

Από γεωγραφική άποψη, η εν λόγω αγορά οριοθετείται σύμφωνα με την ενωσιακή και εθνική πρακτική στην ελληνική επικράτεια [βλ. απόφαση ΕΑ υπ' αριθ. 446/V/2009. Βλ. επίσης αποφάσεις Ε.Επ. Μ.3099 -AREVA/URENCO/ETC JV, Μ.3729 -EDF/AEM/EDISON, Μ.5023 - COFATHEC/EDISON, Μ.5154 - CASC JV, Μ.5249 - EDISON/HELLENIC PETROLEUM/JV, Μ.5445 - MYTILINEOS/MOTOR OIL/CORINTHOS POWER, Μ.5468 - GDF SUEZ/GEK, Μ.6068 - ENI/ACEGASAPS/JV]. Ειδικά για την περίπτωση της Ελλάδας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει ότι θα μπορούσε να γίνει διάκριση μεταξύ της ηπειρωτικής

και της νησιωτικής Ελλάδας, ήτοι του διασυνδεδεμένου και του μη διασυνδεδεμένου συστήματος [βλ. Μ.5445 – MYTILINEOS/MOTOR OIL/CORINTHOS POWER, παρ. 23]. Για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης, η εν λόγω αγορά μπορεί, ωστόσο, να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνει το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, όπου οι δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις ανταγωνίζονται μεταξύ τους υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού.

Η εν λόγω αγορά είναι επηρεαζόμενη από την υπό κρίση πράξη, καθώς το συνολικό μερίδιο σε αυτή των συμμετεχουσών εταιριών υπερβαίνει το 15%, με τη ΔΕΗ να κατέχει μερίδιο αγοράς [65-75]% (2012), ενώ οι εταιρίες του Ομίλου Κοπελούζου που δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά κατέχουν αθροιστικά το [0-5]% (2012).

β) η αγορά της μεταφοράς, διανομής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής, η οποία μπορεί να διακριθεί περαιτέρω σε επίπεδο τελικών καταναλωτών σε δύο επιμέρους υπο-αγορές, αυτή των μεγάλων βιομηχανικών πελατών (Πελάτες Υψηλής Τάσης) και αυτή των μικρών βιομηχανικών/εμπορικών και οικιακών πελατών (Πελάτες Μέσης και Χαμηλής Τάσης) [βλ. απόφαση ΕΑ υπ' αριθ. 389/V/2008].

Από γεωγραφική άποψη, για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης η εν λόγω αγορά οριοθετείται στην ελληνική επικράτεια [βλ. απόφαση ΕΑ υπ' αριθ. 389/V/2008, σελ. 8, και απόφαση Ε.Επ. Μ.4180 - GAZ DE FRANCE/SUEZ], όπου οι δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις ανταγωνίζονται μεταξύ τους υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού.

Στην αγορά αυτή δραστηριοποιείται η ΔΕΗ και η εταιρία του Ομίλου Κοπελούζου, NECO TRADING A.E., συνιστά δε επηρεαζόμενη από την υπό κρίση πράξη αγορά, καθώς τα συνδυασμένα μερίδια των προαναφερθεισών εταιριών υπερβαίνουν το 15%.

Τέλος, ως σχετική αγορά ορίζεται και η αγορά κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία περιλαμβάνει την κατασκευή, τόσο θερμικών και υδροηλεκτρικών μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, όσο και την κατασκευή σταθμών ΑΠΕ, και η οποία βάσει της ενωσιακής πρακτικής συνιστά ενδεχόμενη διακριτή υπό-αγορά της ευρύτερης αγοράς κατασκευής ιδιωτικών και δημοσίων έργων [βλ. αποφάσεις Ε.Επ. Μ.5445 – MYTILINEOS/MOTOR OIL/CORINTHOS POWER, παρ. 28, 30, 39-40, Μ. 3653 – SIEMENS/VA TECH, παρ. 13- 20 και Μ.6350 – SIEMENS/NEM HOLDING], καθώς η απαιτούμενη εξειδικευμένη τεχνική ικανότητα και το μέγεθος, η αξία και ο διεθνής ή εθνικός χαρακτήρας των έργων κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας δεν επιτρέπει τη δραστηριοποίηση του συνόλου των κατασκευαστικών εταιριών σε αυτά. Με βάση τα ανωτέρω και για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης, οι επιπτώσεις στον ανταγωνισμό εξετάζονται κατ' αρχήν με την αυστηρότερη αυτή οριοθέτηση. Σε κάθε περίπτωση, το ζήτημα της ακριβούς οριοθέτησης δύναται να παραμείνει ανοικτό, διότι η ουσιαστική αξιολόγηση δεν θα μεταβάλλονταν εν προκειμένω υπό οποιαδήποτε εκδοχή, ήτοι ακόμα και αν από την ως άνω σχετική αγορά διακρινόταν περαιτέρω η υπο-αγορά κατασκευής σταθμών ΑΠΕ.

Αναφορικά με το γεωγραφικό εύρος της εν λόγω αγοράς, για τους σκοπούς αξιολόγησης της παρούσας συγκέντρωσης, εκτιμάται ότι καλύπτει το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, καθώς αν και προκηρύσσονται διεθνείς διαγωνισμοί οι υποψήφιοι ανάδοχοι είναι κυρίως ελληνικές εταιρίες, ενώ οι ξένες εταιρίες περιορίζουν τη συμμετοχή τους σε κοινοπρακτικά σχήματα μαζί με ελληνικές επιχειρήσεις.

Στην εν λόγω αγορά δραστηριοποιείται η ΔΕΗ (και η θυγατρική της, ΔΕΗ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ Α.Ε.) ως πελάτης και ο Όμιλος Κοπελούζου (μέσω της DAMCO ENERGY) ως προμηθευτής. Τα μέρη θεωρούν ότι η εν λόγω αγορά δεν είναι επηρεαζόμενη [βλ. Συνοπτική Γνωστοποίηση, σελ. 23, και υπ' αριθ. πρωτ. 1158/03.02.2014 επιστολή, σελ. 3]. Κατά την αξιολόγηση της ΕΑ, η αγορά αυτή είναι επηρεαζόμενη από την υπό κρίση πράξη, καθώς το μερίδιο της ΔΕΗ στην αγορά επόμενης οικονομικής βαθμίδας (παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής) υπερβαίνει το 25%.

Ε. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

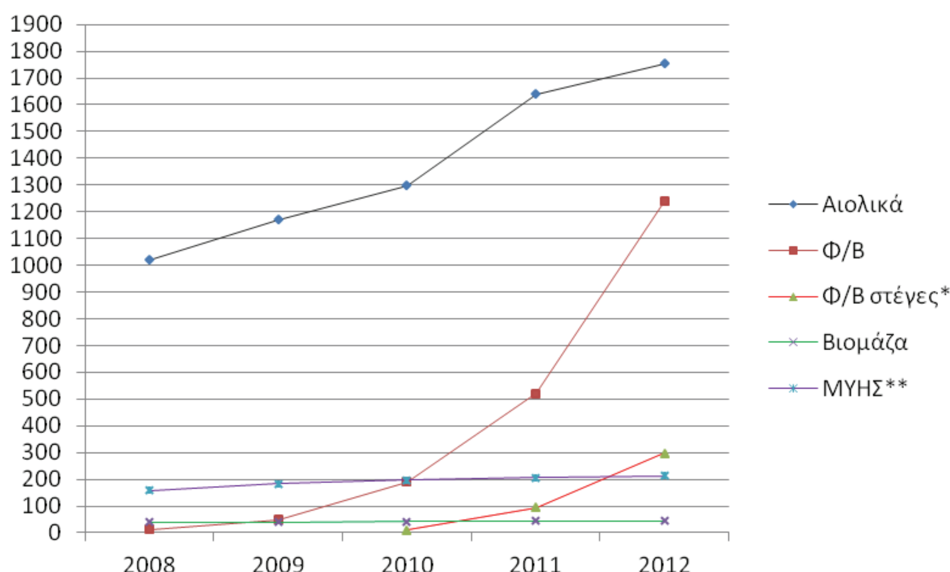
Ε.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από Φ/Β συστήματα

Η συμβολή της χρήσης της φωτοβολταϊκής τεχνολογίας στην προστασία του περιβάλλοντος από την κλιματική αλλαγή είναι σημαντική, καθώς όπως κάθε τεχνολογία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ [για τον ορισμό των ΑΠΕ βλ. άρθρο 2 παρ. 2 του Ν. 3468/2006 και άρθρο 2 παρ. 3 εδ. β του Ν. 4001/2011] συντελεί στην αποφυγή έκλυσης διοξειδίου του άνθρακα (CO_2) και άλλων επικίνδυνων ρύπων στην ατμόσφαιρα [βλ. «Φωτοβολταικά – Ένας πρακτικός τεχνικός οδηγός», Σύνδεσμος Εταιριών Φωτοβολταικών, 2011]. Επιπλέον, η χρήση των Φ/Β και γενικά των ΑΠΕ μειώνει την εξάρτηση από συμβατικά καύσιμα στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας και συντελεί έτσι στην ενεργειακή ασφάλεια, ενώ μπορεί να καλύψει στο βαθμό που της αναλογεί τη συνεχόμενη διαρκή αύξηση ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας. Οι εθνικοί στόχοι για τη διείσδυση των ΑΠΕ έως το έτος 2020 περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων: α) τη συμμετοχή της ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας σε ποσοστό 20% και β) τη συμμετοχή της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ στην ακαθάριστη κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας σε ποσοστό τουλάχιστον 40% [βλ. Ν. 3851/2010 και ΥΑ Φ1/οικ.19598 (ΦΕΚ Β΄ 1630/11.10.2010)], με την επιδιωκόμενη αναλογία εγκατεστημένης ισχύος για τα Φ/Β συστήματα στο σύνολό τους (σε στέγες και επί εδάφους) να ανέρχεται σε 1.500 MW το 2014 και 2.200 MW το 2020. Κατά την περίοδο 2008-2012, η εγκατεστημένη ισχύς των ΑΠΕ στην ελληνική επικράτεια, στο διασυνδεδεμένο και στο μη διασυνδεδεμένο σύστημα, αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό [...]% (Διάγραμμα 1) με την φωτοβολταϊκή τεχνολογία να παρουσιάζει ραγδαία διείσδυση στο σύστημα κατά τα έτη 2011 και 2012, οπότε και η εγκατεστημένη ισχύς των Φ/Β (επί εδάφους και σε στέγες) [...] ανά έτος και ανήλθε σε [...]% και [...]% επί του συνόλου των ΑΠΕ αντίστοιχα. Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς των Φ/Β εγκαταστάσεων (σε στέγες και επί εδάφους) στην ελληνική επικράτεια αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό [200-300]% κατά την περίοδο 2008-2012 και ανήλθε σε [...] MW, ξεπερνώντας ήδη από το έτος 2012 τον προαναφερόμενο εθνικό στόχο διείσδυσης για το έτος 2014, ενώ το έτος 2012 αποτέλεσε

έτος ρεκόρ με ετήσια εγκατεστημένη ισχύ [...]MW, με τις εγκαταστάσεις Φ/Β στο σύνολό τους να παράγουν περίπου το [25-35]% της συνολικής παραχθείσας ποσότητας ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ το 2012, στο διασυνδεδεμένο και μη διασυνδεδεμένο σύστημα, από [0-5]% το 2008 [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 917/27.01.2014 επιστολή ΛΑΓΗΕ]. Βάσει των εν λόγω στοιχείων, τα Φ/Β του Ειδικού Προγράμματος Φ/Β σε στέγες οικιών και μικρών επιχειρήσεων παρήγαγαν κατά το έτος 2012 περίπου το [5-15]% της συνολικής παραχθείσας ποσότητας ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, από [0-5]% το 2010.

Διάγραμμα 1: Εξέλιξη εγκατεστημένης ισχύος ΑΠΕ (Σύνολο Συστήματος) (2008-2012)

Πηγή: ΛΑΓΗΕ (υπ' αριθ. πρωτ. 917/27.01.2014 επιστολή)

* Ειδικό Πρόγραμμα Φ/Β σε στέγες οικιών και μικρών επιχειρήσεων. Δεν περιλαμβάνονται τα Φ/Β σε επαγγελματικές/βιομηχανικές στέγες, η ισχύς των οποίων περιλαμβάνεται στην κατηγορία Φ/Β μαζί με τους Φ/Β σταθμούς επί εδάφους.

** Μικροί Υδροηλεκτρικοί Σταθμοί

Ορισμός, παραγωγική δυναμικότητα και εγκατάσταση Φ/Β συστημάτων

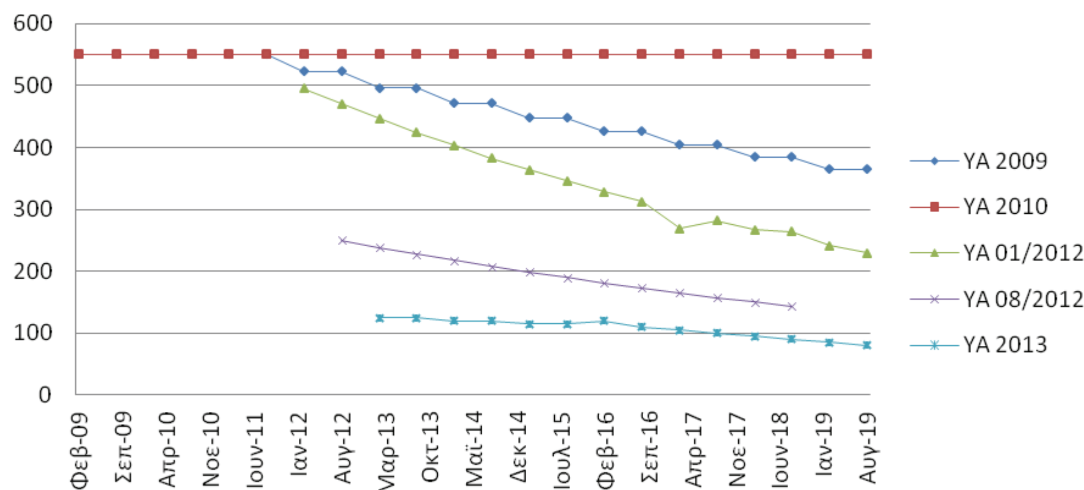
Ένα Φ/Β σύστημα αποτελείται από συστοιχίες Φ/Β πλαισίων (PV modules), τη Φ/Β γεννήτρια (PV generator), τον αντιστροφέα ρεύματος (Inverter) και τις βάσεις στήριξης (σταθερές, για στέγες κτιρίων, και σε δύο άξονες που ακολουθούν την πορεία του ηλίου, για εγκαταστάσεις επί εδάφους). Τα Φ/Β συστήματα μετατρέπουν περίπου 5%-19% της ηλιακής ενέργειας σε ηλεκτρική, ανάλογα με τη χρησιμοποιούμενη τεχνολογία. Ειδικότερα, τα μονοκρυσταλλικά Φ/Β έχουν απόδοση ανά μονάδα επιφάνειας μεταξύ 11%-19%, τα πολυκρυσταλλικά Φ/Β μεταξύ 11%-16%, ενώ τα Φ/Β «λεπτού υμενίου» (thin-film) μεταξύ 4,5%-12% ανάλογα με τον τύπο του υλικού [βλ. «Πληροφορίες για Φ/Β συστήματα», ΚΑΠΕ, 2009]. Για τις δύο πρώτες κατηγορίες τεχνολογίας δεν είναι απαραίτητη μια καθετοποιημένη διαδικασία παραγωγής, δηλαδή, τα μέρη που συνθέτουν το Φ/Β πλαίσιο δύναται να παράγονται από διαφορετικές μονάδες παραγωγής (ενδεχομένως εγκατεστημένες και σε διαφορετικές γεωγραφικές θέσεις), και κατόπιν να συναρμολογούνται στο τελικό προϊόν (το Φ/Β πλαίσιο). Αντίθετα η παραγωγή της τεχνολογίας «λεπτού υμενίου» αποτελεί μια καθετοποιημένη διαδικασία [βλ. «Φωτοβολταϊκά - Ένας πρακτικός τεχνικός οδηγός», Σύνδεσμος Εταιριών Φωτοβολταικών, 2011]. Τα Φ/Β συστήματα παράγονται σε ποικιλία μεγεθών και ισχύος, ανάλογα με την εφαρμογή τους. Η επιλογή του Φ/Β συστήματος εξαρτάται από τις ανάγκες, τον διαθέσιμο χώρο και την οικονομική δυνατότητα του χρήστη.

Η εγκατάσταση Φ/Β συστημάτων μπορεί να διακριθεί βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας σε:

(α) Φ/Β συστήματα σε στέγες μέχρι 10 kW για οικιακή χρήση ή για πολύ μικρές επιχειρήσεις [για τον ορισμό των πολύ μικρών επιχειρήσεων εν προκειμένω βλ. ΠΟΛ 1101 με αριθ. πρωτ. 1078580/6637/491/Β0014 της 06.08.2009 του Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών], σύμφωνα με το Ειδικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές εγκαταστάσεις και ιδίως σε δώματα και στέγες κτιρίων, με διάρκεια έως 31.12.2019 [για τους δικαιούχους ένταξης και τις εν γένει προϋποθέσεις του προγράμματος βλ. ΥΑ 4/2009

(ΦΕΚ Β΄ 1079/2009), όπως τροποποιήθηκε με την ΑΥ/Φ1/οικ. 18513/20.09.2010 (ΦΕΚ Β΄ 1557/22.09.2010)]. Σύμφωνα με το άρθρο 4 της ΥΑ 4/2009, τα εν λόγω Φ/Β συστήματα συνδέονται στο δίκτυο διανομής χαμηλής τάσης και μετά την υπογραφή της Σύμβασης Σύνδεσης με το ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε., υποβάλλεται αίτηση για τη σύναψη Σύμβασης Συμψηφισμού προς τον εκάστοτε προμηθευτή που ηλεκτροδοτεί τις καταναλώσεις της ιδιοκτησίας του κυρίου όπου εγκαθίσταται το Φ/Β σύστημα. Η εν λόγω σύμβαση συνομολογείται για διάρκεια είκοσι πέντε (25) ετών, με έναρξη ισχύος την ημερομηνία ενεργοποίησης της σύνδεσης του Φ/Β συστήματος και με σταθερή τιμή αναφοράς (Σύστημα Εγγυημένων Τιμών), που αντιστοιχεί στην τιμή που ισχύει κατά την ημερομηνία ενεργοποίησης της σύνδεσης του Φ/Β σταθμού. Βάσει του σχετικού νομοθετικού πλαισίου [ΥΑ 12323/ΓΓ175/09 (ΦΕΚ Β΄ 1079/04.06.2009) «Ειδικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές εγκαταστάσεις και ιδίως σε δώματα και στέγες κτιρίων», Ν. 3851/2010 (ΦΕΚ Α΄ 85/04.06.2010) «Επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και άλλες διατάξεις σε θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής», ΥΑ Φ1/οικ.2266 (ΦΕΚ Β΄ 97/31.01.2012) «Τροποποίηση του Ειδικού Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές εγκαταστάσεις και ιδίως σε δώματα και στέγες κτιρίων», ΥΑ Φ1/2302/οικ. 169349 (ΦΕΚ Β΄ 2317/10.08.2012) «Τροποποίηση του Ειδικού Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές εγκαταστάσεις και ιδίως σε δώματα και στέγες κτιρίων», Φ1/1289/οικ.9012 (ΦΕΚ Β΄ 1103/02.05.2013) «Τροποποίηση του Ειδικού Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές εγκαταστάσεις και ιδίως σε δώματα και στέγες κτιρίων»], οι σταθερές τιμές αναφοράς του Συστήματος Εγγυημένων Τιμών ανά έτος από την έναρξη του Ειδικού Προγράμματος μεταβάλλονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και παρουσιάζουν συνολικά σημαντική μείωση. Συγκεκριμένα, η αρχική τιμή αναφοράς μειώνεται κατά 10% κατά την περίοδο 2009-2012, κατόπιν στα μέσα του 2012 μειώνεται κατά 49,5% και ένα χρόνο μετά περαιτέρω κατά 50%, ενώ ο ρυθμός μείωσης των εγγυημένων τιμών μέχρι το 2019 προσεγγίζει το 6% ανά εξάμηνο.

Διάγραμμα 2: Εξέλιξη εγγυημένων τιμών (€/MWh) Φ/Β Ειδικού Προγράμματος

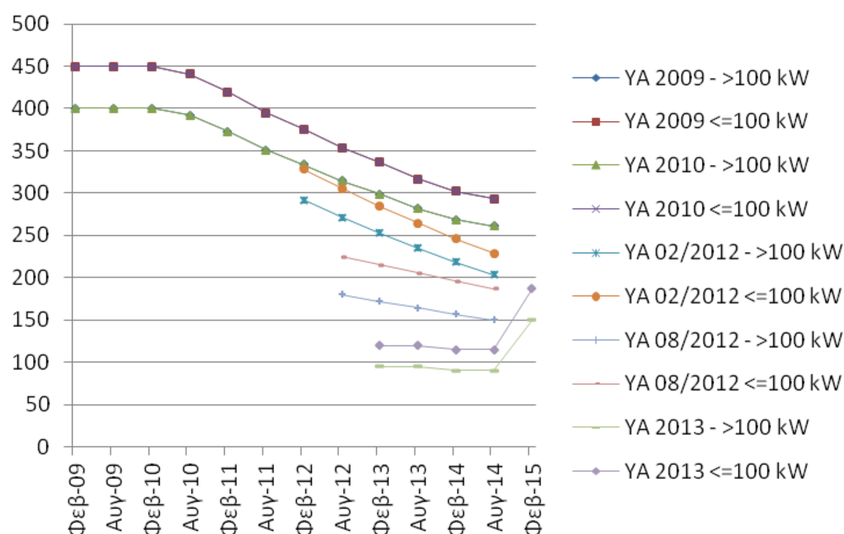

Πηγή: Σχετικές ΥΑ

(β) Φ/Β συστήματα σε κτίρια και γήπεδα (οικόπεδα και αγροτεμάχια) σε εντός σχεδίου περιοχές [βλ. ΥΑ 367/2010 (ΦΕΚ Β΄ 376/06.09.2010) «Έγκριση ειδικών όρων για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών και ηλιακών συστημάτων επί κτισμάτων και ακαλύπτων χώρων αυτών»] και σε εκτός σχεδίου περιοχές [βλ. ΥΑ 401/2010 (ΦΕΚ Β 1556/22.09.2010) «Έγκριση ειδικών όρων για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων και ηλιακών συστημάτων σε γήπεδα και κτίρια σε εκτός σχεδίου περιοχές»]. Η αδειοδοτική διαδικασία για την εγκατάσταση των ανωτέρω Φ/Β συστημάτων διαφέρει ανάλογα με την εγκατεστημένη ισχύ, με τον κύριο του Φ/Β να συνάπτει Σύμβαση Σύνδεσης με το ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. και Σύμβαση Αγοραπωλησίας με το ΛΑΓΗΕ Α.Ε., διάρκειας είκοσι (20) ετών, με έναρξη ισχύος την ημερομηνία ενεργοποίησης της σύνδεσης του Φ/Β συστήματος και με σταθερή τιμή αναφοράς (Σύστημα Εγγυημένων Τιμών) που αντιστοιχεί στην τιμή που ισχύει κατά την ημερομηνία ενεργοποίησης της σύνδεσης του Φ/Β σταθμού. Βάσει του σχετικού νομοθετικού πλαισίου [ν. 3468/2006 (ΦΕΚ Α΄ 129/27.06.2006) «Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και Συμπαραγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης και λοιπές διατάξεις», Ν. 3734/2009 (ΦΕΚ Α΄ 8/28.01.2009) «Προώθηση της συμπαραγωγής δύο ή περισσότερων χρήσιμων μορφών ενέργειας, ρύθμιση ζητημάτων σχετικών με το Υδροηλεκτρικό Έργο Μεσοχώρας και άλλες διατάξεις», Ν. 3851/2010 (ΦΕΚ Α΄ 85/04.06.2010) «Επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και άλλες διατάξεις σε θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής», ΥΑ Φ1/

οικ.2262 (ΦΕΚ Β΄ 97/31.01.2012) «Τιμολόγηση ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από φωτοβολταϊκούς σταθμούς», ΥΑ Φ1/2301/οικ.16933 (ΦΕΚ Β΄ 2317/10.08.2012) «Τροποποίηση της απόφασης με αριθμό Υ.Α.Π.Ε./Φ1/2262/31.01.2012 (Β΄ 97) σχετικά με την τιμολόγηση ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από φωτοβολταϊκούς σταθμούς», ΥΑ Φ1/1288/οικ.9011 (ΦΕΚ Β΄/1103/02.05.2013) «Τροποποίηση της υπ' αριθμ. Υ.Α.Π.Ε./Φ1/οικ.2262/31.01.2012 (Β΄ 97/31.01.2012) απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με θέμα «Τιμολόγηση ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από φωτοβολταϊκούς σταθμούς», όπως ισχύει»], οι σταθερές τιμές αναφοράς του Συστήματος Εγγυημένων Τιμών ανά έτος από την έναρξη του Ειδικού Προγράμματος μεταβάλλονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και παρουσιάζουν διαχρονικά σημαντική μείωση.

Διάγραμμα 3: Εξέλιξη εγγυημένων τιμών (€/MWh) Φ/Β σε κτίρια (εκτός Ειδικού Προγράμματος)

Πηγή: Σχετικές ΥΑ

(γ) Φ/Β σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (επί εδάφους). Η κοινή επιχείρηση δεν πρόκειται να δραστηριοποιηθεί στον εν λόγω κλάδο κι ως εκ τούτου παρέλκει η εξέτασή του.

Η αδειοδοτική διαδικασία ανά τύπο εγκατάστασης διαφέρει ανάλογα με την εγκατεστημένη ισχύ, με συνέπεια για συστήματα μεγαλύτερης ισχύος να προβλέπεται διαδικασία αδειοδότησης περισσότερων σταδίων. Ειδικότερα, για τα Φ/Β σε στέγες κτιρίων προβλέπονται τα εξής:

Πίνακας 1: Αδειοδοτική διαδικασία Φ/Β σε στέγες κτιρίων

Φ/Β στις στέγες κτιρίων	
Ισχύς συστήματος	**Αδειοδοτική διαδικασία**
< 10kWp	Αίτηση προς ΔΕΔΔΗΕ για προσφορά όρων σύνδεσης και υπογραφή σύμβασης συμψηφισμού με ΔΕΗ ή άλλο πάροχο διάρκειας 25 ετών
10-100 kWp	Αίτηση προς ΔΕΔΔΗΕ για προσφορά όρων σύνδεσης Υπογραφή σύμβασης αγοραπωλησίας με ΛΑΓΗΕ διάρκειας 20 ετών
100 kWp – 1MW	Έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας από την Πολεοδομία Αίτηση προς ΔΕΔΔΗΕ για προσφορά όρων σύνδεσης Υπογραφή σύμβασης αγοραπωλησίας με ΛΑΓΗΕ διάρκειας 20 ετών
>1 MW	Αίτηση στη ΡΑΕ για έκδοση Άδειας Παραγωγής Αίτηση στην Περιφέρεια για έκδοση Άδειας Εγκατάστασης Έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας από την Πολεοδομία Αίτηση προς ΑΔΜΗΕ για προσφορά όρων σύνδεσης Υπογραφή σύμβασης αγοραπωλησίας με ΛΑΓΗΕ διάρκειας 20 ετών Αίτηση στην Περιφέρεια για έκδοση Άδειας Λειτουργίας

Πηγή: «Η αδειοδοτική διαδικασία βήμα-βήμα», Σύνδεσμος Εταιρών Φωτοβολταϊκών

Ε.2. ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΛΥΣΕΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ Φ/Β ΣΕ ΚΤΙΡΙΑ

Ε.2.1. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Ωριμότητα αγοράς

Ως αποτέλεσμα των υψηλών εγγυημένων τιμών που προσφέρθηκαν κατά την περίοδο 2009-2012, η αγορά παροχής ολοκληρωμένων λύσεων εγκατάστασης Φ/Β σε στέγες, και ειδικότερα σε οικιακές στέγες, παρουσίασε ραγδαία ανάπτυξη. Η συνολική ισχύς των Φ/Β συστημάτων, που εντάσσονται στο Ειδικό Πρόγραμμα (<10KW), ανήλθε σε [...]MW το Δεκέμβριο του 2012, μέγεθος τριπλάσιο σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος ([...]MW). Η αύξηση υπήρξε εντυπωσιακή την διετία 2011-2012, αν συνεκτιμηθεί ότι το 2010 η αντίστοιχη ισχύς ήταν μόλις [...]MW. Η αύξηση αυτή συνεχίστηκε, αν και με μειωμένο ρυθμό, και το 2013, με τη νέα εγκατεστημένη ισχύ να ανέρχεται σε [...]MW και τη συνολική ισχύ Φ/Β σε στέγες σε [...]MW [βλ. Μηνιαίο Δελτίο Ειδικού Λογαριασμού ΑΠΕ&ΣΗΘΥΑ, ΛΑΓΗΕ, Ιανουάριος 2014]. Σημειώνεται ότι, αν και δεν είναι δυνατή η εκτίμηση της εγκατεστημένης ισχύος Φ/Β σε βιομηχανικές στέγες, καθώς συμπεριλαμβάνεται στη συνολική ισχύ Φ/Β σταθμών, εκτιμάται από τα διαθέσιμα στοιχεία ότι ανέρχεται σε πολύ μικρό ποσοστό της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος Φ/Β.

Πίνακας 2: Συνολική Εγκατεστημένη ισχύς Φ/Β σε κτίρια (2008-2012)

Εγκατεστημένη ισχύς (MW) (Σύνολο Συστήματος)+						
Έτος	**Φ/Β***	**Φ/Β Στέγες****	**Σύνολο Φ/Β**	**Μερίδιο Φ/Β Στέγες**	**Σύνολο ΑΠΕ**	**Μερίδιο Φ/Β Στέγες**
2008	[...]	[...]	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
2009	[...]	[...]	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
2010	[...]	[...]	[...]	[5-15]%	[...]	[0-5]%
2011	[...]	[...]	[...]	[15-25]%	[...]	[0-5]%
2012	[...]	[...]	[...]	[15-25]%	[...]	[5-15]%

*Στην κατηγορία Φ/Β συμπεριλαμβάνονται οι σταθμοί επί εδάφους και οι εγκατεστημένοι σταθμοί σε επαγγελματικές/βιομηχανικές στέγες

**Συμπεριλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις του Ειδικού Προγράμματος σε στέγες οικιών & μικρών επιχειρήσεων

+ Περιλαμβάνει το Διασυνδεδεμένο και Μη Διασυνδεδεμένο Σύστημα

Πηγή: ΛΑΓΗΕ (υπ' αριθ. πρωτ. 917/27.01.2014 επιστολή)

Αντίστοιχα, η παραχθείσα ενέργεια από Φ/Β σε στέγες αυξήθηκε ραγδαία από [...]MWh το 2010 σε [...]MWh το 2012, με το μερίδιο των εν λόγω Φ/Β εγκαταστάσεων στη συνολική παραχθείσα ενέργεια από Φ/Β να γίνεται [...] φορές μεγαλύτερο κατά την ίδια περίοδο, και στη συνολική παραχθείσα ενέργεια από ΑΠΕ να αυξάνεται από [0-5]% σε [0-5]%. Κατά το έτος 2013 η συνολική παραχθείσα ποσότητα των Φ/Β σε στέγες συνέχισε να αυξάνεται αγγίζοντας τις [...]MWh [βλ. Μηνιαίο Δελτίο Ειδικού Λογαριασμού ΑΠΕ&ΣΗΘΥΑ, ΛΑΓΗΕ, Ιανουάριος 2014].

Πίνακας 3: Παραχθείσα ενέργεια από Φ/Β σε κτίρια (2008-2012)

Παραχθείσα ενέργεια (MWh) (Σύνολο Συστήματος)+						
Έτος	**Φ/Β***	**Φ/Β Στέγες****	**Σύνολο Φ/Β**	**Μερίδιο Φ/Β Στέγες**	**Σύνολο ΑΠΕ**	**Μερίδιο Φ/Β Στέγες**
2008	[...]	[...]	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
2009	[...]	[...]	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
2010	[...]	[...]	[...]	[0-5]%	[...]	[0-5]%
2011	[...]	[...]	[...]	[5-15]%	[...]	[0-5]%
2012	[...]	[...]	[...]	[15-25]%	[...]	[0-5]%

*Στην κατηγορία Φ/Β συμπεριλαμβάνονται οι σταθμοί επί εδάφους και οι εγκατεστημένοι σταθμοί σε επαγγελματικές/βιομηχανικές στέγες

**Συμπεριλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις του Ειδικού Προγράμματος σε στέγες οικιών & μικρών επιχειρήσεων

+ Περιλαμβάνει το Διασυνδεδεμένο και Μη Διασυνδεδεμένο Σύστημα

Πηγή: ΛΑΓΗΕ (υπ' αριθ. πρωτ. 917/27.01.2014 επιστολή)

Συμπερασματικά, ο μηχανισμός των εγγυημένων σταθερών τιμών απέφερε ιδιαίτερα ελκυστική απόδοση στους επενδυτές των φωτοβολταϊκών σταθμών, με συνέπεια η συγκεκριμένη αγορά να εμφανίσει αλματώδη ανάπτυξη σε λίγα χρόνια. [...] [βλ. ICAP AE «Κλαδική Μελέτη: Προμηθευτές Συστημάτων Ανανέωσιμων Πηγών Ενέργειας», 2013 (εφεξής «Μελέτη ICAP Α.Ε. (2013)»].

Παρά τη σημαντική ανάπτυξη που παρατηρήθηκε μέχρι και το 2012, παρουσιάζεται σχετική επιβράδυνση από το 2013, κυρίως λόγω των αλλαγών στο θεσμικό πλαίσιο με την αναπροσαρμογή (προς τα κάτω) των εγγυημένων τιμών πώλησης για τα κτιριακά Φ/Β και την αναστολή αδειοδότησης για αυτά εκτός του Ειδικού Προγράμματος. Σύμφωνα με την εκτίμηση [...] [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1194/04.02.2014 και 1400/12.02.2014 επιστολές], «Στην παρούσα φάση οι συναφείς με φ/β αγορές που παρουσιάζουν κάποια πολύ μικρή δραστηριότητα είναι η προμήθεια και εγκατάσταση πολύ μικρών αυτόνομων φ/β συστημάτων για εξοχικές κατοικίες (συνήθως από 1 έως 2kW) και η συντήρηση διασυνδεδεμένων φ/β. Υπάρχει δυνατότητα εγκατάστασης φ/β στα πλαίσια του Ειδικού Προγράμματος Φ/Β σε στέγες, στην πράξη όμως δεν υπάρχει ζήτηση λόγω της πολύ χαμηλής τιμής feed-in-tariff. Δεν υπάρχει δυνατότητα εγκατάστασης για άλλου τύπου μονάδες (επαγγελματικά φ/β σε στέγες και φ/β πάρκα) λόγω της αναστολής της διαδικασίας αδειοδότησης που έχει επιβάλλει το ΥΠΕΚΑ από 1/1/2013». Από λοιπές δραστηριοποιούμενες στην αγορά επιχειρήσεις [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 921/27.01.2014 [...], 941/27.01.2014 [...], 1110/31.01.2014, [...] 920/27.01.2014 [...], 767/23.01.2014 και 954/27.01.2014 [...] 745/23.01.2014 [...] και 989/28.01.2014 [...] επιστολές] εκτιμάται ότι η υιοθέτηση βάσει του Ν. 4203/2013 (άρθρο 6 παρ. 2) του ενεργειακού συμψηφισμού (net-metering) δύναται μεσοπρόθεσμα, με τη λήψη των απαραίτητων μέτρων για την ουσιαστική και αποτελεσματική ενεργοποίηση του μέτρου, να αποτελέσει μοχλό εκ νέου ανάπτυξης της εν λόγω αγοράς.

Ως εκ τούτου εκτιμάται ότι η εν λόγω αγορά, αν και επί του παρόντος σε κάμψη, συνιστά μια δυναμική αγορά.

Διάρθρωση προσφοράς

Στον εν λόγω κλάδο δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες ολοκληρωμένων λύσεων («με το κλειδί στο χέρι») για την εγκατάσταση Φ/Β σε κτίρια, αλλά και κάθε άλλο τύπο Φ/Β εγκατάστασης, ήτοι πακέτα υπηρεσιών μελέτης, αδειοδότησης, προμήθειας εξοπλισμού, εγκατάστασης, συντήρησης και χρηματοδοτικής ή ασφαλιστικής κάλυψης Φ/Β συστημάτων. Διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 7072/30.01.2014 και 685/21.01.2014 [...], 1088/31.01.2014 και 1184/04.02.2014 [...], 1161/30.02.2014 [...], 921/27.01.2014 [...], 743/23.01.2014 [...], 941/27.01.2014 [...], 1110/31.01.2014 [...], 1011/29.01.2014 και 1074/31.01.2014 [...], καθώς και 1194/04.02.2014 και 1400/12.02.2014 [...] επιστολές]:

(α) εκείνες που δραστηριοποιούνται κυρίως ή/και αποκλειστικά στην εγκατάσταση των μικρών Φ/Β συστημάτων του Ειδικού Προγράμματος,

(β) εκείνες που δραστηριοποιούνται σε κάθε είδους Φ/Β έργο και

(γ) εκείνες που δραστηριοποιούνται μόνο σε έργα μεσαίας και μεγάλης κλίμακας (αφορούν κυρίως σε βιομηχανικές στέγες και επί εδάφους).

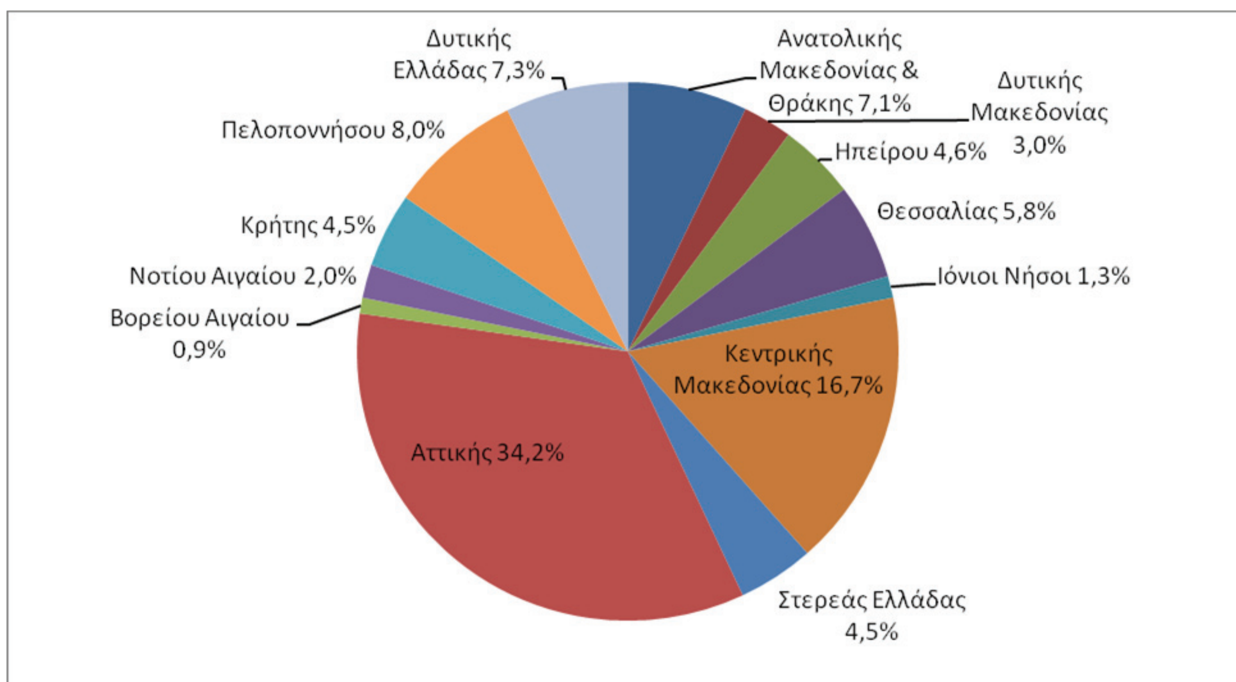
Οι κοινές τεχνικές εταιρίες δεν θεωρείται κατ' αρχήν ότι ασκούν ανταγωνιστική πίεση στις ανωτέρω επιχειρήσεις, καθώς σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των δραστηριοποιούμενων στην υπό εξέταση αγορά επιχειρήσεων [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 7072/30.01.2014 [...] 685/21.01.2014 [...], 1088/31.01.2014 και 1184/04.02.2014 [...], 1161/03.02.2014 [...], 921/27.01.2014 [...], 743/23.01.2014 [...], 941/27.01.2014 [...], 1110/31.01.2014 [...], 1011/29.01.2014 και 1074/31.01.2014 [...], 1099/31.01.2014 [...], 715/22.01.2014 [...] και 1194/04.02.2014 [...] επιστολές], μια εταιρία που ασχολείται με την εγκατάσταση Φ/Β μικρής κλίμακας σε κτιριακές εγκαταστάσεις θα επεκταθεί πιο εύκολα στην κατασκευή Φ/Β πάρκων σε σχέση με μια κοινή τεχνική εταιρία. Μικρός αριθμός εταιριών ασχολούνται αποκλειστικά με ένα στάδιο της εγκατάστασης Φ/Β συστημάτων, κυρίως τη συντήρηση.

Σύμφωνα με [...] [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1085/31.12.2014 επιστολή], η πλειοψηφία των εταιριών δραστηριοποιείται στην εμπορία και εγκατάσταση μικρών οικιακών-εμπορικών Φ/Β του Ειδικού Προγράμματος (κατηγορία (α) ανωτέρω). Στον επίσημο κατάλογο των εταιριών που δραστηριοποιούνται στην ανωτέρω αγορά που τηρεί το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας [βλ. ΚΑΠΕ http://www.cres.gr/pvcatalog/DoIt], είναι εγγεγραμμένες 1.690 εταιρίες πανελλαδικά, περιλαμβανομένων εταιριών που ασχολούνται και με συστήματα που προορίζονται για μεγαλύτερης ισχύος έργα. Οι εν λόγω επιχειρήσεις και επαγγελματίες έχουν αποδεχτεί την τήρηση ελάχιστων τεχνικών προδιαγραφών και όρων ασφαλείας για την εγκατάσταση και λειτουργία των Φ/Β συστημάτων [βλ. ιστοσελίδα http://www.cres.gr/pvcatalog/] και είναι στην πλειοψηφία τους ατομικές επιχειρήσεις ή μικρές τεχνικές εταιρίες με παράλληλη δραστηριότητα, που αφορά συνήθως στην παροχή υπηρεσιών μηχανικού, πώληση ηλεκτρολογικού υλικού και παροχή συναφών υπηρεσιών, οι οποίες δραστηριοποιήθηκαν και στην εγκατάσταση οικιακών κυρίως Φ/Β λόγω της υψηλής ανάπτυξης που παρουσίασε η εν λόγω αγορά κατά την περίοδο 2009-2012. Σημειώνεται ότι, λόγω του μεγάλου πλήθους των δραστηριοποιούμενων εταιριών και της έλλειψης στοιχείων σχετικά με το εάν είναι ενεργείς ή όχι, δεν είναι δυνατή μια ακριβέστερη εκτίμηση του σημερινού αριθμού τους. Σύμφωνα με [...], «η πλειοψηφία των εταιριών αυτών έχει αναστείλει τη δραστηριότητα της αυτή λόγω κρίσης και καθίζησης της αγοράς, αλλά δυστυχώς αυτό δεν αποτυπώνεται στον κατάλογο του ΚΑΠΕ» [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1085/31.12.2014 επιστολή].

Οι εταιρίες που τοποθετούν Φ/Β σε βιομηχανικές στέγες (κατηγορίες (β) και (γ) ανωτέρω) είναι κυρίως κατασκευαστικές μεσαίου μεγέθους, μικρές τεχνικές εταιρίες ή μεγάλοι Engineering-Procurement-Construction (EPC) Contractors [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1194/04.02.2014 και 1400/12.02.2014 επιστολές [...], ενώ η πλειοψηφία των τεχνικών και κατασκευαστικών εταιριών της χώρας δραστηριοποιήθηκε με κάποιο τρόπο στην αγορά των Φ/Β.

Βάσει της γεωγραφικής κάλυψης των υπηρεσιών εγκατάστασης Φ/Β σε κτίρια, περίπου είκοσι εταιρίες δραστηριοποιούνται πανελλαδικά [βλ. Συμπληρωματικά Στοιχεία Γνωστοποίησης]. Σημαντικός αριθμός καλύπτει συγκεκριμένες γεωγραφικές περιφέρειες της ελληνικής επικράτειας, όπως της Βορείου ή Νοτίου Ελλάδος, Κρήτης κτλ, ενώ μεγάλος είναι ο αριθμός τοπικών εγκαταστατών με πεδίο δράσης συγκεκριμένους νομούς. Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών ολοκληρωμένων λύσεων για εγκατάσταση Φ/Β σε κτίρια έχουν ως βάση την περιφέρεια Αττικής (34,2%) και ακολουθεί η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (16,7%), Πελοποννήσου (8,0%) και Δυτικής Ελλάδας (7,3%).

Διάγραμμα 4: Κατανομή επιχειρήσεων ανά ελληνική περιφέρεια

Πηγή: ΚΑΠΕ (2013)

Μικρός αριθμός των εταιριών που παρέχουν υπηρεσίες ολοκληρωμένων λύσεων για την εγκατάσταση Φ/Β κάθε τύπου διαθέτουν δίκτυο καταστημάτων παροχής των εν λόγω υπηρεσιών (π.χ. [...] [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1161/03.02.2014 επιστολή], [...] [βλ. [...]]), ενώ αρκετές διαθέτουν συνεργάτες σε τοπικό επίπεδο για την κάλυψη της ζήτησης [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 920/27.01.2014 [...], 919/27.01.2014 [...], 7072/30.01.2014 και 685/21.01.2014 [...], 1088/31.01.2014 και 1184/04.02.2014 [...], 1189/04.02.2014 [...], 843/24.01.2014 [...], 1161/03.02.2014 [...] 1011/29.01.2014 και 1074/31.01.2014 [...] επιστολές]. Κατά την αξιολόγηση [...], ένα δίκτυο καταστημάτων/συνεργατών στην εν λόγω αγορά επιτρέπει σε μια εταιρία να αυξήσει τον κύκλο εργασιών της επεκτείνοντας τη γεωγραφική της κάλυψη, ταυτοχρόνως όμως της δίνει τη δυνατότητα να επιδείξει το μέγεθος της, με το να εμπνεύσει εμπιστοσύνη και σιγουριά στον τελικό αγοραστή, ενώ η ύπαρξη δικτύου συνεργατών είναι πολύ σημαντική, ιδιαίτερα στην επαρχία, καθώς οι τελευταίοι έχουν ήδη στο ενεργητικό τους ένα ικανοποιημένο πελατολόγιο [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1194/04.02.2014 και 1400/12.02.2014 επιστολές].

Η πλειοψηφία των δραστηριοποιούμενων εταιριών προμηθεύεται εξοπλισμό από την εγχώρια χονδρεμπορική αγορά. Πραγματοποιείται μεν προμήθεια του σχετικού εξοπλισμού από εγχώριους παραγωγούς ή απευθείας εισαγωγή του από το εξωτερικό, αλλά σε πολύ μικρότερη έκταση. Βασικοί λόγοι είναι η υψηλή τιμή πώλησης των εγχώριων παραγωγών και η απουσία πίστωσης από τους προμηθευτές του εξωτερικού [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1194/04.02.2014 και 1400/12.02.2014 επιστολές [...]].

Εμπόδια εισόδου και Δυνητικός ανταγωνισμός

Σύμφωνα με τις απαντήσεις εταιριών που δραστηριοποιούνται στην εν λόγω σχετική αγορά [βλ. ενδεικτικά υπ' αριθ. πρωτ. 745/23.01.2013 [...], 920/27.01.2014 [...] και 1161/03.02.2014 [...] επιστολές], δεν υφίστανται σημαντικά νομικά ή άλλα εμπόδια για την είσοδο μιας νέας επιχείρησης στην εν λόγω αγορά.

Συνθήκες ζήτησης

Η ζήτηση για την παροχή των υπηρεσιών ολοκληρωμένων λύσεων εγκατάστασης Φ/Β σε κτίρια, επηρεάζεται σε υψηλό βαθμό από την ισχύουσα εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία, η οποία θέτει στόχους διείσδυσης των διαφόρων μορφών ΑΠΕ στο εθνικό (και ευρωπαϊκό) ενεργειακό ισοζύγιο. Όπως προεκτέθηκε, προς το σκοπό της προώθησης της εγκατάστασης Φ/Β σε κτίρια παρέχονται από το 2009 σε όσους εγκαταστήσουν Φ/Β εγγυημένες τιμές πώλησης της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας στον πάροχο της ηλεκτρικής ενέργειας, στην περίπτωση του Ειδικού Προγράμματος Φ/Β στις στέγες οικιών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, ή στον ΛΑΓΗΕ Α.Ε., στην περίπτωση Φ/Β εγκαταστάσεων σε κτίρια ισχύος μεγαλύτερης των 10KW. Συνεπώς, η ζήτηση από την πλευρά του καταναλωτή για τις εν λόγω υπηρεσίες επηρεάζεται σε σημαντικό βαθμό από το νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο μέσω του συστήματος εγγυημένων τιμών και της φορολογικής μεταχείρισης των εισοδημάτων που προκύπτουν και σε συνδυασμό με το κόστος κτήσης των υπηρεσιών (συμπεριλαμβανόμενου και του Φ/Β εξοπλισμού) προσδιορίζει και την κερδοφορία της κάθε Φ/Β εγκατάστασης.

Οι κατηγορίες πελατών των εν λόγω υπηρεσιών αντιστοιχούν στις κατηγορίες των ζητούμενων Φ/Β εγκαταστάσεων ως εξής: (α) οικιακοί (<10KWp), (β) μικροί επαγγελματικοί (≤100KWp), (γ) μεγάλοι επαγγελματικοί (>100KWp). Επιπλέον, εκτιμάται ότι σημαντικοί πελάτες των υπηρεσιών αυτών δύνανται να αποτελέσουν και οι δημόσιοι οργανισμοί, καθώς συνήθως διαθέτουν αρκετό και εκμεταλλεύσιμο χώρο [βλ. ΥΑ 4/2009 βάσει της οποίας δικαίωμα ένταξης στο Ειδικό Πρόγραμμα έχουν επίσης τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) και τα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ) μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, τα οποία έχουν στην κυριότητά τους το χώρο στον οποίο εγκαθίσταται το Φ/Β σύστημα. Βλ. σχετικά και υπ' αριθ. πρωτ. 743/23.01.2014 επιστολή της [...]].

Τιμολόγηση

Οι παράγοντες που διαμορφώνουν την τιμολογιακή πολιτική, σύμφωνα με τις δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 767/23.01.2014 και 954/27.01.2014 [...], 745/23.01.2014 [...] 920/27.01.2014 [...], 919/27.01.2014 [...], 741/23.01.2014 [...], 1011/29.01.2014 και 1074/31.01.2014 [...], 1110/31.01.2014 [...], 851/24.01.2014 [...], 1060/30.01.2014 [...], 715/22.01.2014 [...] 1099/31.01.2014 [...] επιστολές], είναι η δυσκολία και ιδιαιτερότητες της κάθε Φ/Β εγκατάστασης, οι αντίστοιχες τιμές των ανταγωνιστών, το κόστος αγοράς του εξοπλισμού και το επιθυμητό μικτό περιθώριο κέρδους της επιχείρησης προς κάλυψη των λειτουργικών και πάγιων δαπανών της.

Διαφάνεια

Άνω του 50% των ερωτηθεισών εταιριών [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 990/28.01.2014 [...] 1161/03.02.2014 [...], 1189/04.02.2014 [...] 1011/29.01.2014 και 1074/31.01.2014 [...], 1110/31.01.2014 [...], 715/22.01.2014 [...] 741/23.01.2014 [...] επιστολές] θεωρεί ότι υφίσταται διαφάνεια ως προς την τιμολόγηση, τους όρους προσφοράς και λοιπούς όρους μεταξύ των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων στην εν λόγω αγορά.

Άμεσοι ανταγωνιστές

Όπως προαναφέρθηκε, στην εν λόγω αγορά δραστηριοποιήθηκε κατά την περίοδο 2009-2012 ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων, με την προσφορά ολοκληρωμένων λύσεων εγκατάστασης Φ/Β σε οικιακά και βιομηχανικά κτίρια. Εντούτοις, λόγω της σημαντικής κάμψης της ζήτησης ως αποτέλεσμα της μείωσης των διοικητικά καθορισμένων εγγυημένων τιμών, αρκετές από τις επιχειρήσεις αυτές δεν ασκούν πλέον την εν λόγω δραστηριότητα, χωρίς όμως να υπάρχουν σαφείς εκτιμήσεις για τον ρυθμό αποχώρησης των εταιριών από την αγορά.

Οι εγκαταστάτες σε τοπικό επίπεδο, οι οποίοι συνιστούν την πλειοψηφία των δραστηριοποιούμενων εταιριών, ασκούν σημαντική ανταγωνιστική πίεση, σύμφωνα με τις απαντήσεις των εταιριών [βλ. ενδεικτικά υπ' αριθ. πρωτ. 767/23.01.2014 και 954/27.01.2014 [...], 745/23.01.2014 [...], 920/27.01.2014 [...], 919/27.01.2014 [...], 741/23.01.2014 [...], 1011/29.01.2014 και 1074/31.01.2014 [...], 1110/31.01.2014 [...], 851/24.01.2014 [...], 715/22.01.2014 [...], 990/28.01.2014 [...], 1161/03.02.2014 [...] και 1189/04.02.2014 [...] επιστολές]. Ειδικότερα, εκτιμάται ότι οι μικρές τοπικές επιχειρήσεις διαθέτουν ικανοποιητικό τοπικό πελατολόγιο λόγω εγγύτητας με τους πελάτες, την οποία δεν απολαμβάνουν οι μεγαλύτερες εταιρίες που εδρεύουν σε μεγάλες πόλεις, και παρέχουν σε σταθερή βάση υπηρεσίες συντήρησης και αποκατάστασης βλαβών, καλύπτοντας τα κενά παρουσίας σε περιοχές της Ελλάδας εταιριών με πανελλαδική δραστηριότητα αλλά χωρίς μόνιμη παρουσία σε αυτές.

Μερίδια αγοράς

Τα μερίδια αγοράς δείγματος ανταγωνιστών στην εγκατάσταση οικιακών Φ/Β, βάσει εγκατεστημένης ισχύος (MW) για την περίοδο 2010-2012, είναι εν γένει χαμηλά, καθώς παρατηρείται κατακερματισμός της αγοράς με τις εταιρίες να κατέχουν διαχρονικά μερίδια κάτω του [0-5]% με εξαίρεση τη [...] με μερίδιο κατά μέσο όρο για την ανωτέρω περίοδο περίπου [0-5]%, βάσει στοιχείων στην κατοχή της Υπηρεσίας. Με την ανωτέρω αξιολόγηση συμφωνούν και οι γνωστοποιούσες, οι οποίες εκτιμούν ότι καμία επιχείρηση δεν κατέχει μερίδιο μεγαλύτερο του 5% της σχετικής αγοράς [βλ. Συμπληρωματικά Στοιχεία Γνωστοποίησης].

Σύμφωνα με τη Μελέτη KPMG, η κοινή επιχείρηση προβλέπεται να κατέχει μερίδιο αγοράς της τάξης του [5-15]% τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της, του [15-25]% το δεύτερο χρόνο, του [15-25]% τον τρίτο χρόνο και του [25-35]% τον τέταρτο και πέμπτο χρόνο. Σύμφωνα με τα γνωστοποιούντα μέρη, η εν λόγω εκτίμηση έχει λάβει υπόψη της τόσο τις επιπτώσεις των νέων μειωμένων Εγγυημένων Τιμών όσο και τις επιπτώσεις του νέου νομοθετικού πλαισίου αναφορικά με τον ενεργειακό συμψηφισμό [βλ. Συμπληρωματικά Στοιχεία Γνωστοποίησης]. Πραγματοποιήθηκε δε στη βάση προβλέψεων του ΛΑΓΗΕ για τη διείσδυση των οικιακών Φ/Β [...]. Τα χαρακτηριστικά των στοιχείων στα οποία στηρίχθηκε η ανωτέρω εκτίμηση [...] δεν επέτρεψαν την επαλήθευση από την Υπηρεσία της ανωτέρω πρόβλεψης. Ούτε, εξάλλου, τα στοιχεία του φακέλου επιτρέπουν την πρόβλεψη επίτευξης από την κοινή επιχείρηση μεγαλύτερου μεριδίου αγοράς από το εκτιμώμενο βάσει της Μελέτης KPMG. Ως εκ τούτου, η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της παρούσας συγκέντρωσης που ακολουθεί γίνεται στη βάση των μεριδίων αγοράς, που επικαλέστηκαν τα γνωστοποιούντα μέρη.

Ε.2.2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΝ ΛΟΓΩ ΑΓΟΡΑ

Η Άποψη των Μερών

Σύμφωνα με την άποψη των μερών [βλ. Συνοπτική Γνωστοποίηση],η εν λόγω αγορά είναι μία αναπτυσσόμενη αγορά, όπου δραστηριοποιείται ένας πολύ μεγάλος αριθμός ανταγωνιστικών επιχειρήσεων (άνω των 1.600, βάσει των στοιχείων του ΚΑΠΕ), από τις οποίες οι πλέον οργανωμένες και με την ισχυρότερη θέση στην εν λόγω αγορά διαθέτουν εκτεταμένα δίκτυα καταστημάτων, με μικρά ωστόσο μονοψήφια μερίδια αγοράς.

Οι Απόψεις των Ανταγωνιστών των Μερών

Η συντριπτική πλειοψηφία των ανταγωνιστών που ερωτήθηκαν αξιολογούν ότι η κοινή επιχείρηση θα αποκτήσει δεσπόζουσα θέση στην εν λόγω αγορά, με συνέπεια να αποχωρήσουν από αυτή οι εναπομείνουσες εταιρίες του κλάδου και να αυξηθούν σημαντικά οι τιμές για τον τελικό καταναλωτή [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1110/31.01.2014 [...], 1061/30.01.2014 [...], 977/28.01.2014 [...], 931/27.01.2014 [...], 918/27.01.2014 [...], 767/23.01.2014 και 954/27.01.2014 [...], 745/23.01.2013 [...], 1011/29.01.2014 και 1074/31.01.2014 [...], 1161/03.02.2014 [...], 920/27.01.2014 [...], 715/22.01.2014 [...], 919/27.01.2014 [...], 851/24.01.2014 [...]

1189/04.02.2014 [...] επιστολές]. Επιπροσθέτως, εξαιρετικά αρνητικά για το επίπεδο ανταγωνισμού στην αγορά αξιολογούν και: α) τη χρήση της εταιρικής ταυτότητας της ΔΕΗ στην επωνυμία της κοινής και β) την τυχόν χρήση από την κοινή επιχείρηση του δικτύου της ΔΕΗ για την προώθηση των υπηρεσιών της, καθώς πιθανολογούν ότι θα προσδώσουν στην κοινή επιχείρηση πρόσβαση στο ευρύτατο πελατολόγιο της ΔΕΗ και στην αξιοποίηση των εσωτερικών υπηρεσιών και δομών της για την επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης Φ/Β εγκαταστάσεων [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1110/31.01.2014 [...], 1061/30.01.2014 [...] 918/27.01.2014[...], 921/27.01.2014 [...], 767/23.01.2014 και 954/27.01.2014 [...], 745/23.01.2013 [...] 1011/29.01.2014 και 1074/31.01.2014[...], 1161/03.02.2014 [...], 918/27.01.2014 [...] 715/22.01.2014 [...], 919/27.01.2014 [...], 843/24.01.2014 [...], 942/27.01.2014 και 989/28.01.2014 [...]1189/04.02.2014 [...], 1272/06.02.2014 [...] 1231/05.02.2014 [...] επιστολές]. Ανησυχίες εκφράστηκαν, επίσης, από ελάχιστους ανταγωνιστές και για την τυχόν πρόσβαση της κοινής σε μη δημόσια διαθέσιμη πληροφόρηση σχετικά με νέα έργα [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 918/27.01.2014 [...] 767/23.01.2014 και 954/27.01.2014 [...] επιστολές]. Ελάχιστοι από τους ερωτηθέντες ανταγωνιστές δεν εξέφρασαν ανησυχίες για τη δημιουργία της κοινής, κυρίως διότι εκτιμούν ότι στην εν λόγω αγορά το μέγεθος της εταιρίας δεν είναι ο κύριος παράγοντας βάσει του οποίου οι καταναλωτές επιλέγουν το σχετικό πάροχο, ιδίως στην επαρχία [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 941/27.01.2014[...], 990/28.01.2014 [...] και 1352/10.01.2014 [...] επιστολές]. Εκφράστηκε δε και η άποψη ότι η δημιουργία μιας εταιρίας μεγαλύτερου μεγέθους θα προάγει τον ανταγωνισμό, καθώς θα οδηγήσει σε βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1352/10.01.2014 [...] επιστολή].

Η Αξιολόγηση της ΕΑ

α) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς

Βάσει πάγιας νομολογίας, μόνο ιδιαίτερα σημαντικά μερίδια αγοράς (που κυμαίνονται από 50% και άνω) αποτελούν καθεαυτά, χωρίς τη συνδρομή εξαιρετικών περιστάσεων, απόδειξη κατοχής δεσπόζουσας θέσης [βλ. μεταξύ άλλων, ΔικΕΕ, C-62/86, AKZO, σκ. 60-61, C-85/76, Hoffmann - La Roche, σκ. 41. Βλ. επίσης Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 17]. Ωστόσο, δεν δύναται να αποκλεισθεί εκ προοιμίου η πιθανότητα απόκτησης δεσπόζουσας θέσης συνεπεία συγκέντρωσης και με μερίδια αγοράς που κυμαίνονται μεταξύ 40 έως 50% ή σε κάποιες περιπτώσεις και με μικρότερα του 40% μερίδια ενόψει άλλων παραγόντων, όπως η ύπαρξη περιορισμών παραγωγικής ικανότητας, ο βαθμός υποκατάστασης των προϊόντων και η ισχύς και ο αριθμός των ανταγωνιστών [βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 17], ιδίως όταν τα μερίδια αγοράς αυτών κυμαίνονται σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα [βλ. ενδεικτικά Μ.2337 - NESTLE/RALSTON PURINA, παρ. 45 επ., με μερίδιο στην αγορά ξηρής τροφής για σκύλους από 30-40% και τα μερίδια των ανταγωνιστών χαμηλότερα του 10%]. Τέλος, μερίδια αγοράς έως 25% τεκμαίρεται ότι δεν οδηγούν σε παρακώλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού [βλ. σκέψη 32 Κανονισμού 139/2004 και Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 18].

Εν προκειμένω, όπως προαναφέρθηκε, η αναμενόμενη διείσδυση της κοινής επιχείρησης στην αγορά προβλέπεται (με τον όποιο βαθμό πιθανής απόκλισης της ανωτέρω πρόβλεψης περί μεριδίων αγοράς ως προς το πραγματικό μέγεθος αυτών κατά τα προαναφερθέντα υπό Ε.2.1), να είναι τέτοια, ώστε το μερίδιο αγοράς της να αντιστοιχεί σε [5-25]% κατά τα πρώτα τρία έτη λειτουργίας της και μόνο κατά το τέταρτο και πέμπτο έτος λειτουργίας της να πιθανολογείται ότι θα ανέλθει σε [25-35]%, ενώ έκαστη των υπολοίπων δραστηριοποιούμένων στην εν λόγω αγορά επιχειρήσεων δεν διατηρεί μερίδιο αγοράς που να υπερβαίνει πανελλαδικά το [0-5]% κατά την περίοδο 2010-2012. Επιπροσθέτως, οι δραστηριοποιούμενες στην εν λόγω αγορά επιχειρήσεις συνιστούν στη συντριπτική τους πλειοψηφία επιχειρήσεις μικρού μεγέθους, οι οποίες δεν εξειδικεύονται στην παροχή των συγκεκριμένων υπηρεσιών, ενώ η παρουσία τους στην αγορά δεν παρουσιάζει σταθερότητα, καθώς επηρεάζεται άμεσα από την πορεία ανάπτυξης της αγοράς και την εξέλιξη της ζήτησης. Αντίθετα, η κοινή επιχείρηση μέσω των μητρικών της εταιριών θα απολαμβάνει σημαντικής χρηματοοικονομικής βάσης, ενώ θα δύναται εκμεταλλευόμενη τη φήμη και την επωνυμία της ΔΕΗ αλλά και τις μακροχρόνιες σχέσεις των μητρικών της με το χρηματοπιστωτικό σύστημα να προσελκύσει γρήγορα ικανή πελατειακή βάση που θα της επιτρέψει να προσφέρει εξαιρετικά ανταγωνιστικές υπηρεσίες, τόσο από άποψη τιμής όσο και από άποψη ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών. Περαιτέρω, η χρήση από την κοινή του δικτύου καταστημάτων της ΔΕΗ για την πώληση εντός αυτών των υπηρεσιών της πιθανώς να συνιστούσε παράγοντα που θα επέτεινε την ισχύ στην αγορά της κοινής επιχείρησης, και μάλιστα σε χρόνο συντομότερο των πέντε ετών, καθώς τούτη θα δύνατο άμεσα να επεκταθεί στην εν λόγω αγορά, αποκτώντας από το πρώτο χρονικό διάστημα λειτουργίας της και με ελάχιστο κόστος πανελλήνια παρουσία. Το αυτό αποτέλεσμα θα μπορούσε να επέλθει και μέσω της τυχόν παροχής κινήτρων, τιμολογιακών ή άλλων, στους πελάτες της ΔΕΗ ως αντάλλαγμα για την επιλογή τους να συνεργασθούν με την κοινή [βλ. επίσης ΣΤ.3.2 κατωτέρω].

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνεκτιμώντας

(α) το βαθμό πιθανής απόκλισης της πρόβλεψης της Μελέτης KPMG περί των μεριδίων αγοράς της κοινής επιχείρησης,

(β) τους λοιπούς παράγοντες ανάπτυξης μη συντονισμένων αποτελεσμάτων [βλ. ανωτέρω υπό Α.3] και μεταξύ άλλων κυρίως

(β1) τη δυναμική φύση της υπό εξέταση αγοράς,

(β2) τις μεσοπρόθεσμες πιθανότητες εκ νέου ανάπτυξης της εν λόγω αγοράς, ιδίως με την ανάπτυξη του θεσμού του συμψηφισμού,

(β3) την απουσία οποιουδήποτε, νομικού ή πραγματικού, εμποδίου εισόδου στην εν λόγω αγορά, που θα επιτρέψει την άμεση δραστηριοποίηση σε αυτή νέων επιχειρήσεων, όταν ανακάμψει η ζήτηση,

(β4) την ποικιλομορφία και το μεγάλο αριθμό των δραστηριοποιούμενων ανταγωνιστών, που επιτρέπει την πιθανολόγηση ότι στην πρώτη απόπειρα εκμετάλλευσης από την κοινή επιχείρηση της όποιας ισχύος της στην αγορά, οι πελάτες δεν θα αντιμετωπίσουν σημαντικές δυσκολίες στην εξεύρεση άλλων ανταγωνιστικών παρόχων (πηγών προμήθειας), και

(β5) την μη αμελητέα δυνατότητα άσκησης ανταγωνιστικής πίεσης σε τοπικό επίπεδο, όπου η διαπροσωπική επαφή με τον πελάτη μπορεί να αποτελεί σημαντικό παράγοντα ανάθεσης ενός έργου μικρής κλίμακας,

(γ) τα προσκομισθέντα από τα μέρη στοιχεία [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1158/03.02.2014 επιστολή] αναφορικά με τον αριθμό των πελατών της ΔΕΗ που εξυπηρετούνται από τρίτα δίκτυα/ σημεία εξυπηρέτησης (ΕΛΤΑ, πρακτορεία ΟΠΑΠ, Τράπεζες κτλ.), πέραν των καταστημάτων της ΔΕΗ, σύμφωνα με τα οποία στο σύνολο των εισπραχθέντων λογαριασμών της ΔΕΗ, άνω του [...]% των πελατών της, ανά έτος, για την περίοδο 2011-2013 εξυπηρετούνται από τα εν λόγω τρίτα δίκτυα, και

(δ) τις διαβεβαιώσεις και εγγυήσεις των γνωστοποιούντων μερών περί μη χρήσης με οποιονδήποτε τρόπο του δικτύου καταστημάτων της ΔΕΗ για την πώληση και προώθηση των υπηρεσιών και προϊόντων της κοινής επιχείρησης [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 721/22.01.2014 επιστολή, σελ. 19, όπου [...]]

αξιολογεί ότι δεν δύναται να θεμελιωθεί, επαρκώς κατά νόμο, εν προκειμένω σημαντικός περιορισμός του ανταγωνισμού, ιδίως μέσω της δημιουργίας δεσπόζουσας θέσης συνεπεία της υπό κρίση συγκέντρωσης.

Σημειώνεται, εξάλλου, ότι τυχόν μεταβολή από τα γνωστοποιούντα μέρη των σχεδιασμών τους, ιδίως αναφορικά με τη χρήση του δικτύου των καταστημάτων της ΔΕΗ από την κοινή επιχείρηση ή προς εξυπηρέτηση των δραστηριοτήτων της κοινής επιχείρησης με οιονδήποτε τρόπο, δεδομένων των προαναφερόμενων δηλώσεών τους, ή η τυχόν χρήση του ονόματος και της ιδιότητας της ΔΕΗ κατά τρόπο που να βλάπτεται ο ανταγωνισμός θα συνιστούν λόγους ανάκλησης της παρούσας απόφασης, ενώ η τυχόν παροχή κινήτρων, τιμολογιακών ή άλλων, στους πελάτες της ΔΕΗ ως αντάλλαγμα για την επιλογή τους να συνεργασθούν με την κοινή συνιστά πρακτική που θα ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2 του Ν. 3959/2011 και θα μπορούσε εύκολα να ανιχνευθεί ή να γίνει αντικείμενο καταγγελίας ενώπιον της ΕΑ από τους ανταγωνιστές της νέας οντότητας [βλ. επίσης ΣΤ.3.2 κατωτέρω]. Για το λόγο αυτό, εξάλλου, αξιολογείται ότι εν τοις πράγμασι αποδυναμώνεται το όποιο κίνητρο υιοθέτησης οποιασδήποτε σχετικής πρακτικής από τα γνωστοποιούντα μέρη ή/ και την κοινή επιχείρηση [βλ. αποφάσεις ΓενΔικ, Τ-210/01, General Electric Company, σκ. 70-76, και Τ-5/02, Tetra Laval BV, σκ. 159. Βλ. και κατωτέρω υπό ΣΤ.3.2].

Συνεπώς, κρίνεται ότι δεν θα μπορούσε να στοιχειοθετηθεί επαρκώς κατά νόμο σημαντικός περιορισμός του ανταγωνισμού στην υπό εξέταση αγορά.

β) Ως προς τις οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς

Εν γένει όσο υψηλότερος είναι ο βαθμός συγκέντρωσης σε μία αγορά, τόσο περισσότερο ευάλωτη είναι αυτή στη δημιουργία ή την ενίσχυση συντονισμένων αποτελεσμάτων [βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 39. Βλ. επίσης ενδεικτικά απόφαση Ε.Επ. Μ.3333 - SONY/BMG II, παρ. 92]. Επιπροσθέτως, αξιολογείται κατά κανόνα ότι η ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσης τριών ή τεσσάρων προμηθευτών δεν είναι πιθανή, λόγω των πολύπλοκων αμοιβαίων σχέσεων που αυτό προϋποθέτει και των επακόλουθων κινήτρων για την υιοθέτηση αποκλινουσών συμπεριφορών [βλ. απόφαση Ε.Επ. Μ.1016-PRICE WATERHOUSE/COOPERS &LYBRAND, παρ. 103].

Εν προκειμένω, η εν λόγω αγορά δεν δύναται να χαρακτηρισθεί ολιγοπωλιακή, καθώς δεν παρουσιάζει υψηλό βαθμό συγκέντρωσης λόγω της δραστηριοποίησης σε αυτή εξαιρετικά μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων και του κατακερματισμού των μεριδίων αγοράς των ανταγωνιστών. Επιπροσθέτως, δεν πιθανολογείται πως υφίστανται αναλογίες στη διάρθρωση του κόστους και συνεπώς στα επίπεδα παραγωγικής ικανότητας των εν λόγω εταιριών, που θα ευνοούσαν τυχόν συντονισμό, ενώ και η διαπιστούμενη ασυμμετρία μεταξύ των μεριδίων αγοράς της κοινής επιχείρησης και των ανταγωνιστών της καθιστά τη δημιουργία συλλογικής δεσπόζουσας θέσης πρακτικά αδύνατη [βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 45]. Εξάλλου, επειδή ακριβώς δραστηριοποιείται μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων σε αυτήν την αγορά, δυσχεραίνεται η εποπτεία εφαρμογής των όρων τυχόν συντονισμού και αυξάνεται η πιθανότητα παρέκκλισης κάθε ανταγωνιστή. Τον όποιο συντονισμό δε δεν ευνοεί ούτε η διαπιστούμενη ασταθής ζήτηση των υπό κρίση υπηρεσιών [βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τα την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, παρ. 45].

Βάσει των ανωτέρω, δεν προκύπτει κίνδυνος συντονισμού των συμπεριφορών των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων στην εν λόγω αγορά και ως εκ τούτου δεν προκύπτουν ενδείξεις ότι η παρούσα συγκέντρωση θα μεταβάλει ουσιωδώς τις συνθήκες ανταγωνισμού με τη δημιουργία ή ενίσχυση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης.

γ) Ως προς τα μεταδοτικά αποτελέσματα

Όπως προαναφέρθηκε [βλ. ανωτέρω υπό Β.3], σύμφωνα με το άρθρο 12 του Καταστατικού της κοινής, οι μητρικές εταιρίες επιτρέπεται να διενεργούν ανταγωνιστικές της ΔΕΗ SOLAR SOLUTIONS Α.Ε. δραστηριότητες. Προβλέπεται συνεπώς η δυνατότητα των μητρικών της κοινής επιχειρήσεων να δραστηριοποιηθούν στην ίδια αγορά με την κοινή επιχείρηση.

Ωστόσο, η Επιτροπή Ανταγωνισμού αξιολογεί ότι εν προκειμένω, παρά την ανωτέρω πρόβλεψη, δεν είναι πιθανό οι μητρικές της κοινής να συντονίσουν τη συμπεριφορά τους στην υπό κρίση αγορά μέσω της δημιουργίας της κοινής επιχείρησης, κυρίως διότι

(α) επί του παρόντος δεν δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά [βλ. ανωτέρω υπό Δ], από τα στοιχεία δε του φακέλου δεν δύναται να πιθανολογηθεί ότι θα δραστηριοποιηθούν σε αυτή αυτοτελώς εντός της επόμενης 5ετίας σε «σημαντικό βαθμό» (προϋπόθεση για τη διαπίστωση πρόκλησης μεταδοτικών αποτελεσμάτων κατά το άρθρο 7 παρ. 3 υπό α του Ν. 3959/2011).

(β) τα γνωστοποιούντα μέρη προέβλεψαν ήδη τόσο στο άρθρο 12 της Σύμβασης Μετόχων όσο και στο άρθρο 2.3 αυτής μέτρα για τον περιορισμό του επιπέδου ροής πληροφοριών μεταξύ τους και της χρήσης αυτών στις όποιες μελλοντικές του δραστηριότητες. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 12, [...], ενώ κατά το άρθρο 2.3, πέραν των γενικών προκηρύξεων περί ανεξαρτησίας τόσο της κοινής όσο και των μητρικών της κατά τη χάραξη των πολιτικών τους στην αγορά, πρώτον προβλέπεται ότι [...] και δεύτερον απαγορεύεται ως αντικείμενη στη Σύμβαση Μετόχων και στο Καταστατικό [...].

Σε κάθε περίπτωση σημειώνεται ότι τυχόν μη τήρηση εν τοις πράγμασι των ανωτέρω συμβατικών προβλέψεων, οι οποίες λήφθησαν υπόψη από την ΕΑ κατά την αξιολόγησή της, θα συνιστά λόγο ανάκλησης της

παρούσας απόφασης, ενώ τυχόν μελλοντική δραστηριοποίηση και συνακόλουθος συντονισμός στην εν λόγω αγορά των μητρικών της κοινής θα ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 και θα μπορούσε εύκολα να ανιχνευθεί ή να γίνει αντικείμενο καταγγελίας ενώπιον της ΕΑ από τους ανταγωνιστές της νέας οντότητας.

Ε.3. ΑΓΟΡΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΧΟΝΔΡΙΚΗΣ Φ/Β ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Ε.3.1. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Διάρθρωση προσφοράς

Στην εν λόγω αγορά δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις οι οποίες είτε παράγουν είτε εισάγουν (ως θυγατρικές, αποκλειστικοί αντιπρόσωποι ή διανομείς ξένων κατασκευαστών) Φ/Β εξοπλισμό για κάθε τύπο Φ/Β έργου, τον οποίο στη συνέχεια προμηθεύουν σε επίπεδο χονδρικής. Οι εν λόγω εταιρίες δραστηριοποιούνται πανελλαδικά [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 977/28.01.2014 […], 736/23.01.2014 […], 715/22.01.2014 […], 919/27.01.2014 […], 743/23.01.2014 […], 990/28.01.2014 […], 942/27.01.2014 […], 989/28.01.2014 […], 918/27.01.2014 […], 920/27.01.2014 και 1152/03.02.2014 […] επιστολές], με ορισμένες να διαθέτουν και δίκτυο συνεργαζόμενων μεταπωλητών ή υποκαταστήματα [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 977/28.01.2014 [….], 736/23.01.2014 […], 715/22.01.2014 […], 919/27.01.2014 […], 1075/31.01.2014 […] και 1105/31.01.2014 […] επιστολές], χωρίς ωστόσο το δίκτυο καταστημάτων να αποτελεί εν προκειμένω καθοριστικό παράγοντα της προσφοράς των προϊόντων τους [πρβλ. Πλήρη Γνωστοποίηση και υπ' αριθ. πρωτ. 1112/31.01.2014 επιστολή της ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε., σύμφωνα με την οποία τούτη διανέμει απευθείας τα προϊόντα της στους τελικούς καταναλωτές, ενώ συνεργάζεται σε μη μόνιμη βάση με κατά τόπους εγκαταστάτες για την παροχή υπηρεσιών συντήρησης και επισκευής στους πελάτες της].

Οι εγχώριες εταιρίες παραγωγής Φ/Β εξοπλισμού παράγουν Φ/Β πλαίσια ([0-5]% της εγχώριας ζήτησης το 2012) [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1085/31.01.2014 επιστολή […]], βάσεις στήριξης (σταθερές και κινούμενες), μετασχηματιστές, καλώδια, ηλεκτρολογικό εξοπλισμό εν γένει, εξοπλισμό τηλεπικοινωνιών και επικουρικό εξοπλισμό Φ/Β σταθμών. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία [βλ. Πλήρη Γνωστοποίηση και υπ' αριθ. πρωτ. 1085/31.01.2014 […], 942/27.01.2014 και 989/28.01.2014 […], 977/28.01.2014 […], 736/23.01.2014 […], 715/22.01.2014[…], 990/28.01.2014 […], και 1152/03.02.2014 […] επιστολές], οι εγχώριες εταιρίες παραγωγής Φ/Β πλαισίων ανέρχονται σε οκτώ (8), ήτοι οι ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. (του Ομίλου Κοπελούζου), ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. (του Ομίλου Κοπελούζου), SOLAR CELLS HELLAS A.E., SOLTECH A.E., ΗΛΙΟΣΦΑΙΡΑ Α.Ε., EXELGROUP A.B.E.T.E., ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΥΨΗΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ Α.Ε. και STEL SOLAR (STIBETHERM A.E.), και δραστηριοποιούνται στην παραγωγή πολυκρυσταλλικών φετών πυριτίου ή πλαισίων με ετήσια παραγωγική δυναμικότητα μεταξύ 10-80MW. Οι δε εγχώριες εταιρίες παραγωγής βάσεων στήριξης ανέρχονται σε εικοσιτέσσερις (24) και παράγουν σταθερές ή κινούμενες βάσεις στήριξης. Αρκετές από τις εγχώριες παραγωγικές εταιρίες Φ/Β πλαισίων ανέστειλαν την παραγωγική διαδικασία των εργοστασίων τους το 2012 λόγω της μειωμένης ζήτησης [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 977/28.01.2014 […] και 1085/31.01.2014 […] επιστολές].

Οι εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην εισαγωγή Φ/Β εξοπλισμού, ως θυγατρικές, αποκλειστικοί αντιπρόσωποι ή διανομείς ξένων κατασκευαστών του εν λόγω εξοπλισμού, ξεπερνούν κατά προσέγγιση τις σαράντα (40), ενώ ταυτόχρονα, αρκετές εταιρίες στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών κατασκευής Φ/Β σταθμών με το κλειδί στο χέρι εισάγουν απευθείας τον απαιτούμενο εξοπλισμό. Οι εισαγωγές καλύπτουν συντριπτικά το μεγαλύτερο μέρος του διακινούμενου στην ελληνική αγορά εξοπλισμού αναφορικά με τα Φ/Β πλαίσια και τους αντιστροφείς, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό του λοιπού εξοπλισμού (βάσεις στήριξης, μετασχηματιστές κ.λπ.) είναι ελληνικής παραγωγής. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με εκτιμήσεις των εταιριών του κλάδου [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 942/27.01.2014 και 989/28.01.2014[…], 990/28.01.2014[…], 1061/30.01.2014 […], 772/30.01.2014 […] και 1152/03.02.2014 […] επιστολές], οι εισαγωγές Φ/Β πλαισίων και αντιστροφέων ανέρχονταν περίπου μεταξύ 90%-100% του διακινούμενου στην ελληνική επικράτεια εξοπλισμού για την περίοδο 2008-2012 με κυριότερες χώρες προέλευσης τη Γερμανία, την Κίνα και την Ιαπωνία, ενώ η αξία τους αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό […]% κατά την περίοδο 2008-2011 [βλ. Μελέτη ICAP AE (2013)]. Σύμφωνα με τα μέρη [βλ. Πλήρη Γνωστοποίηση, σελ. 38], κατά το έτος 2012 η συντριπτική πλειοψηφία των εισαγόμενων Φ/Β πλαισίων είναι Κινέζικης προελεύσεως (80%, 720MWP), σε μικρότερο ποσοστό Ιαπωνικής (10%, 90 MWp) και Ευρωπαϊκής (5%, 45MWP), με λίγο μικρότερο το ποσοστό των Φ/Β πλαισίων Αμερικάνικης προέλευσης (4%, 36MWP).

Ωριμότητα αγοράς

Η εγχώρια αγορά κατασκευής και εμπορίας Φ/Β εξοπλισμού σε επίπεδο χονδρικής παρουσίασε ραγδαία ανάπτυξη κατά την περίοδο 2008-2012, λόγω της αυξημένης ζήτησης για Φ/Β εξοπλισμό ως αποτέλεσμα των υψηλών εγγυημένων τιμών, με συνέπεια να δραστηριοποιηθεί κατά την εν λόγω περίοδο στην εγχώρια αγορά σημαντικός αριθμός εγχώριων κατασκευαστών και εισαγωγέων ξένων οίκων κατά τα προαναφερθέντα.

Από το έτος 2013 και έπειτα επικρατεί κάμψη στην αγορά κατασκευής, εισαγωγής και εμπορίας σε επίπεδο χονδρικής Φ/Β εξοπλισμού, καθώς έχει ανασταλεί σύμφωνα με το Ν. 4223/2013 έως τις 31.12.2014 η σύναψη Συμβάσεων Σύνδεσης Φ/Β σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με το Διασυνδεδεμένο ή Μη Σύστημα, εξαιρουμένων των Φ/Β εγκαταστάσεων του Ειδικού Προγράμματος, οι οποίες όμως λόγω των σημαντικά μειωμένων πλέον εγγυημένων τιμών πώλησης της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας παρουσιάζουν μείωση της ζήτησης.

Εμπόδια εισόδου

Ως σημαντικά εμπόδια εισόδου στην παραγωγή Φ/Β εξοπλισμού, σύμφωνα με τους ανταγωνιστές [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 942/27.01.2014 και 989/28.01.2014 […], 990/28.01.2014 […], 1152/03.02.2014 […], 919/27.01.2014 […], 843/24.01.2014 […], 1060/30.01.2014 […], 1075/31.01.2014 […] και 918/27.01.2014 […] επιστολές], θεωρούνται το απαιτούμενο υψηλό ύψος αρχικής επένδυσης για την κατασκευή παραγωγικών μονάδων, η απόσταση από τις νέες αγορές Φ/Β στις αναπτυσσόμενες χώρες, η αστάθεια που παρουσιάζει το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο αναφορικά με την εγκατάσταση Φ/Β μονάδων κάθε τύπου, ενώ για την εισαγωγή Φ/Β εξοπλισμού ως εμπόδια θεωρούνται

η υψηλή ρευστότητα που απαιτείται για την εισαγωγή και η διατήρηση ικανοποιητικού αποθέματος Φ/Β εξοπλισμού [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 715/22.01.2014 επιστολή της εταιρίας [...]].

Δυνητικός ανταγωνισμός

Αν και η εν λόγω αγορά έχει επιδείξει μεγάλη ρευστότητα και δυναμικές αλλαγές τα τελευταία χρόνια με συχνές εισόδους και εξόδους εταιριών, πιθανολογείται ότι δεν αναμένονται βραχυπρόθεσμα είσοδοι νέων επιχειρήσεων στην εγχώρια αγορά λόγω της κάμψης αυτής.

Συνθήκες ζήτησης

Οι πολιτικές ενίσχυσης της εγκατάστασης Φ/Β κάθε τύπου, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, οδήγησαν σε σημαντική αύξηση της ζήτησης για Φ/Β εξοπλισμό πανευρωπαϊκά, η οποία με τη σειρά της οδήγησε σε σημαντική έλλειψη πρώτων υλών κατά τα πρώτα στάδια ανάπτυξης του κλάδου (2008-2009) και υψηλή τιμή των Φ/Β πλαισίων. Εν συνεχεία, κατά τα έτη 2010-2011, η αύξηση της ζήτησης στον κλάδο σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο οδήγησε σε είσοδο πολλών νέων παραγωγών από τις χώρες της Ασίας, με αποτέλεσμα την αύξηση της παγκόσμιας παραγωγικής δυναμικότητας, την επίτευξη οικονομιών κλίμακας και τη σημαντική μείωση του κόστους παραγωγής των παραγόμενων Φ/Β πλαισίων [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1194/04.02.2014 και 1400/12.02.2014 επιστολές [...], όπου αναφέρεται ότι το κόστος εγκατάστασης μιας μονάδας ισχύος 10kW μειώθηκε από €45 - 50.000 (περιλαμβανομένου ΦΠΑ) το Δεκέμβριο 2010 σε €15.000-20.000 το 2012 λόγω της τιμολογιακής πολιτικής των κινέζικων εργοστασίων κατασκευής Φ/Β πλαισίων, ενώ αυξήθηκε εκ νέου σε €18 - 20.000 μετά την επιβολή δασμών στα Φ/Β κινεζικής προέλευσης σε συνέχεια καταγγελιών ευρωπαϊκών εταιρειών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή]. Από το 2013, η ζήτηση για επενδύσεις σε Φ/Β και συνεπώς για τον σχετικό εξοπλισμό παρουσιάζει σημαντική κάμψη στην εγχώρια αγορά λόγω της προαναφερόμενης αναστολής σύναψης συμβάσεων σύνδεσης Φ/Β σταθμών με το Διασυνδεδεμένο ή Μη Σύστημα, εξαιρουμένων των Φ/Β εγκαταστάσεων του Ειδικού Προγράμματος.

Τιμολόγηση

Το κόστος πρώτων υλών (το πυρίτιο αποτελεί τη σημαντικότερη πρώτη ύλη για την παραγωγή Φ/Β πλαισίων), ο τρόπος πληρωμής των πελατών και η πιστωτική πολιτική των ανταγωνιστών αποτελούν τους καθοριστικούς παράγοντες για την τιμολόγηση του Φ/Β εξοπλισμού, σύμφωνα με τις απαντήσεις των ανταγωνιστών [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 977/28.01.2014 [...], 942/27.01.2014 και 989/28.01.2014 [...], 990/28.01.2014 [...] και 1112/31.01.2014 [...] επιστολές].

Διαφάνεια

Η πλειοψηφία των ανταγωνιστών [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 715/22.01.2014 [...], 919/27.01.2014 [...], 990/28.01.2014 [...], 918/27.01.2014 [...], 920/27.01.2014 [...], 1075/31.01.2014 [...] και 772/30.01.2014 [...] επιστολές] θεωρεί ότι υφίσταται διαφάνεια μεταξύ των δραστηριοποιούμενων στην αγορά επιχειρήσεων, όσον αφορά στην τιμολογιακή πολιτική, την προσφορά αλλά και τους λοιπούς όρους των σχετικών υπηρεσιών.

Άμεσοι ανταγωνιστές

Ως άμεσοι ανταγωνιστές, σύμφωνα με τις απαντήσεις των ανταγωνιστών, αναφέρθηκαν ενδεικτικά οι εταιρίες RENESOLA, SUNTECH, CONERGY, ALEO SOLAR, KRANNICH SOLAR, ALUMIL SOLAR, BIG SOLAR, ECOSUN, HANWA, ALUMIL, ΑΛΚΟ ΕΛΛΑΣ, IBC SOLAR, YINGLI, SIEMENS, SMA, REFUSOL και KLT ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.

Σύμφωνα με τα μέρη [βλ. Πλήρη Γνωστοποίηση, σελ. 17], Φ/Β πλαίσια πληθώρας κατασκευαστών, όπως οι SUNTECH, FIRST SOLAR, YINGLI SOLAR, TRINA SOLAR, SUNGEN SOLAR, SHARP, SUNPOWER, HANWHA SOLARONE, JINKO, REC, ALEO, SCHUCO, SANYO, KYOCERA και MITSUBISHI, έχουν εγκατασταθεί σε Φ/Β σταθμούς στην Ελλάδα.

Μερίδια αγοράς

Τα μερίδια αγοράς δείγματος εταιριών κατασκευής και εμπορίας Φ/Β πλαισίων και αντιστροφέων (συμπεριλαμβανομένων εισαγωγών) για την περίοδο 2008-2012, βάσει του συνολικού τους κύκλου εργασιών [ήτοι του κύκλου εργασιών από το σύνολο των δραστηριοτήτων τους], παρουσιάζονται στον Πίνακα 4. Σημειώνεται ωστόσο ότι, καθώς δεν είναι εφικτή η καταγραφή και επεξεργασία μεριδίων αγοράς για το σύνολο της εν λόγω αγοράς λόγω του μεγάλου πλήθους των εταιριών και της έλλειψης διαθέσιμων στοιχείων, τα απεικονιζόμενα μερίδια αγοράς είναι μερικώς υπερεκτιμημένα. Βάσει των εν λόγω στοιχείων, την τελευταία πενταετία το μερίδιο αγοράς της ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις (όπως αντίστοιχα και τα μερίδια των περισσοτέρων εταιριών που καταγράφονται στο σχετικό Πίνακα) και ανέρχεται κατά μέσο όρο περίπου σε [5-15]%, ενώ το 2012 σε [0-5]%. Βάσει κύκλου εργασιών για την ανωτέρω περίοδο, πιο σταθερά διαχρονικά εμφανίζονται τα μερίδια των μεγαλύτερων εταιριών παραγωγής βάσεων στήριξης, τα οποία κυμαίνονται για το έτος 2012 από [0-5]% περίπου (ΕΛΙΒΤΥΛ Α.Ε.) έως και [45-55]% περίπου (ALUMIL SOLAR Α.Ε.). Το μερίδιο της ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε., η οποία δραστηριοποιείται ως προμηθευτής της ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. σε ένα συγκεκριμένο κομμάτι παραγωγής, είναι [...].

Πίνακας 4: Μερίδια ορισμένων από τις μεγαλύτερες εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά κατασκευής και εμπορίας σε επίπεδο χονδρικής (συμπεριλαμβανομένων εισαγωγών) Φ/Β πλαισίων και αντιστροφέων (2008-2012) (%)

Εταιρία	2008	2009	2010	2011	2012
BIG SOLAR A.E.	ΔΔ	ΔΔ	[0-5]	[5-15]	[15-25]
KRANNICH SOLAR Μ.Ε.Π.Ε.	ΔΔ	ΔΔ	ΔΔ	[5-15]	[15-25]
SCHUCO INTERNATIONAL KG - HELLAS	[15-25]	[15-25]	[5-15]	[5-15]	[5-15]

PHOENIX SOLAR Μ.Ε.Π.Ε.	ΔΔ	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[5-15]
GREEN LINE ENERGY A.E.	ΔΔ	ΔΔ	ΔΔ	ΔΔ	[5-15]
EXELGROUP A.B.E.T.E.	[15-25]	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]
INTRAPOWER A.E.	ΔΔ	ΔΔ	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ECO SUN Ε.Π.Ε.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
DOPPLER A.B.E.E.	[25-35]	[15-25	[5-15]	[0-5]	[0-5]
ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε.	[0-5]	[0-5]	[5-15]	[0-5]	[0-5]
SOLAR CELLS HELLAS A.E.	[5-15]	[5-15]	[15-25]	[5-15]	[0-5]
SOLTECH A.E.	[0-5]	[15-25]	[0-5]	[5-15]	[0-5]
IBC SOLAR A.E.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΒΙΟΣΑΡ - ΑΚΤΩΡ Φ/Β Α.Τ.Ε.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΛΟΙΠΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ	[5-15]	[5-15]	[25-35]	[15-25]	[5-15]
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
ΣΥΝΟΛΟ (Αξία €)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

ΔΔ= Δεν δραστηριοποιήθηκε κατά το συγκεκριμένο έτος

Πηγή: ICAP A.E. (2013), Απαντήσεις ανταγωνιστών

Πίνακας 5: Μερίδια ορισμένων από τις μεγαλύτερες εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά κατασκευής και εμπορίας σε επίπεδο χονδρικής (συμπεριλαμβανομένων εισαγωγών) Φ/Β βάσεων στήριξης (2008-2012) (%)

Εταιρία	2008	2009	2010	2011	2012
ALUMIL SOLAR A.E.	[55-65]	[45-55]	[45-55]	[45-55]	[45-55]
ΕΞΑΛΚΟ Α.Ε.	[25-35]	[15-25]	[25-35]	[25-35]	[25-35]
ALUMINCO A.E.	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]
ALCO HELLAS A.B.E.E.	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[0-5]	[0-5]
ΕΛΙΒΤΥΛ Α.Ε.	[0-5]	[0-5]	[5-15]	[0-5]	[0-5]
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Μερίδια αγοράς υπολογισμένα επί των εσόδων από την παραγωγή και άλλων προϊόντων αλουμινίου, πέραν των βάσεων στήριξης, για τα Φ/Β.

Πηγή: ICAP A.E. (2013), απαντήσεις ανταγωνιστών

Σύμφωνα με τα μέρη, τα μερίδια αγοράς των κατασκευαστών Φ/Β πλαισίων ανά τον κόσμο για το έτος 2011 διαμορφώνονται ως ακολούθως: SUNTECH (Κίνα) [5-15]%, FIRST SOLAR (ΗΠΑ) [5-15]%, YINGLI SOLAR (Κίνα) [0-5]%, TRINA SOLAR (Κίνα) [0-5]%, SUNGEN SOLAR (Κίνα) [0-5]%, SHARP (Ιαπωνία) [0-5]%, SUNPOWER (ΗΠΑ) [0-5]%, HANWHA SOLARONE (Ν. Κορέα) [0-5]%, JINKO (Κίνα) [0-5]% και REC (Νορβηγία) [0-5]%.

Σύμφωνα με τα μέρη, τα μερίδια αγοράς των κατασκευαστών Φ/Β πλαισίων ανά τον κόσμο για το έτος 2011 διαμορφώνονται ως ακολούθως: SUNTECH (Κίνα) [5-15]%, FIRST SOLAR (ΗΠΑ) [5-15]%, YINGLI SOLAR (Κίνα) [0-5]%, TRINA SOLAR (Κίνα) [0-5]%, SUNGEN SOLAR (Κίνα) [0-5]%, SHARP (Ιαπωνία) [0-5]%, SUNPOWER (ΗΠΑ) [0-5]%, HANWHA SOLARONE (Ν. Κορέα) [0-5]%, JINKO (Κίνα) [0-5]% και REC (Νορβηγία) [0-5]%.

Ε.3.2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Άποψη των Μερών

Σύμφωνα με τα μέρη [βλ. Πλήρη Γνωστοποίηση, σελ. 15 και σελ. 38], η παγκόσμιας έκτασης αγορά κατασκευής/παραγωγής και χονδρικής εμπορίας Φ/Β πλαισίων είναι ιδιαίτερα κατακερματισμένη λόγω του πολύ μεγάλου αριθμού παραγωγών ανά τον κόσμο, με τους παραγωγούς με έδρα την Κίνα να έχουν επικρατήσει τα τελευταία έτη λόγω του ιδιαίτερα μεγάλου αριθμού εργοστασίων με πολύ μεγάλες ετήσιες δυναμικότητες, που έχουν κατασκευασθεί στην εν λόγω χώρα, του μειωμένου κόστους των εν λόγω εταιριών και της μείωσης του χρόνου παράδοσης των προϊόντων τους, εξαιτίας της αυξημένης δυνατότητας πρόσβασης των κινέζικων προϊόντων στην Ευρωπαϊκή αγορά μέσω της διαχείρισης εμπορευματικών σταθμών και λιμανιών από κινεζικές εταιρίες. Κατά την αξιολόγηση των μερών [βλ. Πλήρη Γνωστοποίηση, σελ. 38], τα επιβληθέντα από την ΕΕ περιοριστικά μέτρα anti-dumping δεν μπορούν να αναχαιτίσουν την επικράτηση των κινεζικών εταιριών, αφενός διότι το πλαφόν που επιβλήθηκε στις εισαγωγές στην ΕΕ είναι υψηλό, συγκρινόμενο με τη μειωμένη ζήτηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και αφετέρου η τακτική εξαγορών και συγχωνεύσεων με ευρωπαϊκές εταιρίες επιτρέπει στους κινέζους παραγωγούς να αποδυναμώσουν ή/και να παρακάμψουν στο μέγιστο βαθμό τα μέτρα που επιβλήθηκαν.

Ως προς την ελληνική αγορά, τα μέρη θεωρούν ότι, εξαιτίας του ανταγωνισμού από τα προϊόντα εταιριών ειδικά της Κίνας, κάθε εταιρία στην εν λόγω αγορά υποχρεώνεται κατά την είσοδό της σε «στρατηγική σημαντικής συρρίκνωσης του περιθωρίου κέρδους» [βλ. Πλήρη Γνωστοποίηση, σελ. 48]. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τη χρήση πρώτων υλών με τις υψηλότερες προδιαγραφές της παγκόσμιας αγοράς έχει ως αποτέλεσμα, σύμφωνα με τα μέρη, να παρέχονται στο ελληνικό καταναλωτικό κοινό Φ/Β πλαίσια υψηλότατης ποιότητας σε ανταγωνιστικές τιμές.

Η Αξιολόγηση της ΕΑ

α) Ως προς τις κάθετες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς

Το ενδεχόμενο αποκλεισμού των ανταγωνιστών της κοινής επιχείρησης στην αγορά παροχής ολοκληρωμένων λύσεων για την εγκατάσταση Φ/Β σε στέγες κτιρίων (αγορά επόμενης βαθμίδας) από την πρόσβασή τους σε εισροές (π.χ. Φ/Β πλαίσια, βάσεις στήριξης κ.λπ.) δεν πιθανολογείται εν προκειμένω, διότι

(α) ακόμα και υπό το δυσμενέστερο σενάριο του ορισμού της εν λόγω αγοράς ως εθνικής, η ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. κατέχει σε αυτή μερίδιο της τάξης μόλις του [0-5]% το 2012, ενώ το μερίδιο της ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. είναι [...], με συνέπεια ουδεμία από τις εν λόγω εταιρίες να κατέχει σημαντική ισχύ στην αγορά προηγούμενης οικονομικής βαθμίδας (προϋπόθεση για τη διάγνωση αποκλεισμού ανταγωνιστών από την πρόσβαση σε εισροές),

(β) από τα στοιχεία που προσκόμισαν τα μέρη, δεν πιθανολογείται ότι έχει συναφθεί ή εξετάζεται να συναφθεί μεταξύ της κοινής επιχείρησης και της ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. ή του Ομίλου αυτής οποιοσδήποτε όρος αποκλειστικής διάθεσης των προϊόντων αυτής στην κοινή [βλ. Πλήρη Γνωστοποίηση, βάσει της οποίας η κοινή δεν υπέχει ουδεμία υποχρέωση αγοράς και προμήθειας Φ/Β εξοπλισμού από συγκεκριμένες εταιρίες], και

(γ) υφίσταται μεγάλος αριθμός δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων στην εν λόγω αγορά με εναλλάξιμα προϊόντα τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο και πραγματοποιείται αυξημένος αριθμός εισαγωγών στην ελληνική επικράτεια με συνέπεια να υφίσταται μεγάλο πλήθος εναλλακτικών πηγών προμήθειας για τους ανταγωνιστές της κοινής, ακόμα και στην περίπτωση που θα υιοθετούνταν οποιοσδήποτε όρος αποκλειστικής διάθεσης των προϊόντων της ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. στην κοινή επιχείρηση.

Επομένως, κατά τη διαπίστωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, δεν πιθανολογείται δυνατότητα αποκλεισμού ανταγωνιστών της κοινής από τις εισροές λόγω της υπό κρίση συγκέντρωσης.

Περαιτέρω, ούτε το ενδεχόμενο αποκλεισμού των ανταγωνιστών της ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. και της ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. στην αγορά κατασκευής και προμήθειας σε επίπεδο χονδρικής Φ/Β εξοπλισμού (αγορά προηγούμενης βαθμίδας) από την πρόσβαση σε πελάτες, και εν προκειμένω στην κοινή επιχείρηση, πιθανολογείται εν προκειμένω, διότι

(α) δεν αναμένεται η κοινή επιχείρηση, όταν δραστηριοποιηθεί στην εν λόγω αγορά, να αποτελέσει πελάτη με ισχύ τόσο μεγάλη, που να δύναται να επέλθει αποκλεισμός των ανταγωνιστών της ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. (προϋπόθεση για τη διάγνωση αποκλεισμού ανταγωνιστών από την πρόσβαση σε πελάτες). Και τούτο διότι, αν και το μερίδιο αγοράς της προοπτικά θα απέχει κατά πολύ από αυτό των υπολοίπων δραστηριοποιούμενων εταιριών, η εν λόγω αγορά είναι εξαιρετικά κατακερματισμένη και συνεπώς πιθανολογείται ότι υφίσταται επαρκώς μεγάλη βάση πελατών για τη διάθεση της παραγωγής των ανταγωνιστών της ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε.

(β) από τα στοιχεία που προσκόμισαν τα μέρη, δεν πιθανολογείται ότι έχει συναφθεί ή εξετάζεται να συναφθεί οποτεδήποτε στο μέλλον μεταξύ της κοινής επιχείρησης και της ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. ή του Ομίλου αυτής οποιοσδήποτε όρος αποκλειστικής προμήθειας των αναγκών της κοινής επιχείρησης σε Φ/Β πλαίσια από τη ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. [βλ. Πλήρη Γνωστοποίηση, βάσει της οποίας η κοινή δεν υπέχει ουδεμία υποχρέωση αγοράς και προμήθειας Φ/Β εξοπλισμού από συγκεκριμένες εταιρίες]. Μάλιστα στην Μελέτη KPMG, επιλέχθηκαν για την κατάρτιση του επιχειρηματικού σχεδίου [...] άλλοι προμηθευτές (οι εταιρίες [...]), οι οποίοι κατά δήλωση των μερών [βλ. Συμπληρωματικά Στοιχεία Γνωστοποίησης] κατά το χρόνο κατάρτισης της μελέτης πληρούσαν τα κριτήρια της καλύτερης οικονομικής προσφοράς και ποιότητας του εξοπλισμού, τα οποία κατά δήλωσή τους συνιστούν τα κριτήρια βάσει των οποίων θα επιλέξει τους προμηθευτές της η κοινή επιχείρηση [βλ. Πλήρη Γνωστοποίηση].

Ως εκ τούτου, κατά τη διαπίστωση της Επιτροπής, δεν πιθανολογείται δυνατότητα αποκλεισμού λόγω της συγκέντρωσης ανταγωνιστών των ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. και ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. από πελάτες.

Εν κατακλείδι, η υπό κρίση πράξη δεν αναμένεται να δημιουργήσει μη συντονισμένα αποτελέσματα στις αγορές της κατασκευής και προμήθειας Φ/Β εξοπλισμού και παροχής ολοκληρωμένων λύσεων για την εγκατάσταση Φ/Β σε στέγες κτιρίων.

β) Ως προς τις κάθετες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς

Η υπό κρίση πράξη δεν επιφέρει ούτε επιτείνει οποιαδήποτε συμμετρία ως προς τα μερίδια αγοράς ή το κόστος της πληθώρας των δραστηριοποιούμενων εταιριών, αλλά ούτε και αυξάνει το επίπεδο διαφάνειας των αγορών και ως εκ τούτου, δεν αναμένεται να δημιουργήσει συντονισμένα αποτελέσματα στις ως άνω αγορές.

ΣΤ. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΣΤ.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Οι πηγές παραγωγής ενέργειας διακρίνονται:

(α) στις συμβατικές πηγές (ορυκτά στερεά, υγρά ή αέρια καύσιμα, όπως το πετρέλαιο, ο άνθρακας -λιθάνθρακας, ο λιγνίτης, το φυσικό αέριο),

(β) στην πυρηνική ενέργεια και

(γ) στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας που χρησιμοποιούν διαχρονικές πηγές (άνεμος, ήλιος, νερό κ.λπ.) και δεν εξαντλούν τα περιορισμένα ενεργειακά αποθέματα.

Η διαφοροποίηση στην τεχνολογία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας συνεπάγεται και διαφορετική δομή κόστους για τις μονάδες (σταθμούς) παραγωγής. Έτσι, οι τεχνολογίες παραγωγής που χρησιμοποιούν χαμηλού κόστους καύσιμο (λιγνίτης) απαιτούν μεγάλες σχετικά κεφαλαιακές επενδύσεις. Σε αντίθεση, τεχνολογίες παραγωγής που απαιτούν τη χρήση περισσότερο δαπανηρών καυσίμων (αεριοστρόβιλοι, φυσικό αέριο κ.λπ.) έχουν συνήθως χαμηλά σταθερά κόστη. Αυτές οι διαφορές στη δομή του κόστους επηρεάζουν σημαντικά το σχηματισμό της τιμής στις βραχυχρόνιες αγορές ηλεκτρικής ενέργειας.

Ο λιγνίτης αποτελεί την πιο σημαντική εγχώρια ενεργειακή πηγή, ενώ το πετρέλαιο έχει περιοριστεί μετά την εισαγωγή του φυσικού αερίου, το οποίο αναπτύσσεται με γοργούς ρυθμούς. Ταυτόχρονα, η ανάδειξη της προστασίας του περιβάλλοντος ως στόχου υψηλής προτεραιότητας της ελληνικής πολιτείας, οδηγεί σε προώθηση των ΑΠΕ, με στόχο την αύξηση συμμετοχής τους στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στο 40% μέχρι το 2020. Στο ίδιο πλαίσιο δίνεται έμφαση στην επιτάχυνση της διείσδυσης του φυσικού αερίου στο ενεργειακό ισοζύγιο.

Η γεωγραφία της Ελλάδας έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη ενός κατετμημένου συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, με λιγότερο από τις μισές εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας της χώρας να συνδέονται με το πλέγμα των ηπειρωτικών χωρών. Η πλειοψηφία των εγκαταστάσεων παραγωγής ενέργειας είναι εγκατεστημένες στη Βόρεια Ελλάδα (Κοζάνη, Φλώρινα), όπου βρίσκονται τα αποθέματα λιγνίτη, ενώ ο κύριος όγκος της ζήτησης συναντάται σε και γύρω από την περιοχή της Αττικής στο νότο, όπου κατοικεί το 40% του πληθυσμού και βρίσκεται το μεγαλύτερο μέρος της βιομηχανίας της χώρας. Η διασύνδεση μεταξύ των πολυάριθμων νησιών της χώρας παραμένει χαμηλή.

ΣΤ.2. ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΧΟΝΔΡΙΚΗΣ

ΣΤ.2.1. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Διάρθρωση προσφοράς

Στον κλάδο παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής, ηγετική θέση κατέχει η ΔΕΗ, η οποία αποτελεί μια πλήρως καθετοποιημένη επιχείρηση. Επιπλέον, δραστηριοποιούνται οι εταιρίες ELPEDISON ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Ε., PROTERGIA Α.Ε., ΚΟΡΙΝΘΟΣ POWER Α.Ε., ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ Α.Ε., ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ Α.Ε, άνω των τριάντα εισαγωγέων και μεγάλο πλήθος παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ [βλ. ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ].

Οι δραστηριότητες της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, κατά βασική επιλογή του νομοθέτη, διενεργούνται υπό συνθήκες ανταγωνισμού, με μόνη προϋπόθεση την προηγούμενη λήψη σχετικής άδειας (άρθρα 9 και 24 του Ν. 2773/1999). Πιο συγκεκριμένα: (α) η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας τελεί υπό συνθήκες απελευθερωμένης ανταγωνιστικής αγοράς, ενώ

(β) η δραστηριότητα προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας τίθεται σταδιακά σε καθεστώς ελεύθερου ανταγωνισμού, δίνοντας αρχικά το δικαίωμα επιλογής προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας στην κατηγορία των «Επιλεγόντων» Πελατών (άρθρα 2 και 25 του Ν. 2773/1999).

Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς για το 2012 στην Ελλάδα ανέρχεται σε [...]GW, με [...]MW να προέρχονται από συμβατικές πηγές παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και [...]MW από ΑΠΕ [βλ. Πλήρη Γνωστοποίηση].

Εμπόδια εισόδου

Παρά το γεγονός ότι ένα σημαντικό τμήμα της εγχώριας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας έχει απελευθερωθεί από το Φεβρουάριο του 2001, δεν έχει σημειωθεί ουσιαστική πρόοδος σχετικά με την ανάπτυξη ανταγωνιστικών δυνάμεων στην αγορά, μέσω της εισόδου νέων επιχειρήσεων στην παραγωγή και στην προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας. Οι συνθήκες που επικρατούν στις αγορές πρώτων υλών, και συγκεκριμένα η προνομιακή πρόσβαση της ΔΕΗ στην εκμετάλλευση του λιγνίτη, καθώς και το σημαντικά υψηλό κόστος των κεφαλαίων που απαιτείται να δεσμευτεί προκειμένου να χρηματοδοτηθούν επενδύσεις κατασκευής σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας συνιστά σημαντικό εμπόδιο εισόδου στον κλάδο, αφού η απόδοση της επένδυσης ενέχει υψηλό κίνδυνο [βλ. Μελέτη ΙΟΒΕ «Η Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας» (2004)].

Δυνητικός ανταγωνισμός

Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας σε συνδυασμό με τη μικρή δυναμικότητα των διεθνών διασυνδέσεων του εγχώριου ηλεκτρικού συστήματος αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την είσοδο νέων «παικτών» στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και ανάπτυξης του ανταγωνισμού μέσω των εισαγωγών [βλ. απόφαση ΕΑ υπ' αριθ. 446/V/2009], οι οποίες σε μεγάλο βαθμό είναι περιορισμένες, ανερχόμενες κατά τα έτη 2008-2012 σε μικρό μέρος της αγοράς ([10-20]%) [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 6467/16.08.2013 και 768/23.01.2014 επιστολές ΑΔΜΗΕ και υπ' αριθ. πρωτ. 917/27.01.2014 επιστολή ΛΑΓΗΕ].

Τιμολόγηση

Οι ημερήσιες χονδρεμπορικές τιμές ηλεκτρικής ενέργειας καθορίζονται με δημοπρασίες (auctions), για κάθε μία ώρα της ημέρας ξεχωριστά (day ahead market). Κάθε

παίκτης που συμμετέχει στη χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, προσφέρει ζεύγη τιμών και ποσοτήτων στο σύστημα (έγχυση ενέργειας), στο οποίο καθορίζεται (εκκαθαρίζεται) η προσφορά και ζήτηση ενέργειας για κάθε ώρα της ημέρας. Η τιμή που διαμορφώνεται στην αγορά και η ποσότητα εκκαθάρισης προσδιορίζονται σαν αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας (matching process). Το κόστος της ακριβότερης προσφοράς που σύμφωνα με τον προγραμματισμό εντάσσεται στο σύστημα ορίζεται ως η Οριακή Τιμή του Συστήματος (System Marginal Price).

Κατά τον προγραμματισμό και τη σύνδεση των σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στο Σύστημα, ο ΛΑΓΗΕ δίνει προτεραιότητα στην ηλεκτρική ενέργεια, η οποία παράγεται από ΑΠΕ, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, αγοράζεται σε συγκεκριμένες καθορισμένες κανονιστικά εγγυημένες τιμές ανά τύπο τεχνολογίας ΑΠΕ, οι οποίες διαφοροποιούνται ως εκ τούτου από την Οριακή Τιμή Συστήματος.

Μερίδια Αγοράς

Βάσει της επεξεργασίας στοιχείων των ΑΔΜΗΕ και ΛΑΓΗΕ [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 6467/16.08.2013 και 768/23.01.2014 επιστολές ΑΔΜΗΕ και υπ' αριθ. πρωτ. 917/27.01.2014 επιστολή ΛΑΓΗΕ], η ΔΕΗ κατέχει ηγετική θέση στον κλάδο παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής, με το υψηλότερο μερίδιο αγοράς στην έγχυση ποσότητας ηλεκτρικής ενέργειας στο σύστημα κατά την περίοδο 2008-2012, το οποίο κατά την εν λόγω περίοδο μειώθηκε από [85-95]% σε [65-75]%. Οι ποσότητες των υπολοίπων παραγωγών και εισαγωγέων αποτελούν ένα πολύ μικρό τμήμα της συνολικής ποσότητας, καθώς αθροιστικά τα μερίδια τους κυμαίνονται μεταξύ [5-35]%.

Από τις εταιρίες του Ομίλου Κοπελούζου που δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά, η εταιρία NECO A.E., η οποία δραστηριοποιείται στο διασυνοριακό εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας [βλ. Πλήρη Γνωστοποίηση] και κατά τα έτη 2008-2012 εισήγαγε ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας που αντιστοιχούν στο [5-15]% επί του συνόλου των εισαγωγών ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας, εγχέει μια [...] ποσότητα στο σύστημα και κατέχει μερίδιο κάτω του [0-5]% κατά μέσο όρο. Στις εισαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας δραστηριοποιείται και η εταιρία NECO TRADING A.E. του ανωτέρω Ομίλου, η οποία ωστόσο κατά το έτος 2013 εισήγαγε [...] ποσότητες που αντιστοιχούν σε αμελητέο ποσοστό επί του συνόλου των εισαγωγών ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας. Από τις εταιρίες του Ομίλου Κοπελούζου με μονάδες ΑΠΕ (ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε, [...]), όσες παρήγαγαν ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας κατά την τελευταία πενταετία έχουν μηδενικά μερίδια αγοράς για τα έτη 2008 και 2009, ενώ για τα έτη 2010-2012 κυμαίνονται περίπου μεταξύ [0-5]% και [0-5]% για την πλειοψηφία των εταιριών, πλην της ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε. που κατέχει μερίδιο [0-5]% το 2012. Το συνολικό μερίδιο του Ομίλου Κοπελούζου στην ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας που εγχύθηκε στο σύστημα κυμαίνεται μεταξύ [0-5]% και [0-5]% για την ανωτέρω περίοδο.

Όπως αναμένεται από το πολύ μεγάλο μερίδιο της ΔΕΗ, το οποίο της προσδίδει δεσπόζουσα θέση στη συγκεκριμένη αγορά, ο δείκτης HHI διαμορφώνεται το 2012 στις 4.583 μονάδες.

Πίνακας 6: Μερίδια αγοράς (%) βάσει εγχυθείσας ποσότητας (2008-2012)

Παραγωγός	2008	2009	2010	2011	2012
ΔΕΗ Α.Ε.	[85-95]	[75-85]	[65-75]	[65-75]	[65-75]
ELPEDISON ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Ε.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[5-15]	[5-15]
PROTERGIA AE	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΚΟΡΙΝΘΟΣ POWER A.E.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
GEN-I-ATHENS SMLLC	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΗΡΩΝ II ΒΟΙΩΤΙΑΣ	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ ΑΕ	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΑΕ	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΒΕΤΕ	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
NECO A.E.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
[…]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
[…]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
[…]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
[…]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
[…]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
[…]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
[…]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
[…]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΣΙΛΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΠΥΡΙΤΙΟΥ Α.Ε.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΛΟΙΠΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ	[5-15]	[5-15]	[15-25]	[5-15]	[5-15]
ΣΥΝΟΛΟ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΑΔΜΗΕ και ΛΑΓΗΕ

ΣΤ.2.2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Η Αξιολόγηση της ΕΑ

Καθώς στην εν λόγω αγορά δεν δραστηριοποιείται η κοινή επιχείρηση (απουσία επικάλυψης), δεν στοιχειοθετούνται οριζόντιες μονομερείς και συντονισμένες επιδράσεις από την υπό εξέταση συγκέντρωση. Επιπροσθέτως, στην εν λόγω αγορά δεν εντοπίζονται ούτε επιπτώσεις σε κάθετο επίπεδο μεταξύ κοινής και μητρικών της ή εταιριών των ομίλων αυτών, αφού η αγορά στην οποία δραστηριοποιείται η κοινή (παροχή ολοκληρωμένων λύσεων για την εγκατάσταση Φ/Β σε στέγες κτιρίων) δεν συνδέεται με την αγορά παραγωγής/προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής.

Ως προς τα μεταδοτικά αποτελέσματα

Η διαπίστωση μεταδοτικών αποτελεσμάτων δεν απαιτεί σύμπτωση δραστηριοτήτων στην οριζόμενη κατά το άρθρο 7 παρ. 3 του Ν. 3959/2011 αγορά από τα ίδια τα νομικά πρόσωπα των μητρικών εταιριών: η δημιουργία μεταδοτικών αποτελεσμάτων εξετάζεται και στην περίπτωση που συνδεδεμένες με τα νομικά πρόσωπα των μητρικών της κοινής επιχειρήσεις διατηρούν δραστηριότητες σε αγορές συνδεόμενες με την αγορά δραστηριοποίησης της κοινής [βλ. αποφάσεις Ε.Επ. M.5398 – HUTCHISON/EVERGREEN, παρ. 24-26, M.791 – BRITISH GAS TRADING LTD/GROUP 4 UTILITY SERVIES, παρ. 14, και M.1327 – NC/CANAL+/CDPQ/BANK AMERICA].

Εν προκειμένω, δεν πιθανολογείται στην εν λόγω αγορά η πιθανότητα συντονισμού της ΔΕΗ με τις ανωτέρω αναφερόμενες εταιρίες του Ομίλου Κοπελούζου που δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά, ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα της υπό κρίση συγκέντρωσης. Και τούτο διότι, ακόμα και αν υποτεθεί ότι η αγορά παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής συνιστά παραπλήσια αγορά στενά συνδεδεμένη με αυτή της δραστηριοποίησης της κοινής επιχείρησης (προϋπόθεση για τη διαπίστωση μεταδοτικών αποτελεσμάτων), κατ' αρχήν το μερίδιο των επιχειρήσεων που ελέγχει ο Όμιλος Κοπελούζου και δραστηριοποιούνται σε αυτήν την αγορά είναι πολύ μικρό κατά τα ανωτέρω. Πλέον τούτου, η κύρια δραστηριότητα της κοινής επιχείρησης είναι μικρής σημασίας στο πλαίσιο της συνολικής δραστηριότητας των ομίλων των μητρικών της και ως εκ τούτου η δημιουργία της αξιολογείται ότι είναι απίθανο να επηρεάσει τα κίνητρα των εν λόγω ομίλων για την υιοθέτηση ή μη συγκεκριμένης συμπεριφοράς στην υπό εξέταση αγορά [βλ. αποφάσεις Ε.Επ. M.5249 -EDISON/HELLENIC PETROLEUM/JV, παρ. 22, και M.3856 - BOEING/LOCKHEED MARTIN / UNITED LAUNCH ALLIANCE JV, παρ. 14. Βλ. επίσης Rosenthal/Thomas, European Merger Control, CH Beck, 2010, παρ. 546]. Επιπροσθέτως, τα μερίδια των δύο ομίλων στην εν λόγω αγορά έχουν πολύ μεγάλη απόκλιση μεταξύ τους, με συνέπεια να είναι απίθανο η ΔΕΗ να αποκτήσει οποιοδήποτε όφελος εάν συντονιστεί με τις εταιρίες του Ομίλου Κοπελούζου [βλ. και M.2851 - INTRACOM/SIEMENS/STI, παρ. 44]. Τέλος, τα μέρη έχουν ήδη προβλέψει στη Σύμβαση Μετόχων όρους για τον περιορισμό της διάχυσης των πληροφοριών μεταξύ των μετόχων της κοινής και τον περιορισμό της χρήσης αυτών [βλ. άρθρο 2.3 και 12 της Σύμβασης Μετόχων].

Συνεπώς, εν προκειμένω δεν πιθανολογείται κατά την γνώμη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, συντονισμός της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς επιχειρήσεων που παραμένουν ανεξάρτητες, ήτοι της ΔΕΗ και των προαναφερόμενων εταιριών του Ομίλου Κοπελούζου, ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα της δημιουργία της κοινής επιχείρησης στην αγορά παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής.

ΣΤ.3. ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ

ΣΤ.3.1. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Συνθήκες προσφοράς

Στην Ελλάδα οι πρώτες ιδιωτικές εταιρίες προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής στο Διασυνδεδεμένο Σύστημα εμφανίστηκαν στα μέσα της δεκαετίας του 2000. Το 2011 το μερίδιο της ΔΕΗ κυμάνθηκε στα χαμηλότερα επίπεδα της πενταετίας 2008-2012, λόγω της έντονης δραστηριοποίησης των ιδιωτών προμηθευτών, ιδίως των εταιριών ENERGA και HELLAS POWER (πρώην AEGEAN POWER) που απέσπασαν περίπου το [5-15]% της αγοράς. Ωστόσο, στις αρχές του 2012, μετά την αναστολή λειτουργίας του συνόλου σχεδόν των εναλλακτικών προμηθευτών, η ΔΕΗ ανέκτησε τα παλαιότερα ποσοστά της [βλ. Ετήσια Οικονομική Έκθεση ΔΕΗ Α.Ε. (1 Ιανουαρίου – 31 Δεκεμβρίου 2012), σελ. 15], περιλαμβανομένων των ποσοστών που αντιστοιχούν στις υπηρεσίες «Προμηθευτή Τελευταίου Καταφυγίου» (Last Resort Supplier) και «Προμηθευτή Καθολικής Υπηρεσίας» (Universal Service Supplier), οι οποίες ανατέθηκαν στη ΔΕΗ με τις υπ' αριθ. 114/2013 και 115/2013 αποφάσεις της ΡΑΕ [ΦΕΚ Β΄ 68/22.03.2013] για περίοδο πέντε (5) ετών, κατά τα προβλεπόμενα στα άρθρα 56 και 57 του Ν. 4001/2011. Στο Μη Διασυνδεδεμένο Σύστημα η ΔΕΗ αποτελεί διαχρονικά το μοναδικό προμηθευτή/πάροχο με μερίδιο αγοράς που ανέρχεται στο 100%.

Ανταγωνιστές της ΔΕΗ

Οι μεγαλύτερες εταιρίες που δραστηριοποιούνταν στην εν λόγω αγορά, εκτός της ΔΕΗ, είναι οι ENERGA, AEGEAN POWER S.A., HELLAS POWER S.A., ELPEDISON TRADE S.A., VERBUND-AUSTRIAN POWER TRADING ENERGA HELLAS S.A., GREEK ALTERNATIVE ENERGY S.A. και ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ [βλ. ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ].

Σύμφωνα με τα γνωστοποιούντα μέρη [βλ. Πλήρη Γνωστοποίηση], η εταιρία NECO TRADING Α.Ε., η οποία έχει λάβει σχετική άδεια, δραστηριοποιήθηκε στην αγορά λιανικής προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας από τον Μάιο 2010 έως τον Ιούνιο 2012, προμηθεύοντας μικρό αριθμό πελατών διασυνδεδεμένων στο δίκτυο μέσης και χαμηλής τάσης. Η κατανάλωση του συνόλου των πελατών της εταιρίας δεν ξεπερνούσε [...]MW ανά ώρα.

Εμπόδια εισόδου και δυνητικός ανταγωνισμός

Αν και ο ανταγωνισμός την περίοδο 2008-2012 αναπτύχθηκε γρήγορα και πρόσφατα σημειώθηκε είσοδος διάφορων ευρωπαϊκών επιχειρήσεων ενέργειας στην εν λόγω αγορά, συχνά σε συνεργασία με κάποια ελληνική εταιρία, εντούτοις η αναστολή λειτουργίας των εναλλακτικών προμηθευτών δεν ενισχύει την πιθανότητα εισόδου νέων εταιριών στο άμεσο μέλλον.

Δίκτυο καταστημάτων

Στην αγορά λιανικής προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας η ΔΕΗ διαθέτει δίκτυο καταστημάτων σε κάθε νομό της χώρας [βλ. ιστοσελίδα http://www.dei.gr/], όπου παρέχονται υπηρεσίες στους πελάτες της, όπως εξόφληση λογαριασμών, σύναψη νέας σύνδεσης, αλλαγή σύνδεσης κ.λπ. Ταυτόχρονα, οι εν λόγω πελάτες μπορούν να εξυπηρετηθούν και από άλλα σημεία αναφορικά με την εξόφληση λογαριασμών, όπως ΕΛΤΑ, πρακτορεία ΟΠΑΠ, Τράπεζες κ.λπ., τα οποία, όπως προαναφέρθηκε, βάσει των στοιχείων που προσκόμισε η ΔΕΗ [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1158/03.02.2014 επιστολή] εξυπηρέτησαν άνω του [...]% των πελατών της στο σύνολο των εισπραχθέντων λογαριασμών για την περίοδο 2011-2013.

Μερίδια Αγοράς

Το μερίδιο αγοράς της NECO TRADING A.E. του Ομίλου Κοπελούζου στη συγκεκριμένη αγορά ανήλθε σε [0-5]% το 2010 και σε [0-5]% το 2011.

Όπως αναμένεται από το πολύ μεγάλο μερίδιο της ΔΕΗ στη συγκεκριμένη αγορά, ο δείκτης HHI διαμορφώνεται το 2011 στις 8.403 μονάδες και το 2012 στις 9.782 μονάδες, καθώς το μερίδιο της ΔΕΗ αυξήθηκε για τους λόγους που αναλύθηκαν ανωτέρω (αναστολή των αδειών των εταιρειών ENERGA και HELLAS POWER, ορισμός της ΔΕΗ ως προμηθευτή τελευταίου καταφυγίου και παρόχου καθολικής υπηρεσίας).

Πίνακας 7: Μερίδια αγοράς (%) προμηθευτών λιανικής (2008-2012) στο Διασυνδεδεμένο Σύστημα

Προμηθευτής	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
ΔΕΗ Α.Ε.	[95-100]	[95-100]	[95-100]	[85-95]	[95-100]
ENERGA+	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ELPEDISON TRADE S.A.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
HELLAS POWER S.A.+	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
GREEK ALTERNATIVE ENERGY S.A.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
AEGEAN POWER S.A.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
VERBUND-AUSTRIAN POWER TRADING ENERGA HELLAS S.A.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
NECO TRADING A.E.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΛΟΙΠΟΙ	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΣΥΝΟΛΟ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
ΣΥΝΟΛΟ (Ποσότητα)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

(+) Οι εν λόγω εταιρίες διεγράφησαν από το μητρώο συμμετεχόντων του ΛΑΓΗΕ στις αρχές του 2012 και στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε αναστολή των αδειών τους από τη ΡΑΕ.

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΑΔΜΗΕ [υπ' αριθ. πρωτ. 6467/16.08.2013 και 768/23.01.2014 επιστολές]

ΣΤ.3.2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Η Αξιολόγηση της ΕΑ

Καθώς στην εν λόγω αγορά δεν δραστηριοποιείται η κοινή επιχείρηση (απουσία επικάλυψης), δεν στοιχειοθετούνται οριζόντιες μονομερείς και συντονισμένες επιδράσεις από την υπό εξέταση συγκέντρωση. Επιπροσθέτως, στην εν λόγω αγορά δεν εντοπίζονται ούτε επιπτώσεις σε κάθετο επίπεδο μεταξύ κοινής και μητρικών της ή εταιριών των ομίλων αυτών, αφού η αγορά στην οποία δραστηριοποιείται η κοινή (παροχή ολοκληρωμένων λύσεων για την εγκατάσταση Φ/Β σε στέγες κτιρίων) δεν συνδέεται με την αγορά προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας στη λιανική.

α) Ως προς τα μεταδοτικά αποτελέσματα

Εν προκειμένω, δεν πιθανολογείται κίνδυνος συντονισμού της μίας εκ των μητρικών της κοινής, ΔΕΗ, με την εταιρία του Ομίλου Κοπελούζου NECO TRADING A.E., που δραστηριοποιείται επίσης στην εν λόγω αγορά.

Και τούτο διότι, αν και οι δύο αυτές εταιρίες δραστηριοποιούνται σε αγορά στενά συνδεδεμένη (προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας στη λιανική) με αυτήν στην οποία δραστηριοποιείται η κοινή (αγορά παροχής ολοκληρωμένων υπηρεσιών για την εγκατάσταση Φ/Β σε στέγες κτιρίων), η απόσταση μεταξύ των μεριδίων αγοράς της ΔΕΗ ([95-100]% για το 2012) και της NECO TRADING A.E. ([0-5]% για το 2011) είναι πολύ μεγάλη, με τις πωλήσεις την τελευταίας στην εν λόγω αγορά να είναι

απειροελάχιστες, με συνέπεια να μην πιθανολογείται ότι η ΔΕΗ θα αποκτήσει οποιοδήποτε όφελος εάν συντονιστεί με την εν λόγω εταιρία του Ομίλου Κοπελούζου [βλ. απόφαση Ε.Επ. Μ.2851 - INTRACOM/SIEMENS/STI, παρ. 44. Βλ. Rosenthal/Thomas, European Merger Control, CH Beck, 2010, παρ. 547]. Επίσης, στο πλαίσιο της συνολικής δραστηριότητας της ΔΕΗ και του Ομίλου Κοπελούζου, η κοινή επιχείρηση είναι μικρής σημασίας, ώστε η δημιουργία της να μην δύναται να αποτελέσει κίνητρο για την υιοθέτηση πολιτικής συντονισμού μεταξύ των Ομίλων των μητρικών της [βλ. απόφαση Ε.Επ. Μ.5249 -EDISON/HELLENIC PETROLEUM/JV, σκ. 22. Βλ. Rosenthal/Thomas, European Merger Control, CH Beck, 2010, παρ. 546].

Επιπροσθέτως, λόγω της απόλυτης ασυμμετρίας των μεριδίων αγοράς ([95-100]% και [0-5]% αντίστοιχα) και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της εν λόγω σχετικής αγοράς (στην οποία επιπλέον η ΔΕΗ είναι προμηθεύτρια τελευταίου καταφυγίου), δεν πιθανολογείται η ανάπτυξη συνθηκών ευνοϊκών του συντονισμού, ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι δεν επέρχεται εξαιτίας της υπό κρίση συγκέντρωσης καμία αλλαγή στη δομή της. Υπενθυμίζονται τέλος και οι προαναφερόμενοι όροι της Σύμβασης Μετόχων (άρθρα 2.3 και 12) αναφορικά με την ανταλλαγή και χρήση των πληροφοριών διαμέσου της κοινής επιχείρησης.

Επομένως, δεν κρίνεται πιθανό κατά την άποψη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, να δημιουργηθούν εμπόδια για τον ανταγωνισμό από την υπό κρίση πράξη, έτσι ώστε ανεξάρτητες επιχειρήσεις που προηγουμένως δεν συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους, με τη δημιουργία της κοινής επιχείρησης, να συντονίζουν τις συμπεριφορές τους και να αυξάνουν τις τιμές ή με άλλο τρόπο να βλάπτουν τον ανταγωνισμό.

β) Ως προς τα συσπειρωτικά αποτελέσματα

Ως προς την πιθανότητα ανάπτυξης συσπειρωτικών αποτελεσμάτων, μέσω π.χ. της παροχής τιμολογιακών κινήτρων σε πελάτες της ΔΕΗ που επιλέγουν την κοινή επιχείρηση για την εγκατάσταση Φ/Β συστημάτων, που επικαλούνται και κάποιοι εκ των ανταγωνιστών της κοινής, υπενθυμίζεται κατ' αρχήν, όπως προαναφέρθηκε, ότι μία τέτοια πρακτική θα ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2 του Ν. 3959/2011, θα μπορούσε δε εύκολα να ανιχνευθεί ή να γίνει αντικείμενο καταγγελίας ενώπιον της ΕΑ από τους ανταγωνιστές της νέας οντότητας. Αξιολογείται συνεπώς, ότι εκ του λόγου τούτου αποδυναμώνεται το όποιο κίνητρο υιοθέτησης οποιασδήποτε σχετικής πρακτικής [βλ. αποφάσεις ΓενΔικ, Τ-210/01, General Electric Company, σκ. 70-76, και Τ-5/02, Tetra Laval BV, σκ. 159]. Επιπροσθέτως εν προκειμένω, δεν πιθανολογείται επαρκώς κατά νόμο η πιθανότητα ανάπτυξης τέτοιων αποτελεσμάτων, παρά τη δεσπόζουσα θέση της ΔΕΗ στην εν λόγω αγορά και την ισχυρή θέση που θα κατέχει η κοινή στην αγορά δραστηριοποίησής της, λόγω της διαφορετικής φύσης των συγκεκριμένων προϊόντων, της διάστασης στη συχνότητα κατανάλωσής τους και της απαιτούμενης επένδυσης για την εγκατάσταση Φ/Β συστημάτων. Πιθανολογείται συνεπώς ότι η απόφαση των καταναλωτών να εγκαταστήσουν Φ/Β και η επιλογή του σχετικού προμηθευτή δύσκολα επηρεάζεται από την παροχή π.χ. εκπτώσεων στην τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος.

ΣΤ.4. ΑΓΟΡΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΣΤ.4.1. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Συνθήκες προσφοράς

Στον κλάδο κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, η κατασκευή των θερμικών και μεγάλων υδροηλεκτρικών (εγκατεστημένης ισχύος άνω των 15MW) μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας πραγματοποιείται από μεγάλες κατασκευαστικές εταιρίες, ενώ αυτή των μονάδων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως αιολικών, Φ/Β σταθμών και μικρών υδροηλεκτρικών (ΜΥΗΣ) πραγματοποιείται από εταιρίες διαφορετικών δυναμικοτήτων, οι οποίες συνηθίζεται να προμηθεύονται και να εγκαθιστούν τον απαραίτητο εξοπλισμό. Γενικά, μια κατασκευαστική εταιρία που δραστηριοποιείται στην κατασκευή θερμικών και υδροηλεκτρικών μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας δύναται εύκολα και σε ικανό χρόνο να επεκτείνει ή να μεταστρέψει τις δραστηριότητές της στην κατασκευή σταθμών ΑΠΕ. Η κατασκευή μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, κυρίως αιολικών και Φ/Β, παρουσίασε έντονη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια λόγω του ευνοϊκού ρυθμιστικού πλαισίου, σε αντίθεση με την κατασκευή θερμικών μονάδων.

Από τις απαντήσεις των εταιριών και την έρευνα της Υπηρεσίας, προκύπτει ότι οι εταιρίες που πραγματοποιούν τους μεγαλύτερους κύκλους εργασιών στη συγκεκριμένη αγορά είναι [...], ενώ επιπλέον σημαντική παρουσία έχουν και οι εταιρίες [...].

Από τον Όμιλο Κοπελούζου, στην εν λόγω αγορά δραστηριοποιείται η γνωστοποιούσα DAMCO ENERGY [πρβλ. Συμπληρωματικά Στοιχεία Γνωστοποίησης και υπ' αριθ. πρωτ. 1158/03.02.2014 επιστολή]. Ειδικότερα, η DAMCO ENERGY δραστηριοποιείται στην κατασκευή μονάδων ΑΠΕ σε κοινοπραξία 50%-50% με την εταιρία ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ Α.Ε. και οι κυριότεροι πελάτες της για τα έτη 2008-2012 ήταν η εταιρία [...] και η [...]. Η συνολική αξία των έργων της ανήλθε σε €[...] το 2010, σε €[...] το 2011 και σε €[...] το 2012. Η εταιρία [...] του ίδιου ομίλου, καταστατικός σκοπός της οποίας είναι και η κατασκευή μονάδων παραγωγής ΗΕ, δεν έχει προσαυξήσει τον κύκλο εργασιών της από την εν λόγω δραστηριότητα κατά την τελευταία πενταετία [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1141/03.02.2014 επιστολή] και συνεπώς κρίνεται ότι δεν δραστηριοποιείται στην εν λόγω αγορά. Ομοίως κρίνεται ότι δεν δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά οι λοιπές εταιρίες του Ομίλου Κοπελούζου με κύρια δραστηριότητα την ανάπτυξη αιολικών πάρκων ή την ανάπτυξη Φ/Β πάρκων [βλ. Συμπληρωματικά Στοιχεία Γνωστοποίησης. Πρόκειται για τις εταιρίες [...]], καθώς σύμφωνα με τα μέρη [βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1158/03.02.2014 επιστολή], [...] η δραστηριότητα τους έχει εξαντληθεί στην ολοκλήρωση της διαδικασίας αδειοδότησης και εγκρίσεων και στην αξιολόγηση της σκοπιμότητας υλοποίησης των έργων.

Εμπόδια εισόδου και δυνητικός ανταγωνισμός

Σημαντικά εμπόδια εισόδου εντοπίζονται στην κατασκευή μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αναφορικά με το απαιτούμενο υψηλό κόστος επένδυσης και λόγω του συνεχώς μεταβαλλόμενου νομικού πλαισίου (συνεχείς αλλαγές στο ύψος των εγγυημένων τιμών,

αναστολή αδειοδότησης κ.ο.κ.), παράγοντες οι οποίοι δύναται να αποθαρρύνουν την είσοδο νέων επιχειρήσεων στην εν λόγω αγορά.

Συνθήκες ζήτησης

Η ζήτηση του Ομίλου ΔΕΗ για υπηρεσίες κατασκευής μονάδων παραγωγής ΗΕ, είτε θερμικών και υδροηλεκτρικών είτε ΑΠΕ, εκδηλώνεται υποχρεωτικά μέσω διεθνών και ανοιχτών δημόσιων διαγωνισμών για την ανάθεση των σχετικών συμβάσεων, οι οποίοι διέπονται από το ενωσιακό (Οδηγία 2004/17/ΕΚ) και εθνικό (ΠΔ 59/2007) δίκαιο δημοσίων συμβάσεων από το οποίο δεν επιτρέπεται να παρεκκλίνει επιλέγοντας εκτός διαγωνιστικής διαδικασίας οποιαδήποτε συγκεκριμένη εταιρία.

Λόγω της ευνοϊκής νομοθεσίας και των υψηλών εγγυημένων τιμών, όπως προαναφέρθηκε, σχετικά με την ανάπτυξη και χρήση των ΑΠΕ, υπήρξε τα τελευταία χρόνια ιδιαιτέρως έντονη ζήτηση για την κατασκευή μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, κυρίως αιολικών και Φ/Β σταθμών διαφορετικής ισχύος. Αντίθετα, ελάχιστες εταιρίες προχώρησαν στην κατασκευή θερμικών μονάδων, παρότι είχαν αδειοδοτηθεί για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας σε μεγάλους θερμοηλεκτρικούς σταθμούς συνδυασμένου κύκλου.

Μερίδια Αγοράς

Σύμφωνα με την εκτίμηση αγοράς, που διενεργήθηκε από την Υπηρεσία βάσει των στοιχείων των ανταγωνιστών, η γνωστοποιούσα DAMCO ENERGY κατέχει μερίδιο κάτω του [0-5]% διαχρονικά στην εν λόγω αγορά. Τα μερίδια αγοράς των μεγαλύτερων εταιριών, ήτοι των ΒΙΟΣΑΡ - ΑΚΤΩΡ Α.Τ.Ε., VESTAS HELLAS, ΤΕΡΝΑ Α.Ε. και ΜΕΤΚΑ Α.Ε., παρουσιάζουν σημαντική μεταβλητότητα σε μικρά χρονικά διαστήματα, πιθανώς λόγω της σημαντικής διείσδυσης των έργων ΑΠΕ, που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στην ελληνική αγορά, με τις δύο πρώτες προαναφερόμενες εταιρίες, οι οποίες δραστηριοποιούνται αποκλειστικά στην κατασκευή μονάδων ΑΠΕ, να αυξάνουν το μερίδιο τους σημαντικά. Σημειώνεται ότι τα εν λόγω μερίδια αγοράς είναι μερικώς υπερεκτιμημένα, καθώς όπως προαναφέρθηκε υπολογίσθηκαν στη βάση εκτιμήσεων, ενώ δεν κατέστη εφικτή η διάκριση μεταξύ της κατασκευής για τρίτους και για ίδια εκμετάλλευση από τις εν λόγω εταιρίες.

Πίνακας 8: Μερίδια αγοράς (%) εταιριών που δραστηριοποιούνται στην εγχώρια αγορά κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας για την περίοδο 2008 – 2012

Εταιρία	2008	2009	2010	2011	2012
ΒΙΟΣΑΡ - ΑΚΤΩΡ Φ/Β Α.Τ.Ε.	[0-5]	[5-15]	[15-25]	[15-25]	[45-55]
ΤΕΡΝΑ Α.Ε.	[25-35]	[15-25]	[5-15]	[45-55]	[25-35]
ΜΕΤΚΑ Α.Ε.	[55-65]	[45-55]	[45-55]	[15-25]	[5-15]
INTRAKAT A.E. (&INTRAPOWER A.E.)	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
BIG SOLAR A.E.	ΔΔ	ΔΔ	ΔΔ	[0-5]	[0-5]
J&P ΑΒΑΞ	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΤΕΜΕΚ Α.Ε.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
VESTAS HELLAS	[5-15]	[15-25]	[5-15]	[15-25]	[0-5]
ANSALDO ENERGIA SPA	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
Ν. & Κ. ΓΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ Α.Τ.Ε.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
DAMCO ENERGY A.E.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ROKAS RENEWABLES	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΕΝΤΕΚΑ Α.Ε.	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ Α.Τ.Τ.Ν.Ε.*	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
ΣΥΝΟΛΟ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
ΣΥΝΟΛΟ (Αξία €)	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]

*Σε κοινοπραξία με τη DAMCO ENERGY A.E.

ΔΔ= Δεν δραστηριοποιήθηκε κατά το συγκριμένο έτος

Πηγή: Απαντήσεις ανταγωνιστών

ΣΤ.4.2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Η Αξιολόγηση της ΕΑ

Στην εν λόγω αγορά δεν δραστηριοποιείται η κοινή επιχείρηση (απουσία επικάλυψης), με αποτέλεσμα να μην στοιχειοθετούνται οριζόντιες μονομερείς και συντονισμένες επιδράσεις από την υπό εξέταση συγκέντρωση. Επιπροσθέτως, στην εν λόγω αγορά δεν εντοπίζονται επιπτώσεις σε κάθετο επίπεδο μεταξύ κοινής και μητρικών της ή εταιριών των ομίλων αυτών, αφού η αγορά στην οποία δραστηριοποιείται η κοινή (παροχή ολοκληρωμένων λύσεων για την εγκατάσταση Φ/Β σε στέγες κτιρίων) δεν συνδέεται με την αγορά κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

Ως προς τα μεταδοτικά αποτελέσματα σε κάθετο επίπεδο

Σημειώνεται κατ' αρχήν ότι από τη διατύπωση του άρθρου 7 παρ. 3 του Ν. 3959/2011 δεν αποκλείεται η εξέταση από την ΕΑ μεταδοτικών αποτελεσμάτων μεταξύ των μητρικών της κοινής, όταν αυτές δραστηριοποιούνται όχι στην ίδια αλλά σε διαφορετικές στενά συνδεδεμένες αγορές, οι οποίες βρίσκονται σε κάθετη σχέση [βλ. σχετικά αποφάσεις Ε.Επ. Μ.1327 - NC/CANAL +/ CDPQ/ BANK AMERICA, παρ. 33 επ.]. Εν προκειμένω, στο πλαίσιο αυτό αξιολογείται αν τυχόν συντονισμός των μητρικών εταιριών δύναται να οδηγήσει σε αποκλεισμό:

(α) των ανταγωνιστών της ΔΕΗ στην αγορά παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής από την πρόσβασή τους σε εισροές και

(β) των ανταγωνιστών της DAMCO ENERGY στην αγορά κατασκευής μονάδων ηλεκτρικής ενέργειας από την πρόσβασή τους σε πελάτες.

Σχετικά με το πρώτο παραπάνω ενδεχόμενο, από την αξιολόγηση του φακέλου της γνωστοποίησης και την έρευνα της Υπηρεσίας δεν πιθανολογείται ότι η υπό κρίση συγκέντρωση θα αυξήσει το κόστος των ανταγωνιστών της ΔΕΗ στην αγορά παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής, περιορίζοντας σημαντικά την πρόσβασή τους σε σημαντικές εισροές. Πιο συγκεκριμένα, ούτε η ΔΕΗ ούτε η DAMCO ENERGY θα έχουν τη δυνατότητα να εμποδίσουν την πρόσβαση των ανταγωνιστών της ΔΕΗ σε υπηρεσίες κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς υφίστανται σημαντικοί ανταγωνιστές που δραστηριοποιούνται στην κατασκευή μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, τόσο στην Ελλάδα όσο και το εξωτερικό, στο βαθμό που η εν λόγω σχετική γεωγραφική αγορά ήθελε θεωρηθεί ευρύτερη της εθνικής, όπως οι ΤΕΡΝΑ Α.Ε., ΜΕΤΚΑ Α.Ε., ΒΙΟΣΑΡ – ΑΚΤΩΡ Α.Τ.Ε. κ.α. Επιπροσθέτως, η DAMCO ENERGY δεν έχει σημαντική οικονομική ισχύ στην αγορά κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (προϋπόθεση για τη διαπίστωση εν προκειμένω πιθανότητας αποκλεισμού από εισροές).

Συνεπώς, δεν πιθανολογείται, κατά την κρίση της ΕΑ, ότι η δημιουργία της κοινής επιχείρησης συνδέεται αιτιωδώς με την ανάπτυξη τυχόν αισθητών μεταδοτικών αποτελεσμάτων στην εδώ εξεταζόμενη αγορά, διότι ούτε η DAMCO ENERGY ούτε η ΔΕΗ έχουν τη δυνατότητα να αποκλείσουν ανταγωνιστές της ΔΕΗ από την πρόσβαση σε προμηθευτές (εισροές).

Ούτε το δεύτερο παραπάνω ενδεχόμενο πιθανολογείται εν προκειμένω ως πιθανό, καθώς η ΔΕΗ δεν έχει κατ' αρχήν τη δυνατότητα (ακόμα και αν υποτεθεί ότι λόγω της δημιουργίας της κοινής επιχείρησης θα είχε το κίνητρο) να αποκλείσει την πρόσβαση σε ανταγωνιστές της DAMCO ENERGY στην αγορά κατασκευής μονάδων ηλεκτρικής ενέργειας, στο βαθμό που η ζήτησή της για υπηρεσίες κατασκευής τέτοιων μονάδων υποχρεωτικά βάσει της κείμενης νομοθεσίας κατά τα προαναφερόμενα ικανοποιείται μέσω της διενέργειας διεθνών και ανοιχτών δημόσιων διαγωνισμών για την ανάθεση των σχετικών συμβάσεων. Σημειώνεται εξάλλου, ότι η ΔΕΗ διατηρεί κοινές επιχειρήσεις και με άλλες από τις δραστηριοποιούμενες στην εδώ εξεταζόμενη αγορά εταιρίες. Ως εκ τούτου, δεν προκύπτει κάποιος προφανής λόγος για τον οποίο το κίνητρό της θα ήταν ισχυρότερο να ευνοήσει τη DAMCO ENERGY έναντι των υπολοίπων εταίρων της, ακόμα και ελλείψει του ανωτέρω νομοθετικού πλαισίου.

Με βάση τα ανωτέρω, κατά την ομόφωνη απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, εκτιμάται ότι η υπό κρίση συγκέντρωση δεν φαίνεται να οδηγεί σε δημιουργία κάθετων μεταδοτικών επιδράσεων στην εν λόγω επηρεαζόμενη αγορά.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε Ολομέλεια, ομόφωνα εγκρίνει κατ' άρθρο 8 παρ. 3 Ν. 3959/2011, την κατ' άρθρο 6 παρ. 1 επ. Ν. 3959/2011 γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση που αφορά στη σύσταση κοινής επιχείρησης με την επωνυμία «ΔΕΗ SOLAR SOLUTIONS ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» από τις εταιρίες «DAMCO ENERGY A.E. Εταιρεία Ανάπτυξης Ενεργειακών Έργων – Παροχής Υπηρεσιών Συμβούλου και Εξοπλισμού» και «ΔΕΗ Α.Ε.», δεδομένου ότι η εν λόγω συγκέντρωση δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό αυτής με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις επιμέρους αγορές στις οποίες αφορά.

Η απόφαση εκδόθηκε την 20η Φεβρουαρίου 2014.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 1 του Ν.3959/2011.

Ο Πρόεδρος

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΥΡΙΤΣΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Σε έντυπη μορφή:

- Για τα Φ.Ε.Κ. από 1 έως 16 σελίδες σε 1 € προσαυξανόμενη κατά 0,20 € για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα φωτοαντίγραφα Φ.Ε.Κ. σε 0,15 € ανά σελίδα.

Σε μορφή DVD/CD:

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α΄	150 €	40 €	15 €
Β΄	300 €	80 €	30 €
Γ΄	50 €	-	-
Υ.Ο.Δ.Δ.	50 €	-	-
Δ΄	110 €	30 €	-

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α.Α.Π.	110 €	30 €	-
Ε.Β.Ι.	100 €	-	-
Α.Ε.Δ.	5 €	-	-
Δ.Δ.Σ.	200 €	-	20 €
Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	-	-	100 €

- Η τιμή πώλησης μεμονωμένων Φ.Ε.Κ. σε μορφή cd-rom από εκείνα που διατίθενται σε ψηφιακή μορφή και μέχρι 100 σελίδες, σε 5 € προσαυξανόμενη κατά 1 € ανά 50 σελίδες.

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α΄	225 €
Β΄	320 €
Γ΄	65 €
Υ.Ο.Δ.Δ.	65 €

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Δ΄	160 €
Α.Α.Π.	160 €
Ε.Β.Ι.	65 €
Α.Ε.Δ.	10 €

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	2.250 €
Δ.Δ.Σ.	225 €
Α.Σ.Ε.Π.	70 €
Ο.Π.Κ.	-

- Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. (έντυπη μορφή) θα αποστέλλεται σε συνδρομητές ταχυδρομικά, με την επιβάρυνση των 70 €, ποσό το οποίο αφορά τα ταχυδρομικά έξοδα.

- Η καταβολή γίνεται σε όλες τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.). Το πρωτότυπο διπλότυπο (έγγραφο αριθμ. πρωτ. 9067/28.2.2005 2η Υπηρεσία Επιτρόπου Ελεγκτικού Συνεδρίου) με φροντίδα των ενδιαφερομένων, πρέπει να αποστέλλεται ή να κατατίθεται στο Εθνικό Τυπογραφείο (Καποδιστρίου 34, Τ.Κ. 104 32 Αθήνα).
- Σημειώνεται ότι φωτοαντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές Επιταγές για την εξόφληση της συνδρομής, δεν γίνονται δεκτά και θα επιστρέφονται.
- Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα μέλη της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίου Τύπου Αθηνών και Επαρχίας, οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, η Ε.Σ.Η.Ε.Α, τα τριτοβάθμια συνδικαλιστικά όργανα και οι τριτοβάθμιες επαγγελματικές ενώσεις δικαιούνται έκπτωσης πενήντα τοις εκατό (50%) επί της ετήσιας συνδρομής.
- Το ποσό υπέρ ΤΑ.Π.Ε.Τ. (5% επί του ποσού συνδρομής), καταβάλλεται ολόκληρο (Κ.Α.Ε. 3512) και υπολογίζεται πριν την έκπτωση.
- Στην Ταχυδρομική συνδρομή του τεύχους Α.Σ.Ε.Π. δεν γίνεται έκπτωση.

Πληροφορίες για δημοσιεύματα που καταχωρίζονται στα Φ.Ε.Κ. στο τηλ.: 210 5279000.
Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.: τηλ.: 210 8220885.

Τα φύλλα όλων των τευχών της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως διατίθενται δωρεάν σε ηλεκτρονική μορφή από την ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr)

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: http://www.et.gr - e-mail: webmaster.et@et.gr

ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΠΟ 08:00 ΜΕΧΡΙ 13:30

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004